

K. KOLMAN

ΠΑΝΑΘΗΝΑΙΑ

ΕΚΔΟΣΙΣ ΕΙΔΙΚΗ, ΔΡΑΧ. 1

ΕΤΟΣ ΙΓ'—ΤΕΥΧΟΣ 307—312

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

N. Π. ΕΛΕΥΘΕΡΙΑΔΗ
Ἡ ἰσορροπία ἐν τῇ Ἀδριατικῇ.
ΓΕΩΡΓΙΟΥ Μ. ΒΙΖΥΗΝΟΥ
Παλιὰς Σελίδες: Ἡ Ἑπαίτις τῆς Βιζύης.

N. Π. ΕΛ.
Τὸ Κοράνιον καὶ αἱ ἑλληνικαὶ νίκαι.

ΞΕΝΗ ΦΙΛΟΛΟΓΙΑ
Λέων Ντιέρξ: Σφυροκοπάτε το τὸ σίδηρο...,

ΤΟ ΔΕΚΑΠΕΝΘΗΜΕΡΟΝ

Λόγοι καὶ Ἀντίλογοι, ὑπὸ Παύλου Νιρβάνα. — Ἐκεῖνοι ποὺ φεύγουν, ὑπὸ Κ. Μ. — Κριτικὰ σημειώματα, ὑπὸ Ἡλ. Π. Β. — Ἀρχαιολογικά, ὑπὸ Κ. — Εἰδήσεις, Περιοδικά, Ἐφημερίδες. — Τοῦ πολέμου. Ὀλιγόστιχα. — Νέαι ἐκδόσεις.

ΠΑΡΑΛΕΙΠΟΜΕΝΑ

Ἡμερολόγιον τοῦ πολέμου.

ΕΙΚΟΝΕΣ

Ὁ ἐρχομὸς τοῦ Νικητοῦ: Ἡ στιγμή ποὺ ἡ ἀτμάκατος «Δάγμαρ» πλησιάζει τὴν ἀποβάθραν τοῦ Ν. Φαλήρου, ἐκτὸς τοῦ κειμένου, φωτογρ. Δ. Γαλάνη. — 6 εἰκόνες ἀπὸ τὴν ὑποδοχὴν τοῦ Βασιλέως. — Ὁ κατάπλους τοῦ ἑλληνικοῦ στόλου εἰς τὸν ὄρμον τοῦ Ν. Φαλήρου μὲ τὸν Νικητὴν Βασιλέα ἐπὶ τοῦ «Ἀβέρωφ». — 8 φρονεμένοι ἀξιωματικοί. — 2 εἰκόνες ἀπὸ τὴν ἐφοδὸν τοῦ Λαχανᾶ. — Τάκης Ἡλιάδης, ὑπολὸχ. τοῦ πυροβολικοῦ. — Ὁ νέος ὑπουργὸς τῶν Ἐξωτερικῶν κ. Α. Πανᾶς. — Ἐκτακτὸν Στρατοδικεῖον εἰς Δεμιρ-Ισάρ διὰ τὸν Βούλγαρον κομιτατζήν. — Τὸ μεγάλο γεφύρι τοῦ Στρυμόνος. — 2 εἰκόνες ἀπὸ τὰς θηριωδίας τῶν Βουλγάρων. — Οἱ Τούρκοι καταφεύγουν εἰς τὸν ἑλλήν. στρατὸν νὰ ζητήσουν περὶ θάλαμιν. — Ἡ κατάληψις τῆς Καβάλλας. — Τὸ πρῶτον νοσοκομεῖον τῆς Θεσσαλονίκης.

ΕΓΓΡΑΦΑΙ

*Ἐκδοσις Πολυτελής: Δι' ἑν ἔτος Δρ.-φρ. 25. — Δι' ἑξ μῆνας Δρ.-φρ. 13

*Ἐκδοσις Εἰδική: { Ἑλλάδος, Δρ. 12 ἑτησίως, Δρ. 6,50 δι' 6 μῆνας
Ἐξωτερικοῦ Δρ. 15 Δρ. 8.—

Αἱ ΕΓΓΡΑΦΑΙ ΑΡΧΙΖΟΥΝ ΤΗΝ 15 ΕΚΑΣΤΟΥ ΜΗΝΟΣ ΚΑΙ ΠΡΟΠΑΗΡΟΝΟΝΤΑΙ

ΤΑ «ΠΑΝΑΘΗΝΑΙΑ» ἐκδίδονται τὴν 15 καὶ 30 ἑκάστου μηνός.

Ἐκαστον ἔτος ἀποτελεῖται ἀπὸ 2 τόμους: ἀπὸ 15 Ὀκτωβρίου καὶ ἀπὸ 15 Ἀπριλίου. Τὸ τίμημα τῆς ἐγγραφῆς ἀποστέλλεται διὰ ταχυδρομ. ἢ τραπεζικῆς ἐπιταγῆς πρὸς τὸν κ. Κίμων Μιχαηλίδην, διευθυντὴν «Παναθηναίων» Ἀθήνας.

ΓΡΑΦΕΙΑ «ΠΑΝΑΘΗΝΑΙΩΝ», ΑΘΗΝΑΙ ΟΔΟΣ ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΟΥΣ 35

ΟΙ ΕΝ ΑΜΕΡΙΚΗΙ ΕΛΛΗΝΕΣ

ζητεῖτε τὰ «Παναθηναία» ἀπὸ τὸ ἑλληνικὸν βιβλιοπωλεῖον

K. Καραδαγλίδου 45 Madison Street, New York U. S.

*Ἀλλοίμονο γὰρ πές... — Α. Συναρές: Ἐρωτικά γράμματα.

Α. ΑΝΤΡΕΪΕΦ

Τὸ Κόκκινο Γέλιο, διήγημα, συνέχεια.

Γ. ΓΑΛΗΝΟΥ

Στὸ Φάληρον.

ΒΡΑΔΥΝΟΥ

Ἱστορίες.

ΠΑΡΑΛΕΙΠΟΜΕΝΑ

ΗΜΕΡΟΛΟΓΙΟΝ ΤΟΥ ΠΟΛΕΜΟΥ

Εἰς τὴν στήλην αὐτὴν δημοσιεύομεν τὰς εἰδήσεις ὅσας ἀνεκοίνωσε τὸ Γραφεῖον τοῦ Τύπου.

Παρασκευὴ 21 Ἰουνίου. — Ἐκ πληροφοριῶν πρὸς Στρατηγεῖον περὶ δυνάμεως ἐχθροῦ νίκη Κιλκίς ἐξαίρεται ὡς πολεμικὸν μεγαλοῦρημα. Ἀμυνόμενοι οἱ Βούλγαροι ἦσαν ἰσάριθμοι πρὸς τοὺς ἐπιτιθεμένους, διότι ἀντιστάντα πρὸ τοῦ Κιλκίς ἐχθρικά στρατεύματα ἀπετελοῦντο ἐκ μίας ταξιαρχίας καὶ ἄλλων ἀνεξαρτήτων τμημάτων. Ἐν τούτοις ἡ ἡμετέρα ἐπίθεσις ἤδυνήθη νὰ καταβάλῃ τὴν ἰσόπαλον ἀριθμητικῶς ἄμυναν διεξαγομένην ἀπὸ τῆς ἀληθῶς φρουριακῆς ἀμυντικῆς γραμμῆς ὑποστηριζομένης προσέτι διὰ τοπομαχικῶν τηλεβόλων.

Μόνον δι' ἡρωϊσμοῦ ἦτο δυνατόν νὰ ἐκτελεσθῇ τοιοῦτο μεγαλοῦρημα.

Ὁ αὐτὸς χαρακτηρισμὸς δύναται νὰ δοθῇ καὶ εἰς τὴν ἡμετέραν προέλασιν καὶ πρὸς τὰ ἄλλα μέτωπα, τὸ ἀνατολικὸν καὶ τὸ δυτικὸν καὶ πρὸς τὰς διευθύνσεις ταύτας τὰ τοσοῦτον θριαμβευτικῶς καὶ ραγδαίως προχωρήσαντα ἡμέτερα στρατεύματα εἶχον νὰ ἀλώσουν θέσεις ὀχυρωτάτας, φυσικῶς ἐνισχυθείσας διὰ σειρᾶς χαρακωμάτων καὶ προστατευομένας σχεδὸν παντοῦ δι' ἐδαφικῶν δυσχερειῶν, αἱ ὁποῖαι παρεκάλουν τὴν ταχείαν καὶ ἐλευθέραν χρῆσιν τοῦ πυροβολικοῦ. Διὰ νὰ ἐνεργήσῃ τὸ πυροβολικὸν ἐδέχθη νὰ κατασκευασθῶσι δρόμοι ὑπὸ τοῦ μηχανικοῦ ἀναπτύξαντος ἀξιοθαύμαστον καὶ ἐπιτυχὴ δραστηριότητα. Ἐπὶ πλέον καθ' ὅλον τὸ μήκος τῶν δύο τούτων μετώπων ὁ ἐχθρὸς ἡμύνετο ἐν ἀριθμητικῇ ἰσότητι δυνάμεως. Εἰς τινὰ δὲ σημεία καὶ ἐν ὑπεροπλίᾳ. Οὕτως καθ' ὅλην τὴν ἑκτασιν τῆς ἡμετέρας παρατάξεως οἱ Βούλγαροι ἀντέταξαν τέσσαρας πλήρεις μεραρχίας, τὴν 3ην, 6ην, 11ην, 13ην καὶ μίαν ταξιαρχίαν τῆς 10ης μεραρχίας. Εἶπε δὲ γνωστὸν ὅτι ἡ συγκρότησις ἐκάστης βουλγαρικῆς μεραρχίας περιλαμβάνει δύναμιν ὑπερδιπλασίαν ἡμετέρας. Αἱ λεπτομέρειαι περὶ τῆς ἀνδρείας τῶν ἡμετέρων καθ' ὅλην τὴν ἑκτασιν τοῦ ἀγώνος συγκινεῖ τὴν ψυχὴν διὰ τῆς εὐγενεστέρως ὑπερηφανείας. Ἐκαστος ἀξιωματικὸς, ἕκαστος ὀπλίτης, ἦτο καὶ εἰς ἥρωα. Οἱ στρατιῶται ἰκέτευον τοὺς ἀξιωματικούς νὰ μὴ ἐκτίθενται εἰς τὴν πρῶτην γραμμὴν, οἱ δὲ ἀξιωματικοὶ ματαίως παρῶν τινον τοὺς στρατιώτας νὰ προχωρῶσι προκαταυπτόμενοι. Ἐν τῷ πυρετῷ τῆς ἐφόδου ἡ προφύλαξις ἐαυτῶν ἦτο ἡ τελευταία σκέψις πάντων.

Παρασκευὴ 21 Ἰουνίου. — Ταύτην τὴν στιγμὴν ἔλαβον τὸ ἐξῆς τηλεγράφημα ἐκ Σαλμουλῆ: Μάχη Κιλκισίου ἐπερατώθη 10ην πρωϊνὴν Βουλγάρων ἐκτοπισθέντων, τραπέντων εἰς ἀτακτὸν φυγὴν. Πάντα τὰ πυροβόλα καὶ πολυβόλα ἀνερχόμενα εἰς 60 καὶ πλέον εἰς χεῖρας μας. Κιλκίσιον καίεται ἐκ βομβαρδισμοῦ πυροβολικοῦ. Στρατὸς προελαύνων καταδιώκει ἐχθρὸν πρὸς τελείαν αὐτοῦ καταστροφήν.

Γραφεῖον Τύπου Θεσσαλονίκης

Σάββατον 22 Ἰουνίου. — Στρατιὰ δρώσα εἰς χωρίον Λιγκοβάνην κατήγαγε νέον θρίαμβον. Διὰ κοινῆς ἐνεργείας τῶν ἐκεῖ Μεραρχιῶν, ὁ ἐχθρὸς προσβληθεὶς μετὰ λυσσώδους σφοδρότητος ἐγκατέλιπε τὰς θέσεις αὐτοῦ καθ' ὅλην τὴν γραμμὴν Λαχανᾶ, φεύγων ἐν ἀτα-

ξίᾳ, σπείρων παντοῦ ἐν τῇ φυγῇ του ὕλικά, ἐξαρτήματα καὶ 1600 ὄπλα.

Τὰ ἡμέτερα στρατεύματα καταδιώκουσι κατὰ πόδας τὸν ἐχθρὸν. Χαρακτηριστικὸν τοῦ ἀκρατήτου ἐνθουσιασμοῦ καὶ τῆς ἀνδρείας τῶν στρατιωτῶν μας, ἀντιθέτως πρὸς τὸ περίτρομον ἠθικὸν τοῦ ἐχθροῦ, εἶναι καὶ τοῦτο, τὸ πρᾶγματι πρωτοφανὲς διὰ τὰ χρονικά τῶν μαχῶν. Οἱ ἄνδρες μᾶς συζυγαρχίας, ἀντιληφθέντες εἰς μικρὰν σχετικῶς ἀπόστασιν βουλγαρικὸν τάγμα, προσήγγισαν αὐτὸ καὶ δι' ἐπιθέσεως ἀπεριγράπτου ὀρμητικότητος ἔτρεψαν τὸν ἐχθρὸν εἰς ἀκατάσχετον φυγὴν.

Σάββατον 22 Ἰουνίου. — Ἡ ἀνατολικὴ στρατιὰ, ἐξακολουθοῦσα προέλασιν ἐπὶ ἀλώθεισων θέσεων Λαχανᾶ κατέλαβε 12 πυροβόλα καὶ πολλὰ βλητοφόρα, ἐγκαταλειφθέντα παρὰ τοῦ ἐχθροῦ.

Οἱ ἡμέτεροι, προχωροῦντες διὰ μέσου τῆς ἐκπορθηθείσης ἀμυντικῆς ἐχθρικῆς γραμμῆς, μένουσι κατὰ πληκτοὶ πρὸ τῆς πληθύος τῶν ὀχυρωματικῶν ἔργων, ἅτινα οἱ Βούλγαροι εἶχον κατασκευάσει ἐπὶ τῶν φύσει ὀχυρωτάτων τούτων θέσεων.

Σάββατον 22 Ἰουνίου. — Ἀλλεπάλληλα καταφθάνουν χαρμόσυνα ἀγγέλματα νέων νικῶν, παριστῶντα πανταχοῦ πλήρη τοῦ ἐχθροῦ τὴν ἀποσύνθεσιν.

Τὰ ἡμέτερα στρατεύματα, δρῶντα βορειοδυτικῶς τοῦ Κιλκίς καὶ προελαύνοντα, κατεδίωξαν τὸν φεύγοντα ἐχθρὸν καὶ κατέλαβον τὰ βορείως τοῦ Γιαννὲ ὕψωματα, ὁπόθεν διὰ δραστηκωτάτου πυρὸς τοῦ πυροβολικοῦ παρέλυσαν τὰς ἐκ 15,000 ἀνδρῶν ἐχθρικὰς φάλαγγας, αἵτινες οὕτως ἀποσυνετέθησαν ἐντελῶς.

Ἡ ὑποχώρησις μετεβλήθη εἰς ἀκατάσχετον, ἱλιγιδὴ φυγὴν. Ἐτέρα ἐχθρική φάλαγξ, φεύγουσα εἰς Μοράφτσαν, καταδιώκεται ὑπὸ τοῦ ἡμετέρου ἱππικοῦ. Μία ἡμιλαρχία, προηγουμένη εἰς τὴν καταδίωξιν ἡμιαλωτίσεν ἑκατὸν ἐχθρούς καὶ κατέλαβε καθ' ὁδὸν ἀπειρίαν ὀπλων καὶ πυρομαχικῶν πεζικοῦ, ἀφεθέντων παρὰ τοῦ φεύγοντος ἐχθροῦ.

Σάββατον 22 Ἰουνίου. — Ὁ διοικητὴς τῆς ἐπιλαρχίας τηλεγραφεῖ τὰ ἑξῆς:

Ὅρμη ἡμετέρων ὑπέρροχος καὶ ἀπεριγράπτως. Ἀδυνατοῦμεν νὰ περισυλλέξωμεν λάφυρα, διότι ἐξακολουθοῦμεν ἀπανταχοῦ τὴν καταδίωξιν τοῦ ἐχθροῦ.

Στρατιὰ, ἀλώσασα ἀμυντικὴν γραμμὴν Λαχανᾶ, ἐκυρίευσεν, πλὴν 12 πυροβόλων καὶ 3 πολυβόλων, πλῆθος μεταγωγικῶν καὶ ὕλικου.

Ὅμοιως συνέλαβε 200 αἰχμαλώτους, μεταξὺ τῶν ὁποίων ἓνα ταγματάρχην καὶ δύο κατωτέρους ἀξιωματικούς.

Σάββατον 22 Ἰουνίου. — Ἄκρον ἀριστερὸν ἐξακολουθεῖ τὴν ραγδαίαν προέλασιν του. Προσβαλὼν τὸν ἐχθρὸν ὀχυρωμένον ἰσχυρῶς παρὰ τὸ Ματσούκοβον καὶ Καλινοβον ἐξετόπισεν αὐτὸν δι' ἐφόδον διὰ τῆς λόγῃς καὶ τὸν καταδιώκει φεύγοντα.

Εἰς τὰς προεχωρημένας θέσεις Κιλκίς εὐρέθησαν μέχρις ὥρας 3 πεδινὰ πυροβόλα καὶ 4 βλητοφόρα, ἐγκαταλειφθέντα παρὰ τοῦ ἐχθροῦ. Ἐντὸς χαρακωμάτων τοῦ ἐχθροῦ εὐρέθη πλῆθος ὀπλων.

Ἑλλήν, στρατιώτης βουλγαρικοῦ στρατοῦ, αὐτομολήσας πρὸς ἡμετέρους ἐκ Κιλκίς, ἀναφέρει, ὅτι μόνον περὶ τὴν πόλιν εἶχον συγκεντρωθῇ 6 πεζικά συντάγ-

και 600 μετρων από των έχθρικών θέσεων, έσημειώθησαν δε και έφοδοι τινές διά της λόγχης. Προς τὸ εσπέρας εξέβιάσθη ή διάβασις 1063 και ήλώθησαν αί παρά Όρμανλί θέσεις. Κατά την διάρκειαν της νυκτός τὸ έλληνικὸν πεζικὸν καίτοι καταπεποιημένον ὡς ἐκ τοῦ κοπιώδους άγώνος της ήμέρας και τῶν προηγηθεισῶν ήμερῶν εξηκολούθησε τήν προέλασίν του ὑπὸ τήν σκέπην τοῦ σκότους, ὃ δὲ έχθρὸς εξηκολούθει νά βάλλῃ διά τε τοῦ πεζικοῦ και τοῦ πυροβολικοῦ αὐτοῦ πέραν τοῦ μεσονυκτίου.

Τήν πρωίαν της έπομένης, 25 Ιουνίου, τὸ έλληνικὸν πεζικὸν προήλασε πρὸς έφοδον κατά τῶν έχθρικών θέσεων ἐκ μικρῶν πλέον απόστάσεων, ὑποστηρίζόμενον ήδη ὑπὸ τοῦ πυροβολικοῦ του, εξέτόπισε δὲ ἐκεῖθεν τὸν έχθρὸν, ὅστις ἀπὸ της νυκτός ήρχισε νά ἀποσύρῃ τὰς κυρίας αὐτοῦ δυνάμεις πρὸς Στρώμνισαν. Τὰ ήμέτερα στρατεύματα καταδιώξαντα κατά πόδας διεσκόρπισαν τὰς έχθρικές τάξεις, ὃ δὲ έχθρὸς ήναγκάσθη νά ἐγκαταλείψῃ 9 πυροβόλα και πλήθος άλλου ὕλικου.

Εκ πληροφοριῶν κατοίκων Στρωμνίτης, οἱ Βούλγαροι μετεκόμισαν διά της πόλεως πλέον τῶν 1000 τραυματιῶν, οἱ δὲ Βούλγαροι στρατιῶται έλιποτάκουν πωλόντες τὰ ὅπλα των ἀντὶ 2 δραχμῶν. Μετὰ μεσημβρίαν άπασαι αἱ Μεραρχίαι διαταχθεῖσαι διέβησαν τήν κορυφογραμμὴν ὠδήσασαι ισχυράς προφυλακὰς ἐπὶ τῶν βορείων προπόδων τοῦ ὄρους πρὸς τήν πεδιάδα ἀπὸ Κάμπροβο μέχρι Βοδόβζα.

Εν σύνταγμα πεζικοῦ κατέλαβε πρὸς τήν εσπέραν τήν Στρώμνισαν. Κατὰ τὸ χρονικὸν διάστημα, καθὸ ὃ έλληνικὸς στρατὸς ήγωνίζετο πρὸς ἐκβίασιν τῶν ὀρεινῶν διαβάσεων, φάλαγγες βουλγαρικοῦ στρατοῦ προερχόμεναι ἐξ Ἰστιπ και ἑτεραι ὑποχωρήσασαι ἐκ Στρωμνίτης διηυθύνοντο πρὸς Μπέροβον-Πετσεβό, ἑτεροι δὲ πρὸς Πετρίτς. Κατά μιὰς τῶν φαλάγγων τούτων ἐπετέθη τάγμα μετὰ ὀρειβατικοῦ πυροβολικοῦ ἐκ της παρὰ τὸ Κάμπροβον Μεραρχίας, ἐπέφερε δὲ τοιαύτην ἀταξίαν εἰς αὐτήν, ὥστε τήν ήνάγκασε νά τραπῇ εἰς φυγὴν και νά ἐγκαταλείψῃ ἑτερα 5 πυροβόλα. Οὕτως ή μάχη της Στρωμνίτης ἐπεσφράγισε διά νέας λαμπρὰς νίκης τὰς ἀπὸ 8 ήμερῶν συνεχεῖς μάχας και τήν ἀδιάκοπον ἀνάθεκτον καταδίωξιν, ήτις συνέτριψε τήν ἀρρυθμικῶς ισοπαλον, ἀν μὴ ἀνωτέραν στρατιάν τοῦ Ἰβάνωφ, ἐνίσχυθεισαν, και ἐπέδρασαν αποφασιστικῶς ἐπὶ της τύχης της παρὰ τὸ Ἰστιπ βουλγαρικῆς στρατιάς.

Δούσμανης

Δοῖράνη, Πέμπτη 27 Ιουνίου. — Μετὰ τήν μάχην της Στρωμνίτης ἔληξε σήμερον με νέαν νίκην τῶν έλληνικῶν ὅπλων, ή ἀπὸ της χθὲς ἀρξαμένη μάχη τοῦ Δεμίρ Ἰσάο. Μέγα μέρος τῶν ήττηθέντων ἐν Κιλκίς βουλγαρικῶν στρατευμάτων και εἰδικῶς της 3ης Μεραρχίας, τὰ εἰς Λαχανά και Νηγγρίταν ήττηθέντα στρατεύματα, ὡς και πάντα τὰ ὑπολειφθέντα ἐν Σέρραις και Καβάλλα ὑποχωρήσαντα εἶχον συγκεντρωθῇ παρὰ τὸ Δεμίρ Ἰσάο ἐπὶ της ἀριστερᾶς ὀχθῆς τοῦ Στρυμόνος και παρὰ τήν εἰσόδον της Κλεισούρας-Δερβένι.

Τὸ σύνολον τῶν ἐκεῖ συγκεντρωθεισῶν δυνάμεων ἀνήρχετο κατά τοὺς ὑπολογισμοὺς ήμῶν εἰς 44 τάγματα πεζικοῦ.

Ἡ ὑπὸ τῶν Βουλγάρων ἐκλεγείσα τοποθεσία, ἐκτεινομένη ἀνατολικῶς τοῦ ποταμοῦ Στρυμόνος ἀπὸ της σιδηροδρομικῆς γεφύρας μέχρι τοῦ ρεῦματος Κρούσεβα, πλὴν της φυσικῆς αὐτῆς ισχύος εἶχεν ὀχυρωθῇ και ἐξοπλισθῇ διά βαρέων πυροβόλων. Ἐπρόστα-τεῦτο δεξιόθεν ὑπὸ τοῦ Στρυμόνος. Πλὴν ὁμως της θέσεως ταύτης, οἱ Βούλγαροι κατέλαβον διά πεζικοῦ

και τὰ ἐπὶ της δεξιᾶς ὀχθῆς τοῦ Στρυμόνος ὑψώματα παρὰ τήν Βέτριναν. Οὕτως ή εἰσόδος της Κλεισούρας Δερβένι ἐφράσσετο τελείως. Τμήμα στρατιάς ἐκ τριῶν Μεραρχιῶν ὑπὸ τὸν ὑποστράτηγον Μανουσσιαννάκην εἶχεν ἐντολήν νά καλύπτῃ τὸ δεξιὸν πλευρὸν τὸ κατά τῶν διαβάσεων της Στρωμνίτης ἐπιχειροῦντος έλληνικοῦ στρατοῦ ἐναντίον πάσης ἐκ Δεμίρ Ἰσάο ἐπιθέσεως, ταυτοχρόνως δὲ νά ἐκκαθαρίσῃ τὸ μεταξὺ τῶν ὑπορειῶν τοῦ ὄρους Μπέλες και της δεξιᾶς ὀχθῆς τοῦ Στρυμόνος ἐδάφους ἀπὸ παντὸς έχθρικοῦ τμήματος.

Πρὸς τὸν σκοπὸν τούτον εἶχε διατεθῇ, μία μὲν Μεραρχία πρὸς ἐπιτήρησιν τῶν διαβάσεων τοῦ Στρυμόνος μέχρι της λίμνης τ' Ἀχυνού, δύο ἑτεροι συνεκεντρώθησαν παρὰ τὸ Χατζή-Μπεκλίκ.

Κατὰ τήν 21ην τρέχοντος, τμήματα τῶν έλληνικῶν Μεραρχιῶν ἐπετέθησαν κατά τῶν ἐπὶ της δεξιᾶς ὀχθῆς βουλγαρικῶν δυνάμεων και εξέτόπισαν αὐτάς ἀπὸ τοῦ χωρίου Κεσισάλικ. Ἡ προχώρησις ὁμως τοῦ έλληνικοῦ πεζικοῦ ἀνεκόπη, καθ' ὅσον τὰ βαρέα πυροβόλα τοῦ έχθροῦ ἔβαλον κατ' αὐτοῦ ἐξ απόστασεως 9 χιλιομέτρων, χωρὶς τὸ έλληνικὸν πυροβολικὸν νά δύναται οὔτε νά πλησιάσῃ, οὔτε ν' ἀνταποκριθῇ εἰς τὸ πῦρ. Οὕτως ὁ ἀγὼν διεκόπη ἀναποφασιστος.

Κατὰ τήν χθεσινήν νύκτα ὁμως τὸ έλληνικὸν πυροβολικὸν ἐπωφελοῦμενον τοῦ σκότους, ἐπλησίασεν εἰς ἀπόστασιν δραστηκῆς βολῆς, τήν δὲ πρωίαν ἐπανεληφθῇ ή ἐπίθεσις.

Διά τολμηρὰς και δραστηκῶς αποφασιστικῆς προελάσεως κατώρθωσε τὸ έλληνικὸν πεζικὸν νά ἐκτοπίσῃ τὸν έχθρὸν ἐκ Βετρίνας και νά ἀπωθήσῃ αὐτὸν πέραν της ἀριστερᾶς ὀχθῆς τοῦ Στρυμόνος.

Οἱ Βούλγαροι ὑποχωρήσαντες ἐκ της ἀριστερᾶς ὀχθῆς τοῦ Στρυμόνος ἀνετίναξαν ἐν τόξον της μεγάλης σιδηροδρομικῆς γεφύρας και οὕτως ἀνέκοψαν πρὸς στιγμὴν τήν ἐφόρμησιν τῶν Ἑλλήνων. Τὰ ἐπιτεθέντα τμήματα δὲν ἐδίστασαν, ἀλλὰ διηυθύνθησαν μετὰ ὀρειβατικοῦ πυροβολικοῦ κατά μήκος της δεξιᾶς ὀχθῆς πρὸς βορρᾶν.

Τὸ τοιοῦτον ἐξηνάγκασε τὸν βουλγαρικὸν στρατὸν νά ἀφήσῃ ἐν σπουδῇ τὰς θέσεις αὐτοῦ και νά ἐγκαταλείψῃ 4 βαρέα πυροβόλα, ὧν δύο ταχυβόλα Σνάϊδερ Καννέ, πολλὰ πυρομαχικά και πλήθος τροφῶν. Τὸ τμήμα τούτο ἀνέλαβεν ἀμέσως τήν καταδίωξιν. Μία Μεραρχία διήλθε τὸν Στρυμόνα ἀπὸ δυσκόλου πόρου και εξηκολούθησε καταδιώκουσα ἐπὶ της ἀριστερᾶς ὀχθῆς ἐφ' ής ή ἀμαξιτῇ ὁδῷ, ἑτέρα δὲ φάλαγξ ήκολούθησε τήν δεξιάν ὀχθην καταδιώκουσα ἐπίσης. Οὕτως ἔληξεν ή μάχη αὕτη με νέαν ὑποχώρησιν τῶν Βουλγάρων και νέα λάφυρα. Καθ' ὃν χρόνον ἐξεκρίσσετο ὡς περιεγράφη ή μάχη τοῦ Δεμίρ Ἰσάο, μακρὰι φάλαγγες ὅλων τῶν ὅπλων ὑποχωρήσασαι ἐξ Ἰστιπ κατηυθύνοντο διά Στρωμνίτης πρὸς Πετρίτσι. Κατά τῶν φαλάγγων τούτων ἐπετέθησαν ἐπὶ τῶν βορείων προπόδων τοῦ Μπέλες κατελθούσαι ήμέτεροι Μεραρχίαι, κατώρθωσαν δὲ κατόπιν άγώνος νά διασκορπίσωσι τινὰς ἐξ αὐτῶν και νά καταλάβωσι, χθὲς μὲν 5 πυροβόλα, σήμερον δὲ ἑτερα 15 μετὰ πάντων τῶν βλητοφόρων αὐτῶν.

Οὕτως ὁ έλληνικὸς στρατὸς ἔχει σήμερον ἀντιμέτωπον και καταδιώκει, οὐ μόνον τήν παρ' αὐτοῦ ήττηθεῖσαν στρατιάν τοῦ Ἰβάνωφ, ἀποτελουμένην ἐκ τῶν Μεραρχιῶν 3ης, 6ης, 10ης, 11ης και 13ης δυνάμεως 80 ταγμάτων, ἀλλὰ και τήν 4ην βουλγαρικὴν στρατιάν, ἀποτελουμένην ἐκ τῶν Μεραρχιῶν 2ας, 7ης και 8ης, ήτοι 62 ταγμάτων, προχωρησάντων σχεδὸν ἀθίκτων ἐξ Ἰστιπ και τὰ ὁποῖα καταδιώκει ἐπίσης ὁ έλληνικὸς στρατὸς.

Δούσμανης

Πέμπτη 27 Ιουνίου. — Καθ' ἃ τηλεγραφεῖ πρὸς τὸ ὑπουργεῖον τῶν Ναυτικῶν ὁ παρὰ τῷ Γενικῷ Στρατηγείῳ ἀντιπλοίαρχος κ. Κοντόσταυλος, σήμερον μετὰ μεσημβρίαν τμήμα στρατιάς Μανουσσιαννάκη κατέλαβε τὸ Δεμίρ Ἰσάο. Τήν 7ην μ. μ. ὁ έχθρὸς ἀποχωρήσας ἐγκατέλειπεν εἰς χεῖρας ήμῶν δύο τοπομαχικά τουρκικῆς προελεύσεως και δύο τοπομαχικά Σνάϊδερ, 8 βλητοφόρα και πλήθος ὀβιδῶν και τροφῶν.

Ἡ φάλαγξ τοῦ Ἰστιπ διεσκορπίσθη ἐγκαταλείψασα 19 πυροβόλα πλήρη. Ἡ φάλαγξ τοῦ έχθροῦ ἐπιχειρήσασα νά διέλθῃ τὸ Πετρίτσι, ἀπωθήθη ὑπὸ μιᾶς Μεραρχίας, καταλαβούσης 15 πυροβόλα μεθ' ὅλων τῶν βλητοφόρων.

Δοῖράνη, Πέμπτη 27 Ιουνίου. — Ἡμέτερον τάγμα καταδιώξαν πέραν τῶν βορείων προπόδων τοῦ ὄρους Μπέλες τήν έχθρικήν φάλαγγα ὑποχωροῦσαν, ἐπτήνεκε πλήρη ἀποσύνθεσιν αὐτῆς μετὰ μεγάλης φθορᾶς. Ὁ έχθρὸς διασκορπισθεὶς ἐν πανικῷ ἐγκατέλειψε τὰ ὅπλα αὐτοῦ και 5 πυροβόλα.

Κωνσταντινίδης

Δοῖράνη, Παρασκευή 28 Ιουνίου, ὥρα 5.30 μ. μ. — Ὁ φρούραρχος Σερῶν τηλεγραφεῖ, ὅτι ή πόλις κατελήφθη ὑπὸ ἀποσπάσματος προσκόπων. Ἐκρηύχθη ὁ στρατιωτικὸς νόμος. Ἐσχηματίσθη πολιτοφυλακῇ πρὸς τήρησιν της τάξεως.

Οἱ Βούλγαροι ἐν πανικῷ ἐγκαταλείψαντες τήν πόλιν ἀφήκαν μέγα πλήθος ζωοτροφῶν και πολεμοφοδίων και ἐν τῇ συγχύσει της φυγῆς των ἀφήκαν ἀφρουρήτους, ὥστε νά δυνηθῶσι νά διαφύγωσι 70 Ἑλλήνας προκρίτους. Ἄλλ' ὁ ἱατρὸς Χρυσάφης και 200 ἄλλοι ὁμογενεῖς ἐσφάγησαν μετὰ φρικῶδων βασανιστηρίων.

Κωνσταντινίδης

Κυριακὴ 30 Ιουνίου. — Σήμερον οὐδὲν ἄξιον λόγου γεγονὸς ἐσημειώθη. Ἡ ὑποχώρησις τοῦ έχθροῦ πρὸς τὰ στενὰ της Κρένας και τοῦ Πέτσσοβο ἐξακολουθεῖ. Ἐπίσης ἐξακολουθεῖ και ή προέλασις τοῦ ήμετέρου στρατοῦ, τηροῦντος ἐπαφὴν πρὸς τὸν έχθρὸν.

Δούσμανης

Κυριακὴ 30 Ιουνίου. — Ἡμέτερον ἀπόσπασμα ἀπὸ 6 μόνον ἱππεῖς, περιτρέχον ὁδοὺς ὑποχωρήσεως έχθροῦ πέραν Στρωμνίτης, συνέλαβε σποραδικῶς 160 αἰχμαλώτους και 1 ἀξιωματικόν.

Τρίτη 2 Ιουλίου. — Σήμερον εἰς τὸ ἀριστερὸν και τὸ κέντρον τοῦ μετώπου μας ὁ στρατὸς προήλασε χωρὶς νά συγαντήσῃ τὸν έχθρὸν. Εἰς τὸ ἄκρον δεξιὸν ήμῶν αἱ ήμέτεροι δυνάμεις, μετὰ πείσμονα μάχην, διακρίσασαν ἀπὸ της 9ης πρωΐνης μέχρι της 4ης και ήμισείας ὀπερινῆς ὥρας παρὰ τήν Ἀλιστράτην και Κριτσόβαν, ἔτρεψαν τὸν έχθρὸν εἰς φυγὴν και κατέλαβον τήν Δράμαν.

Ὁ Μητροπολίτης Δράμας και πάντες οἱ κάτοικοι, μὴ ἐξαιρουμένων οὐδὲ τῶν Τούρκων και Ἰσραηλιτῶν, μετὰ δακρύων χαρᾶς ἐδέχθησαν ὡς σωτήρα τὸν έλληνικὸν στρατὸν, σώσαντα αὐτούς, ὡς ἔλεγον, ἐγκαίρως βεβαίως καταστροφῆς.

Σκηναὶ ἐξόχως συγκινητικαὶ διεδραματίσθησαν, οἱ δὲ κάτοικοι ἐξ εὐγνωμοσύνης κατεφίλουν τὰς χεῖρας τῶν ἀξιωματικῶν και τῶν στρατιωτῶν.

Καθ' ὅμοιον τρόπον ὑπεδέχθησαν τὸν ήμέτερον στρατὸν εἰς ἅπαντα τὰ χωρία, καθαρῶς έλληνικά, δι' ὃν διήρχετο.

Ὁ έχθρὸς κατά τήν φυγὴν αὐτοῦ ἐγκατέλειψε, μετὰ ἄλλων ὕλικῶν, 70 ἀραματάδες πλήρεις διαφόρων εἰδῶν, προερχομένων ἐκ λεηλασίας της έλληνικῆς κωμοπόλεως Δοξάτου και άλλων χωρίων.

Ὁ ἐπὶ κεφαλῆς τῶν ήμετέρων δυνάμεων παρέδωκε τὰ εἶδη ταῦτα εἰς τὸν Μητροπολίτην, ὅπως τ' ἀποδώσῃ εἰς τοὺς λεηλατηθέντας.

Ἡ κωμοπόλις Δοξάτου ἐπυρπολήθη ὑπὸ τοῦ ὑποχωροῦντος βουλγαρικοῦ στρατοῦ χθὲς τήν μεσημβρίαν. Τῆς πυρκαϊᾶς προηγῆθη σφαγὴ και λεηλασία. Ἐξακόσιοι Ἑλλήνες, ἐν οἷς πολλοὶ ἱερεῖς γυναῖκες, παῖδια και βρέφη ἐσφάγησαν άγρίως ὑπὸ τῶν άγρίων ὀρδῶν, αἵτινες ἀποτελοῦσι τὸν βουλγαρικὸν στρατὸν και τοὺς μετ' αὐτοῦ συμπράττοντας κομιτατζήδες.

Τοιαῦτα εἶνε τὰ ὄργια τὰ διαπραχθέντα ὑπὸ τοῦ βουλγαρικοῦ στρατοῦ, ὥστε και αὐτὸς ὁ ἐν Δράμα Βούλγαρος ἀρχιμανδριτής σφοδρῶς ἐκαυτηρίασε τήν διαγωγὴν τῶν ὁμοειδῶν του.

Δούσμανης

Τετάρτη 3 Ιουλίου. — Σφοδρὸς άγὼν συνήφθη σήμερον εἰς τὸ ἄκρον δεξιὸν ήμῶν παρὰ τήν Μπαμπινειαν, θέσιν κειμένην ἐπὶ της ἐκ Σερῶν διά Βροντοῦς πρὸς Νευροκόπιον ὁδοῦ.

Ἡ μάχη, ἀρξαμένη ἀπὸ πρωῒας, ἔληξε τήν 8ην ἑσπερινήν ὥραν με πλήρη ἀποσύνθεσιν τῶν ἀμυνομένων εἰς τήν θέσιν ταύτην έχθρικών δυνάμεων.

Ὁ έχθρὸς πολυάριθμος, μετὰ πυροβολικοῦ, ήμύνθη κρατερῶς τῶν ὀχυρωμένων αὐτοῦ θέσεων, ἐξ ὧν οἱ ήμέτεροι εξέτόπισαν αὐτὸν περὶ τήν εσπέραν.

Τρεῖς λόχοι ὑπὸ τὸν ταγματάρχην Παυλόπουλον, ἐπιτεθέντες διά της λόγχης μετὰ ζητωκραυγῶν, εξέτόπισαν ἐκ τῶν χαρᾶκωμένων ὑψωμάτων ὀλόκληρον βουλγαρικὸν τάγμα ὑπὸ τὸν Βούλγαρον ταγματάρχην Παυλόφ, ἐπενεγκόντες εἰς τὸν έχθρὸν μεγίστας ἀπολείας. Ἡμέτερα μεραρχία κατέλαβε σήμερον τὸ Μελένικον, ἀνευ ἀντιστάσεως. Καθ' ἅπαν τὸ λοιπὸν μέτωπον ἐπεκράτησεν ήρεμία.

Ὁ έχθρὸς ὁ παρὰ τήν Δράμαν χθὲς ήττηθείς, διασκορπισθεὶς τελείως, ἐτράπη πρὸς τὰς ὀρεινὰς διαβάσεις τοῦ Μόκρου, ἐκεῖθεν δὲ διά Πατάσκιον πρὸς τὰ παλαιὰ βουλγαρικά σύνορα, ἐγκαταλείψας μεγάλην ποσότητα ἀλεύρων και ἄλλα ἐφόδια.

Αἱ χθὲς περιγραφείσαι σφαγαὶ της κωμοπόλεως Δοξάτου ήσαν, δυστυχῶς, πολὺ κατώτεροι της πραγματικότητος. Νεώτεροι πληροφορία ἐπίσημοι πιστοποιοῦσιν, ὅτι ή ἀρχιότης και τὰ αἰμοβόρα ἐνστικτα τῶν Βουλγάρων ὑπερβαίνουν πᾶν ὄριον. Ἐκ τῶν 3,000 Ἑλλήνων κατοίκων της ἀνθηρᾶς κωμοπόλεως μόνον 120 εὐρέθησαν ζῶντες.

Κατὰ τὰς πληροφορίας τῶν στρατιωτικῶν ἀρχῶν, τὸ θέαμα εἶναι ἀποτρόπαιον. Ζητοῦσι δὲ αὐταὶ τήν ἐκεῖσε ἀποστολὴν έλληνικοῦ στρατοῦ, ἵνα ἐνθαρρύνῃ αὐτὸς τοὺς κατοίκους τῶν πέριξ χωρίων διά νά προβῶσιν εἰς τήν ταφὴν πλέον τῶν 2,000 πτωμάτων κατακρουρηθέντων Ἑλλήνων κατοίκων, ἅτινα παραμένουν ἄταφα. Εὐτυχῶς ή πρὸς Δράμαν ταχεία προέλασις τοῦ στρατοῦ μας και ὁ κρότος τοῦ προσεγγίζοντος έλληνικοῦ πυροβολικοῦ ἔσωσαν πάντα τὰ λοιπὰ έλληνικώτατα χωρία της περιοχῆς ταύτης ἀπὸ βέβαιον ὀλεθρον.

Πέμπτη 4 Ιουλίου. — Σήμερον εξηκολούθησεν ὁ άγὼν εἰς τὰ περὶχωρα της Βροντοῦς, καταλήξας εἰς νέαν ὑποχώρησιν τοῦ έχθροῦ. Αἱ ἀπάναντι τοῦ ἄκρου δεξιῦ ήμῶν δυνάμεις φαίνεται ὅτι ἀποτελοῦνται ἐκ στρατευμάτων της 3ης και 11ης βουλγαρικῆς μεραρχίας. Χθὲς τήν νύκτα ὁ έχθρὸς ἐπεχείρησε νυκτερινὴν ἐπίθεσιν διά τριῶν ταγμάτων, ποιησάμενος χεῖρον και χειροβομβίδων παρὰ τήν Βροντοῦν. Ἀπεκρούσθη ὁμως μετ' ἀπωλείων. Σήμερον οἱ ήμέτεροι ἐπετέθησαν, και μετὰ σφοδρὸν άγῶνα κατέλαβον τὰ βορείως της κάτω Βροντοῦς ὑψώματα, ὃ δὲ έχθρὸς διχασθεὶς ὑπεχώρησε

πρός Καρακιοί και Σάρτσισαν μετά πολλών απωλειών. Αι απώλειαι των ημετέρων είνε σχετικῶς μικραί. Ἀπέναντι τοῦ ημετέρου κέντρου ἐσημειώθη μικρά τις ὑποχώρησις τῶν ἐχθρικών προφυλακῶν. *Δούσμανης*

Χατζή Μπεκίλκ, Πέμπτη 4 Ἰουλίου. — Ἡμέτεροι στρατιᾶι προελαύνουν καθ' ὅλην τὴν γραμμὴν. Ὁ ἐχθρὸς φεύγει ἀποσυρόμενος πρὸς βορρᾶν. Τμήμα ἀνατολικῆς στρατιᾶς προελαύνον πρὸς διευθύνειν Νευροκοπίου κατήγαγε νέαν περιφανή νίκην. Διὰ τριῶν λόγων προσέβαλεν ὁλόκληρον ἐχθρὸν τάγμα κατέχον ὄχυρά ὑψώματα Πομπήνις παρὰ τὸ χάνι τῆς Βροντοῦς. Ἡ μάχη παρατάθη ἐπὶ δεκάωρον, ἀσυνήθως πεισματώδης καὶ αἱματηρά. Ὑπὸ τὸ ἀδιάκοπον πῦρ τοῦ πολυαριθμοτέρου ἐχθροῦ, οἱ ἡμέτεροι προσήγγισαν εἰς ἐλαχίστην ἀπόστασιν ἀπὸ τῶν χαρακωμάτων αὐτοῦ καὶ ἐφορμήσαντες διὰ τῆς λόγχης τὸν ἐξετόπισαν.

Διοικητὴς τάγματος τηλεγραφεῖ ὅτι οἱ στρατιῶται μας ἐνήργησαν τὴν θαυμασίαν ταύτην ἔφοδον διὰ τῆς λόγχης ζητωκραυγάζοντες. Κατὰ τὴν λογχομαχίαν ταύτην ἐτραυματίσθη ἐλαφρῶς ὁ ταγματάρχης Πανόπουλος. Ἀντεκατεστάθη ἀμέσως ὑπὸ τοῦ ἀντισυνταγματάρχου Βουρλή ὅστις ὠδήγησε τοὺς τρεῖς λόχους εἰς τὴν τελικὴν λυσσώδη προσβολὴν ἣτις ἐξείναψε τὸν ἐχθρὸν πέραν τοῦ τελευταίου αὐτοῦ ἀντρεϊσματος.

Ἀτάκτως ὁ ἐχθρὸς ἐτράπη πρὸς βορρᾶν.

Σάββατον 6 Ἰουλίου. — Νέαν λαμπρὰν νίκην κατήγαγον χθές τὰ ἡμέτερα στρατεύματα εἰς τε τὸ δεξιὸν καὶ ἀριστερὸν ἡμῶν. Μετὰ τὴν ἐκ Δεμὶρ Ἰσσάρ ὑποχώρησιν, ἰσχυραὶ ἐχθρικαὶ δυνάμεις ἀποτελοῦμεναι ἐκ τοῦ μεγαλειτέρου μέρους τῶν μεραρχιῶν 3ης καὶ 11ης ὡς καὶ πάντα τὰ τμήματα ἅτινα εὐρίσκοντο εἰς Δράμαν, Καβάλλαν καὶ τὰ περιχώρα, ἀποκοπεῖσθαι τῆς διὰ τῆς κοιλάδος τοῦ Στρυμόνος ὑποχωρήσεως τῶν κατέφυγον εἰς τὴν μεταξὺ Νέστου, Δράμας καὶ τοῦ ὄρους Περὶν περιοχῇ, ἀνατολικῶς τῶν Σερρών.

Ἡ συγκέντρωσις τόσων σημαντικῶν ἐχθρικών δυνάμεων εἰς τὸ δεξιὸν ἡμῶν πλευρὸν ἐπέβαλλε τὴν ἀνάγκην ὅπως διεξαχθῇ ἰδιαίτερα ἐπιχειρήσεις πρὸς ἐκδίωξιν καὶ καταστροφὴν αὐτῶν, ταυτοχρόνως δὲ πρὸς ἐκκαθάρισιν τῆς τόσον δεινοπαθησάσης περιοχῆς Σερρών-Δράμας ἐκ τῶν κακοποιῶν στοιχείων. Ἡ εἰς τὸ δεξιὸν ἡμῶν εὐρισκομένη μεραρχία, ἐνισχυθεῖσα καὶ δι' ἐτέρων στρατευμάτων, ἐβάδισε διὰ τῶν κυρίων αὐτῆς δυνάμεων διὰ τῆς ὁδοῦ Σερρών-Βροντοῦς πρὸς Τσερνοβόν, ἀπέστειλε δὲ δύο μικρὰ ἀποσπάσματα, τὸ μὲν ἐν διὰ Δράμας πρὸς Τσερνοβόν, τὸ δὲ ἕτερον διὰ Κροσόβου καὶ Καρακιοῦ πρὸς Λιμαζόβαν.

Ἡ τε κυρία φάλαγξ καὶ τὰ δύο πλευρικά ἀποσπάσματα, εὐρέθησαν ἀντιμέτωπα σημαντικῶν ἐχθρικών δυνάμεων ὅλων τῶν ὁπλῶν, κατόπιν δὲ διαδοχικῶν ἀγώνων καὶ συνεχοῦς καταδιώξεως ἐπὶ τέσσαρας ἡμέρας, ἐξεδιώχθη ὁ ἐχθρὸς ἐξ ὅλων τῶν σημείων πρὸς τὴν διευθύνειν Νευροκοπίου. Τὸ δεξιὸν μικτὸν ἀποσπασμα, κατατροπώσαν τὸν ἐχθρὸν παρὰ τὴν Ἀλίστρατῆν, κατέλαβε τὴν Δράμαν, ἐκείθεν δὲ προελάσαν ἐξεβίασε τὴν στενωπὸν τοῦ Κιρτζιλάρ τεπὲ 25 χιλίωμ. βορειοδυτικῶς τῆς Δράμας καὶ κατελθὼν εἰς τὴν πεδιάδα τοῦ Τσερνοβόν ἐπετέθη κατὰ τοῦ παρὰ τὸ Τσερνοβόν καὶ πάλιν ἀντιταχθέντος ἐχθροῦ. Ἡ κυρία κεντρικὴ φάλαγξ μετὰ πείσμονας τριημέρους ἀγῶνας παρὰ τὴν Μπαμπίναν καὶ εἰτα παρὰ τὴν Βροντοῦν, 35 χιλίωμτρα βορείως τῶν Σερρών κατεδίωξε καὶ αὕτη πρὸς Τσερνοβόν, ἐπέτρεψε διὰ τὴν ἔγκαιρον τακτικὴν συνένωσιν μετὰ τοῦ δεξιοῦ ἀποσπάσματος ἐπ' αὐτοῦ τοῦ πεδίου τῆς μάχης τοῦ Τσερνοβόν. Προχθές, 4 Ἰουλίου, καθ' ὃν χρόνον τὸ ἐκ Δράμας μικτὸν ἀπό-

σπασμα ἐπιτεθὲν κατὰ μέτωπον ἐναντίον τῶν παρὰ τὸ Τσερνοβόν ἐχθρικών θέσεων συνεκράτει τὸν ἐχθρὸν, κατέφθασεν ἡ κεντρικὴ φάλαγξ ἐκ δυσμῶν καὶ συνδύασα τὴν ἐπίθεσίν τῆς μετὰ τοῦ ἀποσπάσματος, ἠνάγκασε τὸν ἐχθρὸν νὰ ἐγκαταλείψῃ τὰς θέσεις του καὶ νὰ τραπῇ πρὸς βορρᾶν. Ἡ καταδιώξις ἐξηκολούθησεν εὐθὺς μετὰ τὴν μάχην, ἀνεκόπη δὲ μόνον πρὸ σημαντικῆς γεφύρας, ἣν φεύγων κατέστρεψεν ὁ ἐχθρὸς, καὶ ὡς ἐκ τῆς ἐπελεύσεως τοῦ σκότους.

Ἡ ἐκ νέου ἀποκατάστασις τῆς συγκοινωνίας ἐπετεύχθη ὑπὸ τοῦ μηχανικοῦ κατὰ τὴν ἰδίαν νύκτα. Τὸ ἕτερον ἀριστερὸν μικτὸν ἀποσπασμα, κατάρθωσε κατόπιν ἀγῶνος παρὰ τὸ Κρούσσοβον (20 χιλίωμτρα ΒΑ τοῦ Δεμὶρ Ἰσσάρ) νὰ συνενωθῇ μετὰ τῆς κυρίας φάλαγγος παρὰ τὴν Κάτω Βροντοῦν, φθάσαν ἐν καιρῷ, ὅπως συντρέξῃ τὸν παρὰ τὴν ὄχυράν ταύτην θέσιν ἀγῶνα τῆς κεντρικῆς φάλαγγος. Μετὰ τὴν ἀπόκρουσιν τοῦ ἐχθροῦ ἐκ Βροντοῦς, ἐνφ' ἡ κεντρικὴ φάλαγξ διηυθύνετο πρὸς Τσερνοβόν, τὸ ἀριστερὸν μικτὸν ἀποσπασμα συγκείμενον ἐκ δύο ταγμάτων μετὰ ὀρειβατικοῦ πυροβολικοῦ, κατεδίωκε 4 ἐχθρικά τάγματα διὰ τῶν ὀρεινῶν διαβάσεων τοῦ Καρακιοῦ (ὕψος 1324 μέτρα), βορειοανατολικῶς πρὸς Δεντιζόβο. Τὴν ἐπομένην 5 Ἰουλίου ἀποκατασταθείσης νῆς συγκοινωνίας, ἤρξατο ἀπηνῆς καταδιώξις, ἡ δὲ μεραρχία κατέφθασε περὶ τὴν 3ην ἑσπερινὴν ὥραν τὸν ἐχθρὸν, ὀλίγον νοτίως τοῦ Νευροκοπίου, τεταγμένον ἐντὸς χαρακωμάτων ἐπὶ ὄχυρωτάτης τοποθεσίας, κειμένης βορείως τοῦ χωρίου Κοπριβλιάνι.

Ἡ δύναμις αὐτοῦ ἀνῆρχετο εἰς 12-16 τάγματα μετὰ 12 τοῦλάχιστον πυροβόλων. Ἡ μεραρχία ἀναπτυγθεῖσα ἐπετέθη, ὁ δὲ ἀγὼν ὑπῆρξε λυσσώδης, καθόσον ὁ ἐχθρὸς ἠμύνετο ὑπὲρ τοῦ τελευταίου αὐτοῦ καταφυγίου, τοῦ Νευροκοπίου. Ὁ ἀγὼν παρατάθη ἐπὶ 6 ὥρας, ἥτοι μέχρι τῆς 9 ἑσπερινῆς, ὑπὸ ραγδαίαν βροχὴν. Ὁ ἐχθρὸς πρὸ τῆς ὁρμῆς τῆς ἡμετέρας ἐπιθέσεως ἐξηναγκάσθη εἰς ὑποχώρησιν, ἣτις μετετράπη, ἐντὸς ὀλίγου εἰς ἄτακτον φυγὴν.

Ὁ Διοικητὴς τῆς 7ης μεραρχίας τηλεγραφεῖ: Μεγαλειότητε. Οἱ στρατιῶται μου ἤλωσαν διὰ τῆς λόγχης 6 πυροβόλα ζητωκραυγάζοντες ὑπὲρ τῆς Ὑμετέρας Μεγαλειότητος. Παρ' ὅλην τὴν κόπωσιν τῶν στρατευμάτων, τὸ σκότος καὶ τὴν ραγδαίαν βροχὴν, ἡ καδιώξις ἐξηκολούθησε μέχρι βαθείας νυκτός, ἐξακολουθεῖ δὲ καὶ σήμερον.

Ὁ ἐχθρὸς ἐν τῇ φυγῇ αὐτοῦ ἐγκατέλειψε καὶ ἕτερα πυροβόλα πλὴν τῶν ἐξ ἀλωθέντων, ὡς καὶ μέγα πλῆθος ὕλικου, οὗ ἡ ἐξακρίβωσις ἦτο ἀδύνατος ὡς ἐκ τοῦ σκότους καὶ τῆς βροχῆς. Οὕτω ἡ ἐπιχειρήσις τοῦ δεξιοῦ ἡμῶν κατέληξε μετὰ τετραήμερους ἀγῶνας εἰς λαμπρὰν νίκην, δι' ἧς κατεστράφη τελείως ὁ πρὸς τὸ μέρος ἐκεῖνο συναθροισθεὶς ἐχθρὸς, ἐγενόμεθα δὲ κύριοι ἀπάσης τῆς κοιλάδος τοῦ Νέστου καὶ ἐξησφαλίσαμεν πᾶσαν ἐλευθερίαν κινήσεων. Εἰς τὸ ἀριστερὸν ἡμῶν αἱ ἐκεῖ μεραρχίαι ἀπώθησαν ἐπίσης μετὰ βραχὺν ἀγῶνα καὶ κατεδίωξαν τὸν ἐχθρὸν ἐπὶ τῶν ὀρεινῶν διαβάσεων τοῦ Μπέλεσι.

Ὁ ἐχθρὸς σημαντικῶν δυνάμεων 8-9 ταγμάτων μετὰ πυροβολικοῦ ἐτράπη πρὸς τὴν διευθύνειν τοῦ Πέτσοβο. *Δούσμανης*

Κυριακὴ 7 Ἰουλίου. — Τὰ ἡμέτερα στρατεύματα εἰσῆλθον σήμερον τὴν πρωΐαν εἰς Νευροκόπιο, γενόμενα ἐνθουσιωδέστατα δεκτὰ ὑπὸ τε τῶν Ἑλλήνων καὶ τῶν Ὀθωμανῶν, οἵτινες ἐζητωκραυγάζον ὑπὲρ τῆς Α. Μ. τοῦ Βασιλέως ἡμῶν, ὃν ἀπεκάλουν ἐλευθερωτὴν. Ἀγῶνες ἐξηκολούθησαν καὶ σήμερον καθ' ὅλην τὴν

γραμμὴν μετ' ἐνδοξῶν προέλασιν τῶν ἡμετέρων στρατευμάτων.

Εἰς τὸ ἄκρον δεξιὸν ἐν τῇ κοιλάδι τοῦ Νέστου ἐξηκολούθησε καὶ σήμερον ἡ καταδιώξις πρὸς τὴν διευθύνειν τῆς Μαχομίας. Κατὰ νεωτέρας πληροφορίας ὁ ἀριθμὸς τῶν κατὰ τὴν προχθεσινὴν μάχην κυριευθέντων πυροβόλων ἀνέρχεται εἰς 22. Πλὴν τούτων ἐκυριεύθησαν καὶ ἕτερα 4 πυροβόλα Κρούπ τῶν 8, 7, ἅτινα ὁ ἐχθρὸς εἶχεν ἀναβιβάσει ἐπὶ τοῦ ὄρους Παπᾶ Τσαῖρ, δυτικῶς τοῦ Νευροκοπίου.

Πρὸς τὴν διευθύνειν ταύτην ἐπεχειρεῖ ἐν συνδυασμῷ μετὰ τῶν ἐκ Τσερνοβό προελαυνουσῶν δυνάμεων ἡμέτερον μικτὸν ἀποσπασμα, ὅπερ ἐκ Μελενίκου ἐπιτεθὲν μετὰ διευθύνειν κατὰ Νευροκοπίου ἐκυρίευσεν τὰ ὑψώματα Παπᾶ Τσαῖρ, ὧν ὁ ἐχθρὸς ἠμύνθη πεισμόνως. Ἡ στρατιὰ τοῦ κέντρου ἀπώθησε χθές καὶ σήμερον τὸν ἐχθρὸν ἐξ ὅλων αὐτοῦ τῶν θέσεων πρὸς τὴν εἰσοδὸν τοῦ στενωποῦ τῆς Κρέσνας. Εἰς τὸ ἀριστερὸν ἡμῶν αἱ Μεραρχίαι μας ἐξετόπισαν ἐπίσης τὸν ἐχθρὸν διαδοχικῶς ἐξ ὅλων αὐτοῦ τῶν θέσεων, ἃς εἶχεν ἐνισχύσει οὗτος διὰ χαρακωμάτων, κατέλαβον δὲ τὸ Πέτσοβο καὶ τὴν βορείως τούτου κορυφογραμμὴν. *Δούσμανης*

Δευτέρα 8 Ἰουλίου. — Οἱ ἀπὸ ἡμερῶν ἀρξάμενοι ἀγῶνες πρὸς ἐκβίασιν τῶν στενῶν ἐν τῇ κοιλάδι τοῦ Νέστου, τοῦ Στρυμόνος καὶ τῶν ὀρεινῶν διαβάσεων τοῦ Μάλεσι, ἐξακολούθησι. Ὁ ἐχθρὸς, καίτοι ὑφιστάμενος ἀλλεπαλλήλους ἥττας καὶ ἀποσυντιθέμενος ἐκάστοτε, κατορθώνει, βοηθούμενος ὑπὸ τοῦ λίαν ὀρεινοῦ ἐδάφους, νὰ ἀνασυντάσῃ ἐν μέρει τὰς δυνάμεις του καὶ νὰ ἀμύνεται τῆς ὑπ' αὐτοῦ ἐγκαταλειπομένης χώρας. Παρὰ τὴν ἀντίστασιν καὶ τοὺς πεισμονας ἀγῶνας ἡ προέλασις τοῦ ἑλληνικοῦ στρατοῦ ἐξακολουθεῖ κανονικῶς καὶ ἀδιαλείπτως. Χθές 7ην Ἰουλίου εἰς τὸ ἄκρον δεξιὸν ἡμέτεροι δυνάμεις προήλασαν ἐκ Νευροκοπίου πρὸς βορρᾶν. Σήμερον δὲ συνήντησαν πρὸ αὐτῶν ὀπισθοφυλακὰς τοῦ προχθὲς διασκορπισθέντος ἐχθροῦ, μεθ' ὧν ἦλθεν εἰς σύγκρουσιν ἡ στρατιὰ τοῦ κέντρου, ἣτις ἀπωθήσασα τὸν ἐχθρὸν ἔφθασεν εἰς τὰ ὀρισθέντα τέγματα παρ' ὅλας τὰς ἐδαφικὰς δυσχερείας καὶ τὴν ἐχθρικὴν ἀντίστασιν.

Ἐτεροι δυνάμεις ἡμῶν βαδίζουσαι ἐπὶ τῶν βορεινῶν κλιτύων τοῦ Μάλεσι εὐρέθησαν ἀντιμέτωποι ὀρεγμάτων ἐχθρικών δυνάμεων, ἀποτελουμένων ἐκ τῶν συνταγμάτων 16ου τῆς 10ης μεραρχίας καὶ 42ου τῆς 4ης μεραρχίας. Ὁ ἐχθρὸς κατέχευε τὴν ὄχυρωτάτην κορυφὴν Ραζαλίνην αἱ δὲ ἡμέτεροι δυνάμεις τὰς κάτωθεν καὶ ἀνατολικῶς ἀντιρρίδας.

Τὴν ἐπομένην πρωΐαν 7ην Ἰουλίου οἱ ἡμέτεροι ἐπετέθησαν μεθ' ὁρμῆς, κατάρθωσαν δὲ μετὰ ὀκτώωρον ἀγῶνα νὰ διασκορπίσωσι τὸν ἐχθρὸν πρὸς βορρᾶν. Κατὰ τὴν καταδιώξιν τὸ ἡμέτερον πυροβολικὸν ἐπέφερε πολλὰς ἀπωλείας εἰς τὸν ἐχθρὸν καὶ χθές εἰς τὸν ἀπὸ τριῶν ἡμερῶν ἀρξάμενον καὶ διαρκῶς πρὸς βορρᾶν μετατοπιζόμενον ἀγῶνα. Ὁ ἐχθρὸς ὅμως καίτοι διασκορπισθεὶς διαδοχικῶς ἐκ τῶν θέσεων αὐτοῦ, ὑπερήρτισε χθές πεισμόνως τὴν κυρίαν αὐτοῦ τοποθεσίαν, ἣτις ἐπτείνεται ἐφ' ὅλων τῶν βορείως τοῦ Πεσόβου καὶ Ὀρλιακῶ ὑψωμάτων, ὧν τὸ ἀπὸλόντων ὕψος ποικίλει ἀπὸ 1450-1900 μέτρα. Τὰς θέσεις ταύτας εἶχε προπαρασκευάσει ἀμυντικῶς ὁ ἐχθρὸς ἐκ τῶν προτέρων, εἰς τινὰς δὲ ἐξ αὐτῶν εἶχε κατασκευάσει οὗτος πέντε ὑπερκειμένας ἀλλήλων σειρὰς χαρακωμάτων.

Τοσοῦτον δὲ ἀσφαλῆ θεώρει ἐαυτὸν ὁ ἐχθρὸς εἰς τὴν τοποθεσίαν ταύτην, ὥστε τὴν προτεραίαν ἐπεχείρησε καὶ ἐπιθετικὴν ἐπιστροφὴν, ἀποκρουσθεῖσαν ὁμως μετ' ἀπωλειῶν.

Ὁ εἰς τὴν τοποθεσίαν ταύτην ὄχυρωθεὶς ἐχθρὸς, ἐνισχύθη τὴν νύκτα καὶ διὰ πεδινῶν πυροβολικῶν, πιθανῶς ἐκ τῶν ἀπέναντι τῶν Σερβῶν παρὰ Τσαρεβουβέλην συγκεντρωμένων δυνάμεων. Ἡ το δυνάμει 5-6 συνταγμάτων πεζικοῦ στρατοῦ. Τὰ βουλγαρικὰ συντάγματα, ὡς γνωστόν, ἀποτελοῦνται ἐκ τεσσάρων ταγμάτων, μετὰ τῶν ὁποίων ἐξηκριβώθησαν συνταγμα 3ον, 36ον, 30ον καὶ 31ον. Ἡ μάχη ἀρξαμένη τὴν 4.25 π.μ. ἐπερατώθη τὴν 8ην μ.μ. διεξαχθεῖσα μετὰ μεγάλου πείσματος καὶ διὰ πολλῶν ἐκατέρωθεν ἀπωλειῶν.

Ἡ ὁρμὴ τοῦ ἡμετέρου πεζικοῦ ὑπῆρξε καὶ πάλιν ἀπαράμιλλος. Εἰς τινα δὲ σημεία ἀναρριχώμενον τοῦτο ἐπὶ τῶν κλιτύων τοῦ ὄρους Ὀπούκοβιτς, ἐκυρίευσεν πέντε ἀλληλοδιαδόχους σειρὰς χαρακωμάτων κατόπιν ἐπανειλημμένων ἐφόδων.

Οὕτως ἀτέληξεν ὑπὲρ ἡμῶν ἡ μάχη τοῦ Πεσόβου. Οἱ δὲ Βούλγαροι ἐκτοπισθέντες τῶν χαρακωμάτων αὐτοῦ, ὑπεχώρησαν πρὸς βορρᾶν.

Κατὰ τὴν σημερινὴν ἡμέραν, 8ην Ἰουλίου, ἡ προέλασις τοῦ ἡμετέρου στρατοῦ ἐξηκολούθησε καθ' ὅλον τὸ μέτωπον μετ' ἀγῶνας ἐναντίον τῶν ἐχθρικών ὀπισθοφυλακῶν. Εἰς τὸ ἄκρον δεξιὸν ἡμῶν ἔλαβε χώραν νέος πεισματώδης ἀγὼν παρὰ τὸ Κρέμεν. Ὁ ἐχθρὸς ἐκτοπισθεὶς πάλιν τῶν θέσεων αὐτοῦ, ἐτράπη εἰς φυγὴν καταδιωκόμενος. Ἐτερον τμήμα τοῦ στρατοῦ ἡμῶν κατέλαβε τὴν εἰσοδὸν τῆς στενωποῦ τῆς Κρέσνας.

Ἡ ἀριστερὰ στρατιὰ καταδιώξασα τὸν ἐχθρὸν ὑπὲρ ῥέβη καὶ κατέλαβε τὰ ὑψώματα τοῦ Μπούκοβιτς καὶ καταδιώκει τὸν ἐχθρὸν. Κατὰ πληροφορίας φυγάδων ἐκ τοῦ βουλγαρικοῦ στρατοῦ, Τούρκων τὴν ἐθνότητα, οἱ Βούλγαροι ὑποχωροῦντες κατὰ μῆκος τῆς κοιλάδος τοῦ Στρυμόνος ἐμόλυναν ἅπαντα τὰ φρεᾶτα ρίψαντες εἰς αὐτὰ νεκροὺς θανόντας ἐκ χολέρας. Ὡς ἐκ τούτου ἀπηγορεύσαμεν τὴν χρῆσιν τῶν φρεάτων καὶ διετάξα-
ξεν ἐξέτασιν. *Δούσμανης*

Πέμπτη 11 Ἰουλίου. — Εἰς τὸ δεξιὸν ἡμῶν ἡ καταδιώξις ἐξακολουθεῖ. Ὁ ἡμέτερος στρατὸς κατέλαβε τὴν Δομπριντσαν καὶ Μπάναναν. Ὁ ἐχθρὸς ὑπεχώρησε πέραν τῆς Μαχομίας. Εἰς τὴν κοιλάδα τοῦ Στρυμόνος ἡ στρατιὰ ἡμῶν κατέλαβεν ὁλόκληρον τὴν στενωπὸν τῆς Κρέσνας μέχρι τῆς βορείας ἐξόδου.

Ὁ ἐχθρὸς ἀποκαμὼν ἐκ τῆς διαρκοῦς ἀμύνης, ἐπεζήτησε νὰ ἐπιβραδύνῃ τὴν προέλασιν ἡμῶν διὰ τῆς καταστροφῆς ὅλων τῶν τεχνικῶν ἔργων τῆς ὁδοῦ. Ἀπασαί ὅμως αἱ δυσχερεῖαι ὑπερενικηθήσαν, ὁ δὲ στρατὸς προελαύνει ἀκωλύτως. Εἰς τὸ ἀριστερὸν ἡμῶν ὁ ἐχθρὸς ὑφιστάμενος διαρκῶς νέας ἥττας, ὑποχωρεῖ καθ' ὅλην τὴν γραμμὴν καταδιωκόμενος πρὸς Τρίσκοβο καὶ Πανζάριβο. *Δούσμανης*

Παρασκευή 12 Ἰουλίου. — Σήμερον τὴν πρωΐαν τὸ Δεδεαγάτς κατελήφθη ὑπὸ τοῦ ἑλληνικοῦ στόλου διὰ ναυτικῶν ἀγχημάτων. Πρὸς κατάληψιν τοῦ Δεδεαγάτς ἐδόθη διαταγὴ ἀφ' ἐνὸς μὲν διὰ λόγους στρατιωτικῆς ἀνάγκης, ἀφ' ἑτέρου δὲ ὅπως προστατευθῶσιν οἱ ἑλληνικοὶ πληθυσμοὶ τῆς δυτικῆς Θράκης, διότι κατὰ τῶν πληθυσμῶν τούτων ὁ βουλγαρικὸς στρατὸς προέβη εἰς βίαιοπραγίας. Πλὴν τούτου ἡ κατάληψις τοῦ Δεδεαγάτς ἐπεβάλλετο καὶ ἐνεκα τῆς ἐν Θράκῃ ἐπικινδύνου προελάσεως τοῦ τουρκικοῦ στρατοῦ.

Σάββατον 13 Ἰουλίου. — Χθές περὶ τὴν 8ην ὥραν π.μ. ὁ βουλγαρικὸς στρατὸς ἐκ 500 ἱππέων καὶ τιῶν πεζῶν, ἐγκατέλειψε τὴν Ξάνθην συναποφέρων καὶ τὰς λοιπὰς πολιτικὰς ἀρχὰς μετὰ τῶν οἰκογενειῶν των.

Φεύγων ἔθεσε πῦρ εἰς τὰς φυλακὰς. Οἱ φυλακισμένοι διεσώθησαν ὅμως θρασυθεῖσιν ἐγκαίρως τῆς θύ-

ρας. Ὁ ἑλληνικὸς στρατὸς τῆς 8ης μεραρχίας χθὲς τὴν 5ην καὶ 3ο' μ. μ. εἰσῆλθεν εἰς τὴν Ξάνθην.

Φρούραρχος Καβάλλας
Κλαυδιανός

Κυριακὴ 14 Ἰουλίου. — Μετὰ διήμερον ἀγῶνα ἔληξε χθὲς ἑσπέραν 13ην Ἰουλίου, ἡ μάχη τοῦ Σιμιτλὴ διὰ νέας λαμπρὰς νίκης τῶν ἡμετέρων ὁπλῶν.

Ὁ ἐχθρὸς ἐστήριξε τὸ δεξιὸν αὐτοῦ ἐπὶ τῆς ἀποτόμου κορυφῆς Ρουγὲν (ὕψόμετρον 1257), ἣν εἶχεν ὀχυρώσει διὰ τεσσάρων γραμμῶν χαρακωμάτων, ἡ δὲ παράταξις αὐτοῦ ἐξετείνεται διὰ Σιμιτλὴ μέχρι τῶν παρὰ τὸ Πορογὸς Μαχαλὰ ὑψωμάτων.

Ἀπασαί αἱ θέσεις ἦσαν πληρωμέναι, εἰς δὲ τὸ κέντρον παρὰ τὸ Σιμιτλὴ εἶχε τάξει ὁ ἐχθρὸς ἰσχυρὸν πυροβολικὸν μετὰ 4 ὀβιδοβόλων.

Καθ' ὅλην τὴν προηγουμένην ἡμέραν ἔβρεχε ῥαγδαίως. Κατὰ τὴν ἐπιχείρησιν ταύτην ὁ στρατὸς ἡμῶν ἐπρόκειτο νὰ διέλθῃ τὴν δύσκολον στενωπὸν τῆς Κρέονας, ἥς τὸ μήκος ὑπερβαίνει τὰ 20 χιλιόμετρα, νὰ ἀναπτύχῃ δ' εἰτα καὶ νὰ προσβάλῃ τὸν ἐχθρὸν.

Τὴν διὰ τῆς στενωποῦ διάβασιν προεπάρησεν ὁ ἐχθρὸς νὰ καταστήσῃ ὅσον τὸ δυνατόν δυσχερεστέραν, καταστρέψας ἀπάσας τὰς γεφύρας καὶ πλεῖστα μέρη τῆς μοναδικῆς ὁδοῦ. Αἱ καταστροφαὶ ἐπεσκευάσθησαν ὑπὸ τοῦ μηχανικοῦ, ὁ δὲ στρατὸς διήλθε ἀκωλύτως.

Ἡ ἐκ τῆς στενωποῦ ἔξοδος καὶ ἀνάπτυξις ὁμῶς ἐπαρουσίασε μεγάλας δυσχερείας. Ὁ ἐχθρὸς ἔχον ἐπισημασμένας τὰς θέσεις πρὸ τῆς ἐξόδου, ἔβαλλε σφοδρῶς διὰ τοῦ πυροβολικοῦ. Πρὸς ἀποφυγὴν ἀναποφύκτων μεγάλων ἀπωλειῶν, ἡ προσπέλασις τῶν ἐχθρῶν θέσεων παρὰ τοῦ πεζικοῦ καὶ ἡ κατάληψις θέσεων παρὰ τοῦ πυροβολικοῦ ἐγένοντο κατὰ τὴν νύκτα.

Κατὰ τὴν προηγουμένην ἡμέραν, 12ην Ἰουλίου, ὁ ἐχθρὸς ἐξεδιώχθη ἐξ ἀπασῶν τῶν πρὸ τοῦ μετώπου προεκχωρημένων αὐτοῦ θέσεων πρὸς τὴν κυρίαν τοποθεσίαν. Τὸ σῶμα, ὅπερ ἐβάδιζε διὰ τῆς κοιλάδος τοῦ Νέστου, μετὰ τὰς γνωστὰς μάχας τοῦ Τσέρνοβο, τοῦ Νευροκοπίου καὶ τῆς Μπρεσνίτσας, κατεδίωξε τὰ συντρίμματα τοῦ ἐχθροῦ πέραν τῆς Μαχομίας, πρὸς τὸν αὐχένα Πρεβέλ-Χάνι, δυτικῶς τῆς Μαχομίας, ἐνθα αὐτὸς ἀντέταξε νέαν ἀμυναν.

Τὸ σῶμα τοῦτο ἔλαβε διαταγὴν ν' ἀποστείλῃ διὰ τοῦ εἰρημένου αὐχένου δυνάμεις πρὸς δυσμὰς, ἵνα συντρέξωσι τὸν ἀγῶνα τοῦ κέντρου, ἐπιτιθέμεναι ἐκ τῆς ἀριστερᾶς ἐχθρῆς πτέρυγος πρὸς Σιμιτλὴ ἡ καὶ βορειότερον, ἀναλόγως τῆς τακτικῆς καταστάσεως.

Ἡ κίνησις τοῦ σώματος ἐξετελέσθη, παρ' ὅλας τὰς ἐδαφικὰς δυσχερείας, μετὰ μεγίστης ἀκριβείας.

Διὰ τὴν χθὲς, 13 Ἰουλίου, ἐπιτευχθείσης τῆς ἐξόδου τῶν μεραρχιῶν διὰ τῆς στενωποῦ καὶ τῆς ἀναπτύξεως ἐπαρκῶς δυνάμεως πυροβολικοῦ, διετάχθη γενικὴ ἐπίθεσις καθ' ὅλου τοῦ ἐχθρικοῦ μετώπου. Ἡ δεξιὰ φάλαγξ ἐκ Πρεβέλ-Χάνι ἠκολούθησε τὴν ὁδὸν Μαρόβα-Καρααλή-Δερεσι καὶ ἀπώθησε τὸν ἐχθρὸν μέχρι τῆς κορυφῆς 1378 τοῦ ὄρους Ἀριθμανίτσα. Ἐτέρα φάλαγξ διευνθύνθη διὰ Πορογὸς Μαχαλὲ καὶ Γκράδεβο πρὸς ὄναρ Μαχαλὲ ἐξετόπισε κατόπιν σφοδροῦ ἀγῶνος τὸν ἐχθρὸν καὶ κατεδίωξεν αὐτὸν μέχρι τῆς κορυφῆς 1079 τοῦ Παπασμπασί. Αἱ ἐν τῷ κέντρῳ φάλαγγες, μετὰ σφοδρότατον κ' αἱματηρότατον ἀγῶνα κατὰ τοῦ κυρίου ἐχθρικοῦ μετώπου, ἐκατέρωθεν τοῦ Στρυμόνος, ἐξετόπισαν τὸν ἐχθρὸν πέραν τοῦ Σιμιτλὴ τοῦ Σιράτοβο, τρέψασαι αὐτὸν εἰς ἄτακτον φυγὴν.

Παρ' ὅλην τὴν ἰσχὺν τοῦ ἐχθρικοῦ μετώπου καὶ τῶν πλεονεκτικῶν θέσεων τοῦ πυροβολικοῦ αὐτοῦ, βάλλοντος κεκαλυμμένως ὀπισθεν ὑψωμάτων, ἡ ὁρμὴ τοῦ ἡμετέρου πεζικοῦ, περιφρονήσαντος τὸ ἐχθρικὸν πῦρ,

ὑπερίσχυσε καὶ ἔφερεν αὐτὸ μέχρι τῶν ἐχθρῶν χαρακωμάτων, ὅπισθεν τῶν ὁποίων ἐκυρίευσεν 3 ἐχθρικά ὀβιδοβόλα μεγάλης ὀλκῆς μετὰ 5 βλητοφόρων.

Ἐνθ' αὐτὰ συνέβαινον πρὸ τοῦ μετώπου, ἑτέρα ἡμετέρα φάλαγξ ἐξεληθούσα τῆς ὀρεινῆς διαβάσεως παρὰ τὴν Σουσίτσαν διηυθύνθη πρὸς τὸ ὄρος Ρουγὲν (ὕψωμ. 1257), ἐνθα τὸ δεξιὸν τοῦ ἐχθροῦ, καθ' οὗ ἐπετίθεντο ἑτεραι δυνάμεις, προερχόμεναι ἐκ τοῦ ὄρους Τσαμί-Τεπέ, ἐκ νότου. Εἰς τὸ σημεῖον τοῦτο, στήριγμα τοῦ δεξιοῦ τοῦ ἐχθροῦ, φύσει ὀχυρὸν καὶ ἐνισχυόμενον διὰ 4 ὀρυγμάτων, ὁ ἐχθρὸς ἡμύνθη λυσσώδως.

Ἀλλὰ καὶ ἐνταῦθα ἡ ὀρμητικότης τῶν ἡμετέρων ὑπερίσχυσε, ὁ δὲ ἐχθρὸς ἀναγκάσθεις νὰ ἐγκαταλείψῃ τὰς θέσεις του ὑπεχώρησε πρὸς τὸ ὕψωμα 1050, ἐνθα ἐπαρουσίασε νέαν ἀντίστασιν, διαβλέπων ὅτι ἡ ἄλσις καὶ τοῦ σημείου τούτου θὰ ἐξέθετε τὸ πλευρόν του καὶ θὰ ἔθετε εἰς κίνδυνον τὴν ὑποχώρησιν τῶν παρὰ τὸ Σιμιτλὴ δυνάμεων του. Τὴν θέσιν ταύτην ἠδυνήθη νὰ κρατήσῃ ὁ ἐχθρὸς μέχρι τῆς 8ης ἑσπερινῆς ὥρας. Τέλος ὁμῶς ἠναγκάσθη νὰ υποχωρήσῃ καὶ ἐκ ταύτης.

Οὕτως ὁ ἐχθρὸς ἠττήθη καθ' ὅλην τὴν γραμμὴν καὶ ἐτράπη πρὸς τὴν Τζουμαγιάν καταδιωχθεὶς.

Ἡ γενικωτέρα σημασία τῆς νίκης τοῦ Σιμιτλὴ εἶνε ὅτι διὰ ταύτης συνετρίβη τὸ ἄκρον ἀριστερόν τῆς ὅλης παρατάξεως τοῦ βουλγαρικοῦ στρατοῦ. Δούσμανης

Τρίτη 16 Ἰουλίου. — Ὁ ἐχθρὸς μετὰ τὴν ἥτταν τοῦ τῆς 15 Ἰουλίου εἶχεν ἀποσυρθῇ πρὸς Τζουμαγιάν καὶ ἦτο ἑτοιμὸς κατ' ἀσφαλεῖς πληροφορίας νὰ ἐξακολουθήσῃ τὴν υποχώρησιν βορειότερον ὅταν κατέφθασαν σημεριναὶ ἐνισχύσεις σιδηροδρομικῶς ἐκ Τσαριβρόδ εἰς Κιουσενδὴλ καὶ ἐκείθεν περὶ τῆς Τζουμαγιάν.

Μεταξὺ τῶν συνταγμάτων αὐτὰ ἐνίσχυσαν τὸν ἐχθρὸν εἶνε καὶ τὸ 1ον σύνταγμα Τσάρου Φερδινάνδου καὶ βον ἀνήκοντα εἰς τὴν 1ην μεραρχίαν.

Ὁ ἐχθρὸς αἰσθανθεὶς φαίνεται ἑαυτὸν ἀρκούντως ἰσχυρὸν ἐπεχείρησεν ἐπανειλημμένας σφοδρὰς ἐπιθέσεις ἀποκρουόμενος πάντοτε μετὰ μεγάλων ἀπωλειῶν. Σύνταγμα τι τοῦ δεξιοῦ ἡμῶν τρις ἥλωσε διὰ τῆς λόγης τὸ ὕψωμα 1378 καὶ τρις ἐξετοπίσθη ἐξ αὐτοῦ μέχρις ὅτου τέλος χθὲς πρωῒαν τῆς 15ης Ἰουλίου ἐκυρίευσεν τὴν θέσιν.

Ὁ ἀγὼν εἰς τὸ ἄκρον δεξιὸν ἐξηκολούθησε μετὰ τῆς αὐτῆς σφοδρότητος καθ' ὅλην τὴν προηγουμένην ἡμέραν καὶ ἔληξε τὴν νύκτα ἀναποφάσιτος μὲ ἀρκετὰς ἀπωλείας τῶν ἡμετέρων, ἀλλὰ μὲ ἀσυνγκρίτως μεγαλύτερας τοῦ ἐχθροῦ, ὅτε χθὲς 15ην Ἰουλίου τὴν πρωῒαν ἐκρίθη ὀριστικῶς ὑπὲρ ἡμῶν. Ὁ ἐχθρὸς ἀπεσύρθη κατὰ τὴν νύκτα περὶ δὲ τὴν πρωῒαν αἱ ὀπισθοφυλακαὶ αὐτοῦ κατεδίωχθησαν διὰ τοῦ ἡμετέρου πυροβολικοῦ.

Τὰ ἡμέτερα στρατεύματα καταδιώκοντα ἐφθασαν εἰς τεσσάρων χιλιομέτρων ἀπόστασιν νοτίως τῆς Τζουμαγιᾶς, ὁ δὲ ἐχθρὸς ὑπεχώρησε βορείως ταύτης πέραν τῶν βουλγαρικῶν συνόρων.

Ὁ ἐχθρὸς υποχωρῶν, ἐνέπρησε, κατὰ τὴν συνήθειάν του, τὴν Τζουμαγιάν ἥτις φαίνεται μακρόθεν καιομένη.

Ἀγῶνες, τοπικῆς ὁμῶς σημασίας, συνήφθησαν καὶ εἰς τὸ ἀριστερόν ἡμῶν ἐνθα κατὰ τὸ φαινόμενον ὁ ἐχθρὸς συνήθιζεν ἐπίσης μεγάλας δυνάμεις.

Δούσμανης

18 Ἰουλίου. — Ταύτην τὴν στιγμὴν, ὥρα 2 πρωῒν, ἐλήφθη τηλεγράφημα ἐκ Βουκουρεστίου ἀγγέλλον σύναψιν πενθήμερον ἀναστολῆς ἐχθροπραξιῶν. Ἡ τελευταία ἡμέρα τοῦ πολέμου ἐλαμπρύνθη διὰ νέας νίκης τῶν ἡμετέρων ὁπλῶν καθ' ὅλην τὴν γραμμὴν.

Ἐκ τοῦ ὅλου τρόπου τῆς ἐνεργείας τοῦ ἐχθροῦ, ἐν συνδυασμῷ μετὰ κινήσεων αὐτοῦ πρὸς ἀμφοτέρω τὰ

πλευρὰ ἡμῶν, συμπεραίνομεν ὅτι οὗτος ἐσχεδίαζε γενικὴν καθ' ἡμῶν ἐπίθεσιν δι' ἐνισχυμένων δυνάμεων πιθανῶς διὰ τὴν 15ην Ἰουλίου. Ἡ ἡμετέρα ὁμῶς ταχεῖα προέλασις προκατέλαβεν αὐτὸν καὶ ἠττήθη δῖς, κατὰ τὴν 13ην καὶ 14ην Ἰουλίου, πρὶν ἢ προφθάσῃ νὰ συνταχθῇ καὶ ἐνισχυθῇ καθ' ὀλοκληρίαν καὶ πρὶν ἢ δυνηθῇ νὰ συνδυάσῃ τὴν κατὰ μέτωπον μὲ τὰς ἐναντίον ἀμφοτέρων τῶν πλευρῶν ἡμῶν ἐπιθέσεις.

Ἐν τούτοις ὁ ἐχθρὸς καίτοι τὸ ἀπέναντι ἡμῶν κέντρον αὐτοῦ ὑπέστη ἀληθῆ πανωλεθρίαν, δὲν παρητήθη τῶν κατὰ τῶν πλευρῶν ἡμῶν ἐπιθέσεων καὶ ἐστήριξε πλέον ἐπ' αὐτῶν τὴν ἐλπίδα ἐπιτυχίας τινός, γνωρίζων ὅτι εἰς τὸ κέντρον εἶχον συγκεντρώσει ἀπάσας ἡμῶν τὰς δυνάμεις ἀπέναντι τῆς Τζουμαγιᾶς.

Οὕτω τὴν 16ην Ἰουλίου ἐνισχυθεὶς διὰ μεγάλων δυνάμεων ἀπέναντι τοῦ ἀριστεροῦ ἡμῶν βορείως τοῦ Πετσόβου καὶ διεισδύσας πρὸς νότον κατὰ τῶν κοιλάδων Μπρεγκαλνίτσας καὶ Ζελεβίτσας, ἐπετέθη μετὰ σφοδρότητος ἐναντίον τῶν ἐκεῖ ἡμετέρων δυνάμεων, αἵτινες ἠναγκάσθησαν νάποσῶν τὰ προεκχωρημένα αὐτῶν τμήματα καὶ νὰ καταλάβωσι ἀμυντικὴν θέσιν ἐπὶ τῆς σειρᾶς τῶν δυτικῶς καὶ βορείως τοῦ Πετσόβου ὑψωμάτων Βούκοβιτς, Καδίτσα καὶ ὕψωμα 1900.

Ἀμα τῇ ἐκδιωλῇ τῆς ἐπιθέσεως, δύο τῶν ἡμετέρων μεραρχιῶν τοῦ μετώπου ἐστράφησαν ταχέως πρὸς δυσμὰς, ἵνα ἐπιτεθῶσι κατὰ τοῦ ἀριστεροῦ πλευροῦ τοῦ ἐχθροῦ πρὸς τὴν ὀροσειρὰν Βλαχινιά, καὶ εἰδικῶς κατὰ τῆς κορυφῆς Χασάν πασσά, ὕψους 1459 μέτρων, καὶ Λέσκα, 1459 μέτρων.

Ὁ ἐχθρὸς ὁμῶς, ὑπολογίζων ἐπὶ τοῦ ὀχυροῦ προπυργίου, ὅπερ σχηματίζει ἡ ὀροσειρὰ αὕτη, ἐξηκολούθησεν ἐπὶ δύο ἡμέρας ἀδιακόπως ἐπιθέσεις κατὰ τοῦ ἀριστεροῦ ἡμῶν ἡμέρας τε καὶ νυκτός ἐν συνδυασμῷ μετὰ κυκλικῶν κινήσεων ἐκ τῆς διευθύνσεως τοῦ Μπερόβου, ἀνευ ὁμῶς ἀποτελέσματος.

Μία τῶν νυκτερινῶν ἐπιθέσεων ἐγένετο ὑπὸ συνοδείαν τυμπάνων σαλλίγγων καὶ χειροβομβίδων.

Αἱ ἐπιθέσεις διήρκεσαν ἐπὶ τρεῖς ἡμέρας, ὅτε τέλος ὁ ἐχθρὸς ἀπεκρούσθη ὀριστικῶς, καταδιωχθεὶς καὶ ὑποστὰς μεγίστας ἀπωλείας, ἰδίως κατὰ τὴν υποχώρησιν αὐτοῦ, ὑπὸ τοῦ πυρός τοῦ ἡμετέρου πυροβολικοῦ.

Ἐνθ' ὁ ἐχθρὸς ἀπεκρούετο ὑπὸ τοῦ ἀριστεροῦ, αἱ ἀναλαβούσαι τὴν κατὰ τοῦ πλευροῦ αὐτοῦ ἐπιθεσὶν δύο μεραρχίαι ἀνερριχθόντο μετὰ πεισματώδεις ἀγῶνας μέχρι τῶν κορυφῶν τοῦ Χασάν πασσά καὶ Λέσκα ἐκτοπίζουσαι τὸν ἐχθρὸν ἀπὸ ὑψώματος εἰς ὑψωμα παρ' ὅλας τὰς ἀντιθέσεις, ἃς ἐχθρικά τμήματα κατέχοντα τὰς βορειανατολικὰς ἀντηρίδας τοῦ ὄρους ἐξετέλουν κατὰ τοῦ δεξιοῦ τῆς δεξιᾶς μεραρχίας.

Ἀπασαί αἱ θέσεις τοῦ ἐχθροῦ κατελήφθησαν. Ὁ ἐχθρὸς προεπάρησεν ἐκ τῆς διευθύνσεως τοῦ Πετσόβου νὰ προσβάλῃ τὸ δεξιὸν ἡμῶν πλευρόν.

Ἐτέρα φάλαγξ αὐτοῦ προερχομένη ἐκ τῆς διευθύνσεως Τατάρ Παζαρτζίκ, δυνάμει δὲ ἐξ ταγμάτων μετὰ 8 πυροβόλων ἐπετίθετο τὴν 16ην Ἰουλίου κατὰ ἀσθενεῖς ἀποσπάσματός μας δυνάμει ἐνός τάγματος μετὰ τινων πυροβόλων ἐν Μαχομιά. Τὸ ἀπόσπασμα τοῦτο πρὸ τῶν ὑπερέτερων δυνάμεων τοῦ ἐχθροῦ ἠναγκάσθη νὰ υποχωρήσῃ μαχόμενον πρὸς Προεδέρι-Χάνι. Ἀμα τῇ ἀναγγελίᾳ ταύτῃ ἡ εἰς τὸ δεξιὸν τοῦ μετώπου ἡμῶν μεραρχία διαταχθεῖσα ἐστράφη πρὸς ἀνατολὰς καὶ διὰ συντόμου νυκτερινῆς πορείας ἐσπευσεν πρὸς βοήθειαν τοῦ κινδυνεύοντος ἀποσπάσματος.

Συναντήσασα ἡ μεραρχία αὕτη τὸν ἐχθρὸν ἐπετέθη κατ' αὐτοῦ μετὰ τοιαύτης ὁρμῆς καὶ ἀποφασιστικότητος, ὥστε κατὰ τὴν τηλεγραφηθεῖσαν σύντομον εἰδησίην τοῦ μεράρχου, «κατετρόπωσαν αὐτὸν κατὰ κράτος».

Πρὸ τοῦ μετώπου τοῦ κέντρου ἡμῶν, παρὰ τὴν Τζουμαγιάν, ὁ ἐχθρὸς τάξας πυροβολικὸν ἐπεξήτησε ν' ἀπασχολήσῃ τὰς δυνάμεις ἡμῶν ἵνα μὴ δυνηθῶσιν αὐταὶ νὰ συνδράμωσι τοὺς εἰς τὰ πλευρὰ διεξαγομένους ἀγῶνας. Ἐδρεν ὁμῶς ἀντιμέτωπον μέγαν ἀριθμὸν ἡμετέρων πυροβολαρχιῶν, ἡ δὲ ἐλευθέρᾳ χρήσις τῶν δυνάμεων ἡμῶν οὐδόλως ἀνεκόπη.

Οὕτως ἡ χθεσινὴ ἡμέρα τῆς 17ης Ἰουλίου ἔληξε με δύο νίκαις εἰς ἀμφοτέρω τὰ πλευρὰ ἡμῶν. Δούσμανης

Σάββατον 27 Ἰουλίου. — Ὁ ὑπουργὸς τῶν Στρατιωτικῶν ἐκοινοποίησε χθὲς τὸ κατωτέρω Β. Διάγγελμα:

Πρὸς τὸν Στρατὸν μου καὶ τὸν Στόλον.

Χθὲς ἀπόγευμα ὑπεγράφη ἐν Βουκουρεστίῳ τὸ πρωτόκολλον τὸ καθορίζον τὰ ὅρια μεταξὺ τῆς Νέας Ἑλλάδος καὶ τῆς Βουλγαρίας.

Ἐν γενικαῖς γραμμαῖς, τὰ πρὸς βορρᾶν καὶ ἀνατολὰς ὅρια ἡμῶν ἀρχοῦνται ἀπὸ τοῦ μέσου τῆς λίμνης Προσπῶν, διασχίζουσι τὴν πεδιάδα μεταξὺ Μοναστηρίου καὶ Φλωρίνης ἀκολουθοῦσι τὰ νοτίως Μοριχόβου καὶ πρὸς βορρᾶν τοῦ Καζὰ Μογλενῶν ὑψηλὰ ὄρη, διέρχονται ἀμέσως νοτίως τῆς Γευγελῆς, καὶ μεταξὺ πόλεως Δοϊράνης καὶ σιδηροδρομικοῦ σταθμοῦ, διασχίζουσι τὴν λίμνην Δοϊράνης, ἀνέρχονται πρὸς ὄρος Μπέλες, ἀκολουθοῦντα αὐτὸ κατὰ μήκος, διαπερῶσι παρὰ τὴν Κούλαν τὸ στενὸν τοῦ Δεμίρ Ἰσσάρ, ἀνέρχονται εἰς τὸ ὄρος Τσιγκέλ, διέρχονται νοτίως τοῦ Μελενίκου καὶ Νευροκοπίου, περιλαμβάνουσι μέγα μέρος τῆς ἀνατολικῆς τοῦ Νέστου χώρας, πλὴν τῆς Ξάνθης, καὶ καταλήγουσιν εἰς τὰς ἐκβολὰς τοῦ Νέστου.

Ἀξιωματικοί, ὑπαξιωματικοί στρατιῶται καὶ ναῦται.

Σεῖς εἶπατε οἱ ἐργάται τῆς μεγαλυνθείσης ταύτης Νέας Ἑλλάδος. Τὸ αἷμα σας, οἱ κόποι σας, οἱ ἀγῶνες σας, αἱ στερήσεις σας, ἡ ἀνδρεία σας, ἡ καρτερία σας ἔκαμαν τὴν πατρίδα μας μεγάλην, ὅχι μόνον μεγάλην, ἀλλὰ καὶ τετιμημένην καὶ σεβαστὴν καὶ ἐνδοξὸν εἰς ὅλον τὸν κόσμον.

Λυποῦμαι διότι πολλοί, πάμπολλοι ἀπὸ τοὺς ἀνδρείους μαχητὰς Μου δὲν θὰ ἀκούσωσι τοὺς λόγους Μου τούτους, ἀλλὰ τὸ αἷμα των δὲν ἐχύθη ἐπὶ ματαίῳ. Αἰωνία ἡ μνήμη τῶν πεσόντων ἡρώων μας. Εἰς σὰς τοὺς ἐπιζῶντας ἐκφράζω τὸν θαυμασμόν Μου διὰ τὰ κατορθώματά σας καὶ τὴν υπερηφάνειάν Μου διότι ἡγοῦμαι τοιοῦτον Στρατοῦ καὶ τοιοῦτον Στόλον.

Διέταξα ὅπως μετὰλλια δοθῶσιν εἰς πάντας τοὺς μετασχόντας τῶν δύο πολέμων, ἀλλ' ὑπὲρ πάν μετὰλλιον καὶ ὑπὲρ πᾶσαν ἀμοιβήν, εἶμαι βέβαιος, ὅτι εἰς τὴν καρδίαν ἐκάστου προσεῖη ἡ ἀρίστη ἀμοιβή: τὸ συναίσθημα ὅτι ἔκαμε τὴν Πατρίδα μεγάλην. Ἀλλὰ τὸ ἔργον μας δὲν ἐτελείωσε. Πρέπει ἡ Ἑλλάς μας νὰ γίνῃ ἰσχυρὰ, ἰσχυροτάτη. Θὰ ἐργασθῶ ἀνεκδότως διὰ τὸν σκοπὸν αὐτόν. Ὅσοι μένινετε ὑπὸ τὰς σημαῖάς θὰ Μὲ συντρέξετε μετὰ τὴν αὐτὴν ἀφοσίωσιν, ὅπως καὶ εἰς τὰ πεδία τῶν μαχῶν.

Ὅσοι δὲ ἐπιστρέψετε εἰς τὸν οἶκόν σας, μαζί μετὰ τὸ αἶσθημα τῆς υπερηφανείας διὰ τοὺς θριάμβους σας νὰ μεταφέρετε καὶ νὰ μεταδώσετε τὴν ἀκαμπτον ἀπόφασιν ὅλων μας νὰ κάμωμεν τὴν Ἑλλάδα πολεμικῶς ἰσχυροτάτην, σεβαστὴν εἰς τοὺς φίλους τῆς καὶ τρομερὰν εἰς τοὺς ἐχθρούς τῆς.

Ζήτω ὁ Ἑλληνικὸς Στρατός.

Ζήτω ὁ Ἑλληνικὸς Στόλος.

Ἐν Λιβουνόβφ τῇ 26ῃ Ἰουλίου 1913.

Κωνσταντῖνος Β.

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΣΑΜΨΩΝ

ΧΕΙΡΟΥΡΓΟΣ ΟΔΟΝΤΟΪΑΤΡΟΣ ΑΡΙΣΤΟΥΧΟΣ

Ὁδὸς Πανεπιστημίου — Ἱπποκράτους 1

TANTAL

Ἡλεκτρικοὶ λαμπτήρες οικονομίας ἐκ μετάλλου
Tantal 70 % οικονομία ἐπὶ τῆς καταναλώσεως
τοῦ ἡλεκτρικοῦ ρεύματος

ΜΕΓΑΛΗ ΠΑΡΑΚΑΤΑΘΗΚΗ ΕΙΣ ΤΟ ΠΡΑΤΗΡΙΟΝ
ΤΗΣ ΤΕΧΝΙΚΗΣ ΕΤΑΙΡΙΑΣ

A. Δ. ΖΑΧΑΡΙΟΥ & ΣΑΣ

27 — ΟΔΟΣ Γ' ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΥ — 27

A. ΚΥΡΙΑΚΙΔΟΥ

Μέγα Ἑλληνο-Ἀγγλικὸν Λεξικὸν Δραχ. 15
Πρόχειρον Ἑλληνο-Ἀγγλικὸν Δεξικὸν » 7
Πρόχειρον Ἀγγλο-Ἑλληνικὸν Δεξικὸν » 7
Ἑλληνο-Ἀγγλικοὶ Διάλογοι . . . » 4

Πωλοῦνται εἰς τὸ Βιβλιοπωλεῖον τῆς «Ἑστίας»
καὶ εἰς τὰ κυριώτερα βιβλιοπωλεῖα τῶν Ἀθηνῶν

ΧΑΡΤΟΠΩΛΕΙΟΝ ΠΑΛΛΗ & ΚΟΤΖΙΑ

ΔΙΑΔΟΧΟΙ Α. ΠΑΛΛΗΣ & ΣΙΑ

ΤΟ ΑΡΧΑΙΟΤΕΡΟΝ ΤΩΝ ΕΝ ΕΛΛΑΔΙ ΧΑΡΤΟΠΩΛΕΙΩΝ, ΙΔΡΥΘΕΝ ΤΩ 1870

Μεγάλοι ἀποθήκαι χάρτου Ἑφημερίδων, Συγγραμμάτων, Περιοδικῶν καὶ πάσης ποιότητος.
Μεγάλοι ἀποθήκαι εἰδῶν γραφικῆς ὕλης πάσης προελεύσεως.
Ἀτμοκίνητα Ἑργοστάσια Καταστίγων, Φακέλλων καὶ Φωτογραφικῶν Χαρτονίων.
Μόνοι ἐκδίδονται ἐν Ἑλλάδι Ἑλιστολικῶν Δελταρίων. Δεκταὶ παραγγελίαι ἐκτελοῦμεναι τάχιστα. Ἐξεδόθησαν
πλέον τῶν 3,000 εἰδῶν μέχρι τοῦδε.
Ατμοκίνητον Τυπογραφεῖον μὲ 10 πιεστήρια διὰ μικρὰς ἐπιμελεημένας ἐργασίας (Travaux de ville) ὡς καὶ
διὰ μεγάλας καλλιτεχνικὰς τοιαύτας.
ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΚΑ ΕΙΔΗ: Μεγάλη παρακαταθήκη φωτογραφικῶν πλακῶν καὶ χάρτου διαφόρων προελεύσεων.
Μόνοι ἀντιπρόσωποι τῶν φωτογραφικῶν πλακῶν Imperial Dry Plate Co Ltd.

ΕΠΙΣΚΕΠΤΗΡΙΑ ΣΤΙΓΜΙΑΙΩΣ

ΤΟ ΤΕΛΕΙΟΤΕΡΟΝ ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΟΝ ΚΟΜΜΩΣΕΩΣ

Σ. ΒΑΣΙΛΕΙΟΥ

ΟΔΟΣ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΥ 4

La vraie ondulation Marcel.

ΤΟΜΟΙ ΤΩΝ "ΠΑΝΑΘΗΝΑΙΩΝ,"

ΜΕ ΜΕΓΑΛΗΝ ΕΚΠΩΣΙΝ

Οἱ τόμοι 1ος, 6ος, 11ος, 13ος, 18ος,
19ος, πωλοῦνται πρὸς . . . δραχ. 2.—

Εἰς τὰς ἐπαρχίας . . . » 3.—

Ἐξωτερικὸν . . . » 3.50

Αἱ παραγγελίαι ν' ἀπευθύνωνται εἰς
τὸν κύριον

Δ. ΚΟΛΛΑΡΟΝ

Βιβλιοπωλεῖον «Ἑστίας» — Ἀθήνας

μαζὶ μὲ τὴν ἀξίαν τῶν παραγγελλομένων.

Οἱ τόμοι στέλλονται ἐπὶ συστάσει.

ΙΩΑΝΝ. Γ. ΚΡΑΝΙΩΤΗΣ

ΧΕΙΡΟΥΡΓΟΣ ΙΑΤΡΟΣ ΣΤΟΜΑΤΟΣ ΚΑΙ ΟΔΟΝΤΩΝ

Παρακολουθῶν ἐγγύτατα τὰς νεωτέρας θεραπευτικὰς μεθόδους καὶ πᾶσαν πρὸδον τῆς ὁδοντοϊα-
τρικῆς τέχνης, ἐφαρμόζει ταύτας τελειότατα ἐν τῇ ἀπαραμίλλῳ Κλινικῇ του διὰ νεωτάτων ἡλεκτρι-
κῶν μηχανημάτων, ἐργαλείων καὶ ἀκτίνων Rontgen, εἰδικῶν διὰ τὸ στόμα καὶ τοὺς ὀδόντας.

ΟΜΗΡΟΥ 5^Α (ΕΝΑΝΤΙ ΒΟΥΛΗΣ) ΑΘΗΝΑΙ

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΗΛΕΚΤΡΙΚΗ ΕΤΑΙΡΙΑ

ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ THOMSON HOUSTON.—ΕΔΡΑ: ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ

ΚΕΦΑΛΑΙΑ ΕΙΣ ΜΕΤΟΧΑΣ: ΔΡΑΧ. 10,000,000. ≡ ΚΕΦΑΛΑΙΑ ΕΙΣ ΟΜΟΛΟΓΙΑΣ: ΦΡ. ΧΡ. 10,000,000

Κεντρικὸν Ἑργοστάσιον ἐν Νέῳ Φαλήρῳ.— Σταθμοί: Ἐν Ἀθήναις, Πειραιεῖ, Νέῳ Φαλήρῳ
καὶ Κηφισσίᾳ.— Ἡλεκτρικὴ κίνησις τοῦ ἀπ' Ἀθηνῶν εἰς Πειραιᾶ Σιδηροδρόμου καὶ τῶν Τροχιο-
δρόμων Ἀθηνῶν, Πειραιῶς καὶ Περιχώρων.— Προνόμιον φωτισμοῦ δι' ἡλεκτρισμοῦ καὶ ἀερίου:
Πειραιῶς, Πατρῶν, Σύρου, Καλαμῶν, Ἀργοστολίου, Χαλκίδος.— Ἡλεκτρικὸς Τροχιοδρόμος Πατρῶν.
Ἐγκαταστάσεις φωτισμοῦ καὶ κινητηρίου δυνάμεως καὶ ἐν γένει πᾶσα ἐργασία σχετιζομένη μὲ
τὸν ἡλεκτρισμόν.— Ἡ Ἑταιρία προμηθεύει παντὸς εἶδους ὑλικά ἡλεκτρισμοῦ, ἰδίᾳ ὄργανα καὶ
μηχανὰς Thomson Houston τῶν ὁποίων εἶναι ΑΠΟΚΛΕΙΣΤΙΚΟΣ ΑΝΤΙΠΡΟΣΩΠΟΣ ΕΝ ΕΛΛΑΔΙ.

ΦΩΤΟΤΣΙΓΚΟΓΡΑΦΕΙΟΝ

E. KAZANH

ΤΟ ΤΕΛΕΙΟΤΕΡΟΝ ΕΝ ΤΗ ΑΝΑΤΟΛΗ

ΒΡΑΒΕΥΘΕΝ ΕΙΣ ΤΡΕΙΣ ΕΚΘΕΣΕΙΣ

ΜΕ ΤΑ ΤΕΛΕΙΟΤΕΡΑ ΜΗΧΑΝΗΜΑΤΑ

ΟΔΟΣ ΛΕΚΑ—ΣΤΟΑ ΣΙΜΟΠΟΥΛΟΥ

Μόνον τὸ τσιγκογραφεῖον Ε. Καζάνη
ἐβραβεύθη ἐν τῇ ἐκδόσει τοῦ Βορδῶ.

ΞΕΝΟΔΟΧΕΙΟΝ ΜΑΝΤΙΚΑ

ΕΝ ΑΜΙΣΩΙ

A. ΓΑΖΙΑΔΗΣ

ΦΩΤΟΓΡΑΦΟΣ

ΤΗΣ ΒΑΣΙΛΙΚΗΣ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

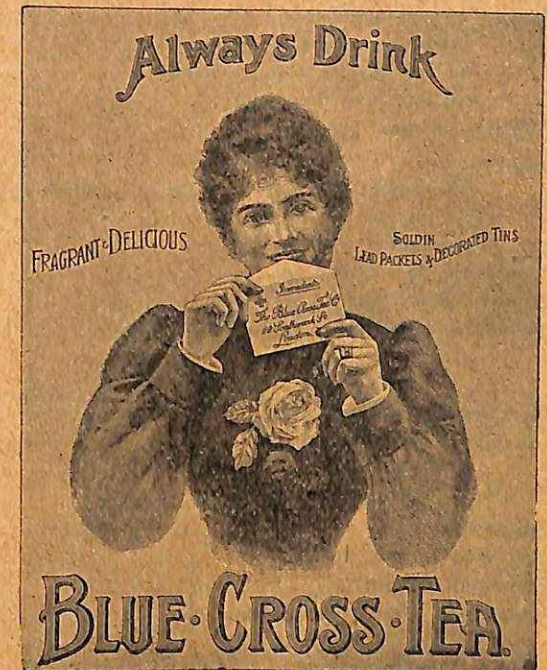
10 ΒΡΑΒΕΙΑ ΧΡΥΣΑ

ΑΘΗΝΑΙ

Ὁδὸς Αἰόλου καὶ Σταδίου

ΠΕΙΡΑΙΕΥΣ

Λεωφόρος Μιαούλη, Πλατ. Θεμιστοκλέους

ΤΕΪΑ ΚΥΑΝΟΥ ΣΤΑΥΡΟΥ

Εἶναι τὰ ἀρίστα πάντων. Διὰ τοῦτο ὅπου εἰσῆ-
χθησαν ἐπεβλήθησαν γενικῶς. Ἡ συσκευὴ των
εἰς πακέτα καὶ κυτία μὲ τὸ σῆμα τοῦ ΚΥΑΝΟΥ
ΣΤΑΥΡΟΥ γίνεται ἐν Λονδίνῳ ὑπὸ τὴν ἐπίβλεψιν
ἀνωτέρων ὑπαλλήλων τοῦ Ἀγγλικοῦ Κράτους.
Πωλοῦνται εἰς ὅλα τὰ ἐδωδιμοπωλεῖα.

ΠΡΟΣΟΧΗ ΕΙΣ ΤΟ ΣΗΜΑ

Γεν. ἀντιπρόσωπος διὰ τὴν Ἑλλάδα καὶ Κρήτην:
ΓΕΩΡΓΙΟΣ Α. ΚΟΛΛΑΣ—Ἐν Πειραιεῖ (Στοὰ Ριζάρη)

ΤΡΑΠΕΖΑ ΑΘΗΝΩΝ

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΜΕΤΟΧΙΚΟΝ ΔΡ. 60.000.000

ΕΔΡΑ ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ

Διεύθυνσις τηλεγραφική
< Αθηναϊκή >

ΥΠΟΚΑΤΑΣΤΗΜΑΤΑ ΚΑΙ ΠΡΑΚΤΟΡΕΙΑ

Εν Πειραιεῖ, Πάτραις, Σύρῳ, Καλάμαις, Τριπόλει, Βόλῳ, Λαρίσση, Ἀργινίῳ, Καρδίττῃ, Θεσσαλονίκῃ, Σέρραϊς, Καβάλλᾳ, Ἰωαννίνοις, Χίῳ, Διμένι Βαθέος (Σάμου), Χανίοις, Ἡρακλείῳ, Ρεθύμνῳ.
Εν Κωνσταντινουπόλει (Ὑπο/μα ἐν Γαλατᾷ μετὰ Πρακτορείου ἐν Σταμπούλ), Σαμψοῦντι, Τραπεζοῦντι, Κερασσοῦντι, Σμύρῃ, Μερσίῃ, Ξάνθῃ.
Εν Ἀλεξανδρείᾳ, Καῖρῳ (μετὰ παραρτήματος ἐν τῇ συνοικίᾳ Mousky), Ζαγαζικίῳ.
Εν Λονδίῳ (22 Fenchurch Street), ἐν Ἀμβούργῳ (Domhof, Mönckeberg-strasse 18), ἐν Δεμεσῳ (Κύπρου), ἐν Χαρτοῦμ (Σουδάν).

ΙΣΟΛΟΓΙΣΜΟΣ ΤΗΣ 18/31 ΙΟΥΛΙΟΥ 1913

Διαθέσιμα :	ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΟΝ	
Εν τῷ Ταμείῳ καὶ παρ' ἐγγωρίοις Τραπεζίαις	Δρ. 7,514,907.45	Δρ. 16,782,182.73
Παρὰ Τραπεζῶν ἐν Εὐρώπῃ, Σ/ματα καὶ τοκομερίδια ἐν χαρτοφυλακίῳ	9,267,275.28	
Προεξοφλήσεις καὶ Προκαταβολαὶ Ε/γγραμμάτων		
Ηγγυημένοι λογαριασμοί :		15,519,225.96
ἐπὶ ἐνεχύρῳ χρεωγράφων	47,477,974.58	115,519,453.98
δι' ἐμπορ. καὶ ἄλλων ἐγγυήσεων	58,686,044.80	
ἐπὶ ὑποθήκῃ ἀκινήτων	9,355,434.60	
Τρέχοντες λ/σμοὶ χρεωστικοί		23,188,038.26
Χρεώγραφα :		
Ὁμολογίαι Ἐθνικῶν Δανείων, Διμενικῶν Ταμείων καὶ Ἀνω- νύμων Ἑταιριῶν	Δρ. 16,862,411.87	25,751,958.70
Μετοχαί	8,889,546.83	
Συμμετοχαί εἰς ἐπιχειρήσεις		
Κτήματα Τραπεζῆς		7,347,173.61
Ἐγκαταστάσεις, ἐπιπλα, χρηματοκιβώτια κτλ.		1,288,885.06
		Δρ. 207,942,578.40
	ΠΑΘΗΤΙΚΟΝ	
Κεφάλαιον Ἑταιρικόν	Δρ. 60,000,000.—	
Καταθέσεις ὀψεως	Δρ. 22,251,411.50	103,670,022.99
» προθεσμίας	41,595,023.55	
» πολυτεῖς καὶ μὲ προειδοποίησιν	26,674,226.33	
Ταμιευτήριον	13,149,361.61	
Τρέχοντες λ/σμοὶ πιστωτικοί		22,806,588.84
Ἐξωτερικοὶ λ/σμοί		18,045,435.42
Προσωρινοὶ λ/σμοὶ καὶ διάφορα		3,420,531.15
		Δρ. 207,942,578.40

Ο Προεδρεύων Ἀντιπρόεδρος
τοῦ Διοικητικοῦ Συμβουλίου
Σ. Ε. ΦΡΑΓΚΙΑΔΗΣ

Ο Διευθυντὴς τοῦ Λογιστηρίου
Κ. Ι. ΓΙΑΝΝΑΚΟΠΟΥΛΟΣ

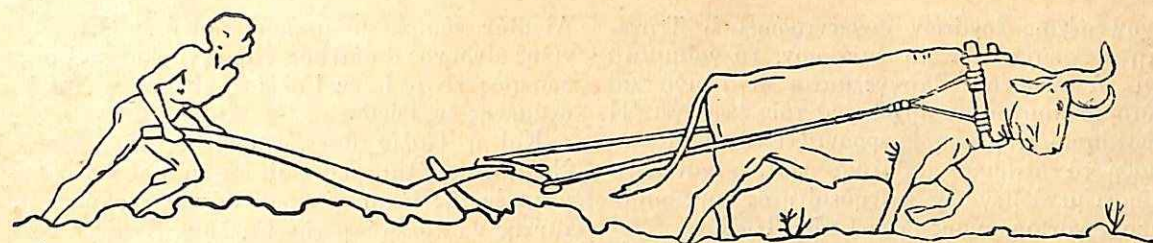
Ἡ Τράπεζα Ἀθηνῶν ἐκτελεῖ πᾶσαν τραπεζικὴν ἐργασίαν, ἥτοι : Προεξοφλήσεις ἐμπορικῶν γραμμάτων καὶ συναλλαγματικῶν, Προκαταβολὰς ἐπὶ χρεωγράφων καὶ ἐμπορευμάτων, Εἰσπράξεις τοκομεριδίων παντὸς εἶδους χρεωγράφων, φορτωτικῶν, συναλλαγματικῶν, γραμματίων ἐσωτερικοῦ καὶ ἐξωτερικοῦ, Ἐκτελεῖ χρημα-
τιστικὰς ἐντολάς, Ἐκδίδει ἐπιταγὰς, πιστωτικὰς ἐπιστολάς καὶ τηλεγραφικὰς ἐντολάς πληρωμῶν ἐν τε τῷ ἐσω-
τερικῷ καὶ τῷ ἐξωτερικῷ. Ἀνοίγει τρέχοντας λ/σμοὺς ἡγγυημένους, Δέχεται καταθέσεις χρεωγράφων πρὸς
φύλαξιν ἀντὶ ἐλαχίστων δικαιωμάτων καὶ ἐνοικιάζει διαμερίσματα χρηματοκιβωτίων διαφόρων διαστάσεων ὑπὸ
ὄρους λίαν εὐνοϊκοῦ διὰ τὸ κοινόν.

Ἡ Τράπεζα Ἀθηνῶν δέχεται καταθέσεις εἰς τραπεζογραμματία, εἰς χρυσὸν καὶ εἰς ἐπιταγὰς (chèques) ἐπὶ
τοῦ ἐξωτερικοῦ ὑπὸ ὄρους λίαν εὐνοϊκοῦ.

Αἱ εἰς χρυσὸν καταθέσεις εἶναι ἀποδοτέαι εἰς ὃ νόμισμα ἐνηργήθησαν, αἱ δὲ εἰς ἐπιταγὰς (chèques) ὁμοίως
ἀποδίδονται δι' ἐπιταγῶν (chèques) τῆς Τραπεζῆς ἐπὶ τῶν ἐν τῷ ἐξωτερικῷ ἀνταποκριτῶν τῆς. Οἱ δεδουλευμέ-
νοι τόκοι πληρώνονται καθ' ἑξαμηνίαν ἀπὸ τῆς πρώτης Ἰανουαρίου καὶ ἀπὸ τῆς πρώτης Ἰουλίου ἐκάστου ἔτους.
Ταμιευτήριον μὲ ἰδιαιτέραν ὑπηρεσίαν λειτουργεῖ καθ' ἑκάστην.

Ο ΕΡΧΟΜΟΣ ΤΟΥ ΝΙΚΗΤΟΥ — Η ΣΤΙΓΜΗ ΠΟΥ Η ΑΤΜΑΚΑΤΟΣ "ΔΑΓΜΑΡ," ΠΛΗΣΙΑΖΕΙ ΤΗΝ ΑΠΟΒΑΘΡΑΝ ΤΟΥ Ν. ΦΑΛΗΡΟΥ — Φωτογρ. Δ. Γαλάνη

ΠΑΝΔΘΗΝΔΙΑ

ΕΤΟΣ ΙΓ' ΙΟΥΛΙΟΣ
ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΣ 1913

Η ΙΣΟΡΡΟΠΙΑ ΕΝ ΤΗ ΑΔΡΙΑΤΙΚΗ

ΕΛΛΑΣ — ΙΤΑΛΙΑ — ΑΥΣΤΡΙΑ

Αἱ φιλοδοξίαι τῆς Ἰταλίας

Μόλις ἡ Ἰταλία ἐπέτυχε τὴν ἑνωσίν της χάρις κατὰ μέγα μέρος καὶ εἰς τὴν ὑποστήριξιν καὶ τὴν ἐνεργὸν ἐπέμβασιν τῆς γείτονος Γαλλίας καὶ τὰς πολλὰς ὑπὲρ αὐτῆς θυσίας, ὥς ἡ τελευταία ὑπέστη, ἤρχισεν ἀναπτύσσουσα τὰς ἱμπεριαλιστικὰς τῆς ἰδέας εἰς βάρος κατὰ πρῶτον λόγον τῆς εὐεργετιδὸς της. Κατ' ἀναλογίαν πρὸς τὸν παγγερμανισμόν καὶ τὸν πανσλανισμόν ἠθέλησε καὶ ἡ Ἰταλία νὰ δημιουργήσῃ τὸν ἰδικόν της ἱμπεριαλισμόν· ἐνῶ ὅμως ὁ παγγερμανισμὸς καὶ ὁ πανσλανισμὸς βασίζονται ἐπὶ τῆς πολιτικῆς ἐνό- τητος μιᾶς καὶ τῆς αὐτῆς φυλῆς, ὁ ἰταλικὸς ἱμπεριαλισμὸς βασὶν ἔχει μόνον τὴν φαντασίαν καὶ τὰς ἀπηρχαιωμένας ἱστορικὰς παραδόσεις. Ἡ Ρώμη ὑπῆρξε τὸ πάλαι ἡ κυρίαρχος ὄλου τοῦ τότε γνωστοῦ κόσμου, ἡ δὲ Βενετία πολὺ πρὸ τῆς Γαλλίας καὶ τῆς Ἀγγλίας ἐθαλασσο- κράτει ἐν τῇ Μεσογείῳ καὶ εὗρίσκετο ἐν στενῇ ἐπικοινωνίᾳ μετὰ τὴν Ἀνατολήν. Διὰ τὸ αὐτὸ νὰ μὴ συμβῇ καὶ διὰ τὴν νέαν Ρώμην;

Ἡ ἔθνικὴ Ρώμη καὶ ἡ χριστιανικὴ Ρώμη, ἔγραφεν ὁ Gioberti, ὑπῆρξαν ἐπὶ πολλοὺς αἰῶ- νας ἡ πρωτεύουσα τοῦ παγκοσμίου πολιτισμοῦ· τὸ αὐτὸ μέλλον ἐπιφυλάσσεται καὶ διὰ τὴν τρί- την Ρώμην, τὴν σημερινήν.

Ἡδὴ ἀπὸ τοῦ 1866 ὑπεδεικνύετο εἰς τὸν Manziñi, ὅτι ἡ Ἰταλία καὶ ἡ Γαλλία δὲν δύναν- ται νὰ συνεταιρισθοῦν πρὸς κοινὸν ὄφελος ἐν τῇ Μεσογείᾳ· ἡ θάλασσα αὕτη ἀποτελεῖ κλη- ρονομίαν ἱστορικὴν διὰ τὴν Ἰταλίαν ἀνεπίδε- κτον διανομῆς. Τὸ κράτος τῆς Μεσογείου ἀνῆκει

ἀδιαφιλονεικῶς εἰς τὴν Ἰταλίαν, κατέχουσιν ἐν τῇ θαλάσῳ ταύτῃ ἀκτὰς διπλασίας τῶν τῆς Γαλλίας. Ἡ Μασσαλία καὶ ἡ Τουλὼν δὲν ἐπι- δέχονται σύγκρισιν καμίας πρὸς τὴν Γένουαν, τὸ Λιβόρνον, τὸ Παλέρμον, τὴν Ἀγκώναν, τὴν Βενετίαν καὶ τὴν ἰταλικὴν Τεργέστην.

Ἐν ἔτει 1873 ἔγραφεν ὁ Campo Fregoso: «Ἐν προσεχῇ μέλλοντι ἡ Ἰταλία θὰ συναθροίσῃ περὶ ἑαυτὴν τὸ μέγιστον μέρος τῶν εὐρωπαϊκῶν ἔθνων. Ἡ Αἴγυπτος, ἡ Τριπολίτις, ἡ Τύνις, ἡ Ἀλγερία, κείμεναι εἰς μικρὰν ἀπὸ τῆς Ἰταλίας ἀπόστασιν, εἶναι αἱ φυσικαὶ ἀποικίαι της».

Ἐν μέσῳ ὅμως τῶν τοιοῦτων μεγαλοπρεπῶν σχεδίων της ἡ Ἰταλία δὲν ἐλησιμῶναι καὶ τὰ εἰσέτι ἀλύτρωτα τέκνα της. Περὶ τὰς ἑπτακοσίας χιλιάδας Ἰταλῶν, ἀποτελούντων δύο διακεκρι- μένας ομάδας, τοῦ Τρεντίνου (Tridentini) καὶ τῆς Τεργέστης (Triestini), διατελοῦσιν ὑπήκοοι τοῦ Καίσαροβασιλέως τῆς Αὐстроουγγαρίας. Ἐπὶ ὀλίκου πληθυσμοῦ τριακοσίων ἐξήκοντα χιλιά- δων κατοίκων τὸ Τρεντίνον ἀριθμεῖ μόλις περὶ τὰς δέκα χιλιάδας Γερμανούς, οἵτινες ὅμως μετὰ τὴν ὑποστήριξιν τῆς αὐστριακῆς Κυβερνήσεως κατορθώνουσι νὰ διεισδύουν πανταχοῦ καὶ κατα- κτοῦν ὁσημέραι ἔδαφος. Ἡ Τεργέστη, ὥς πόλις, εἶναι ἰταλικὴ κατὰ τὴν γλῶσσαν, τὰ ἥθη καὶ ἔθιμα, τὸ αἶσθημα. Ἀπὸ τὰ προϊόντα ὅμως τῆς Τεργέστης ἀρχίζει ὁ περὶ ἐπικρατήσεως ἀγὼν μεταξὺ Ἰταλῶν καὶ Κροατῶν - Σλαβόνων. Ἡ Ἰστρία, ἐκ τῆς ὁποίας ἀπομένει ἔξω ἡ Τερ- γέστη, ὥς πόλις ἰδιαίτερα, ἀριθμεῖ ἑκατὸν ἐνε- νήκοντα χιλιάδας Κροάτας - Σλαβόνους καὶ ἑκα- τὸν εἴκοσι χιλιάδας Ἰταλῶν. Ἐὰν οἱ Ἰταλοὶ

είχον μέχρις ἐσχάτων συγκεντρώσει ἐν Τεργέστη εἰς χεῖρας των τὸ ἐμπόριον, τὰ γράμματα καὶ τὰ ἐλευθέρια ἐπαγγέλματα, σιγὰ σιγὰ καὶ αὐτὸ τὸ προνόμιον ἀρχίζει νὰ τοῖς ἐκφεύγει. Ἡ αὐστριακὴ Κυβέρνησις φροντίζει νὰ πολλαπλασιάσῃ τὰ σλαβικὰ καθολικὰ σχολεῖα καὶ ἀντιτάσσει μετὰ μεγάλης ἐπιτηδειότητος τοὺς καθολικοὺς νοτιοσλαβικοὺς ἐναντι τῶν Ἰταλῶν.

Ἡ ἰσορροπία τῆς Μεσογείου

Ἡ ἔνωσις τῶν «ἀλυστρώτων ἀδελφῶν» καὶ ἡ ἐκτέλεσις τοῦ ἱμπεριαλιστικοῦ προγράμματος ἦσαν οἱ δύο ἄξονες, περὶ τοὺς ὁποίους περιστρέφετο κατὰ τοὺς τελευταίους χρόνους ἡ ἔξω-τερικὴ πολιτικὴ τῆς Ἰταλίας. Τὸ πρῶτον ἔφευρεν αὐτὴν εἰς σύγκρουσιν πρὸς τὴν Αὐστρίαν, τὸ δεύτερον πρὸς τὴν Γαλλίαν.

Καὶ τί δὲν ἔλεγον οἱ Ἰταλοὶ περὶ τῆς ἰσορροπίας τῆς Μεσογείου, θέλοντες μὲ τὰ ἐπιχειρήματά των νὰ ἐμποδίσουν τὴν ἐκ μέρους τῆς Γαλλίας κατάληψιν τῆς Τύνιδος, τὴν ὁποίαν ἐζητοῦν διὰ τὸν ἑαυτὸν τους. Ἡ κατάληψις τῆς Τύνιδος, ἀποκτώσα ἰδιαιτέραν σημασίαν ἕνεκα τοῦ θαυμασίου ἐν αὐτῇ λιμένος τῆς Μπιζέρτας, θὰ διετάρασσε τὴν ἰσορροπίαν ὑπὲρ τῆς Γαλλίας. Ἡ κατοχὴ τῆς Μπιζέρτας θὰ ἀπετέλει διαρκὴ ἀπειλὴν ἐναντίον τῆς Ἰταλίας, καὶ θὰ ἐσήμαινε τὴν ἀπώλειαν τῆς Σικελίας καὶ ὅλης τῆς νοτίου Ἰταλίας. Ἐπρεπε λοιπὸν τὴν Τύνιδα νὰ καταλάβῃ ἡ Ἰταλία χάριν τῆς ἰδίας ἀσφαλείας τῆς.

Εἰς τὰ ἐπιχειρήματα ταῦτα ἀντέτασσον καὶ οἱ Γάλλοι, ὅτι ἡ Ἰταλία, καταλαμβάνουσα τὴν Τύνιδα, θὰ ἀπέκοπτε καθέτως τὴν Μεσόγειον εἰς δύο, θὰ ἠπειλεῖ τὴν Ἀλγερίαν καὶ τὰς διὰ θαλάσσης μετὰ τῶν ἀποικίων της συγκοινωνίας τῆς Γαλλίας καὶ θὰ ἀπετέλει ἀπειλὴν διαρκὴ ἐναντίον αὐτῆς τῆς Γαλλίας. Τὰς τοιαύτας βλέψεις τῆς Γαλλίας παρεδέχετο καὶ ἡ ἀγγλικὴ πολιτικὴ, προτιμῶσα ταύτην ἀντὶ τῆς Ἰταλίας ἐν Τύνιδι.

Κατελήφθη ἐν ἔτει 1881 ἡ Τύνις καὶ ἡ Ἰταλία, ἀφοῦ μάτην ἐφώναξε καὶ δὲν ἠδυνήθη νὰ κάμῃ τίποτε ἄλλο, ἔστρεψεν ὅλην τὴν πολιτικὴν της πρὸς τὸ μέρος τῆς Γερμανίας. Ἄλλ' ἡ δόδος, ἡ ἄγουσα ἀπὸ Ρώμης εἰς Βερολῖνον, διέρχεται πρότερον διὰ τῆς Βιέννης, ἔπρεπε δέ, ἵνα ἐντευθῇ ἀφεθῇ ἐλευθέρᾳ ἡ διάβασις, νὰ παρητειτο ἡ Ἰταλία τῶν ἰδιαιτέρων μεριμνῶν καὶ φροντίδων της διὰ τοὺς ἐν Αὐστρίᾳ «ἀλυστρώτους ἀδελφούς». Προκειμένου, ἔγραφεν ὁ Marselli, νὰ ἴδωμεν ἢ τὴν Αὐστρίαν ἐγκαθισταμένην ἐν Θεσσαλονίκῃ ἢ τὴν Γαλλίαν ἐν Τύνιδι, προτιμώτερον διὰ τὴν Ἰταλίαν θὰ ἦτο τὸ πρῶτον. Τὸ

Αἰγαῖον εὐρίσκεται μακρὸν καὶ ὁ ἐκ Θεσσαλονίκης κίνδυνος ἀπώτερος, ἐνῷ ἐγγύτερος καὶ ἀμεσώτερος εἶναι ὁ ἐκ Γαλλίας κίνδυνος, ἐγκαθισταμένης ἐν Τύνιδι.

Καὶ ἡ Ἰταλία ἀπετέλεσε μέλος τῆς Τριπλῆς Συμμαχίας, ἐλπίσασα καὶ εἰς ἐμπορικὰ ὠφελήματα ἐκ τῆς Γερμανίας καὶ θέλουσα κυρίως διὰ ταύτης νὰ πολεμήσῃ τὴν Γαλλίαν. Εἶναι γνωστὴ ἡ αὐτόχρημα προκλητικὴ καὶ ἰταμὴ ἐναντίον ταύτης πολιτικὴ τοῦ Κρίσπι, καὶ ἡ μεγάλη ψυχρότης καὶ ἔντασις σχέσεων, ἣτις ἐπῆλθεν εἰς τὰς Ἰταλογαλλικὰς σχέσεις ἀπὸ τοῦ 1881 μέχρι τοῦ 1896. Ἐπῆλθε σχετικὴ βελτίωσις σχέσεων, ὁπότεν ἡ Ἰταλία κατείδεν ὅτι ἐκ τῆς ἐχθρότητος πρὸς τὴν Γαλλίαν καὶ τοῦ ἀποκλεισμοῦ ἐκ ταύτης τῶν ἰταλικῶν προϊόντων, ἐξημιοῦντο τὰ μέγιστα τὰ ἐμπορικὰ καὶ οἰκονομικὰ της συμφέροντα καὶ οἱ προϋπολογισμοὶ της κατέληγον ἐτησίως εἰς φοβερὰ ἑλλείμματα.

Ἡ κυριαρχία τῆς Ἀδριατικῆς

Καὶ εἰσελθοῦσαν ὁμως εἰς τὴν Τριπλὴν, ἡ παλαιὰ κληρονομία τῆς Ρωμαϊκῆς Αὐτοκρατορίας καὶ αἱ παλαιαὶ καὶ σκληρόβρωτοι μεμβράναι καὶ ἱστορικαὶ ἀναμνήσεις δὲν ἠδύναντο νὰ ἀφίνουν τὴν Ἰταλίαν ἥσυχον εἰς τὰς μετὰ τῶν νέων συμμάχων σχέσεις της. Ἡ δύνατο πρὸς στιγμὴν νὰ λησμονήσῃ χάριν τῆς φίλης της Αὐστρίας τοὺς ἐν αὐτῇ «ἀλυστρώτους ἀδελφούς», ἀλλὰ τὴν Ἀδριατικὴν οὐδέποτε. Καὶ κοντὰ εἰς τὸ ζήτημα τῆς ἰσορροπίας τῆς Μεσογείου ἐδημιούργησεν ἀπὸ τοῦ 1900 καὶ ἐν ἑτερον παραλληλῶν ζήτημα, «τὴν ἰσορροπίαν τῆς Ἀδριατικῆς».

Ἡ Ἀδριατικὴ, γράφει ὁ Manfroni, θάλασσα ἐπιμήκης, στενὴ, συνεσφιγμένη, δὲν παρουσιάζει στάδιον ἀρκετὰ εὐρὺ, ἵνα δύο μεγάλαι Δυνάμεις στερεώσουν ταυτοχρόνως ἐν αὐτῇ τὴν ἐμπορικὴν ζωτικότητά των καὶ τὰς πολιτικὰς βλέψεις των. Τὸ παρελθὸν μαρτυρεῖ ὅτι ἡ Ἀδριατικὴ δὲν εἶχε ποτὲ δύο κυρίους. Ἀπὸ τῆς ἀρχαιότητος μέχρι τοῦ τέλους τοῦ 18^{ου} αἰῶνος ὑπόκειται εἰς τὴν Ἰταλίαν. Ἡ Ρώμη τὴν ἐννοεῖ ὡς λίμνην ἐσωτερικὴν της. Ἡ Βενετία τὴν διεκδικεῖ ὡς ἰδικήν της καὶ τότε μόνον ἠσυχάζει, ὁπότεν σὺν τῇ κατάληψι τῶν Ἰονίων νήσων καὶ τῶν διαφόρων ἐν τῷ μέσῳ ἐπὶ τῶν ἀλβανικῶν ἀκτῶν σταθμῶν καταλαμβάνῃ καὶ τὴν Αὐλῶνα, ἣτις ἀποτελεῖ τὴν κλεῖδα τῆς θαλάσσης ταύτης. Εἰς τὰ χρονικὰ τοῦ 15^{ου} καὶ 16^{ου} αἰῶνος ἡ Ἀδριατικὴ καλεῖται «il golfo di Venezia». Μόνον ἀπὸ τῆς καταστροφῆς τοῦ Κράτους τῆς Βενετίας καὶ μετέπειτα εὗρε τὸν κατάλληλον καιρὸν ἡ Αὐστρία διὰ νὰ ἐδραιωθῇ καὶ ἐπεκταθῇ ἐν τῇ θαλάσῃ

Ἡ ὑποδοχὴ τοῦ Νικητοῦ. Οἱ Βασιλεῖς ἀποβιβάζονται εἰς τὴν ἐξέδραν τοῦ Ν. Φαλήρου. Ὁ λαὸς τοὺς ἀνευφημεῖ μὲ τραγῶν ἐνθουσιασμόν — Φωτογρ. Κ. Ἀναγνώστου

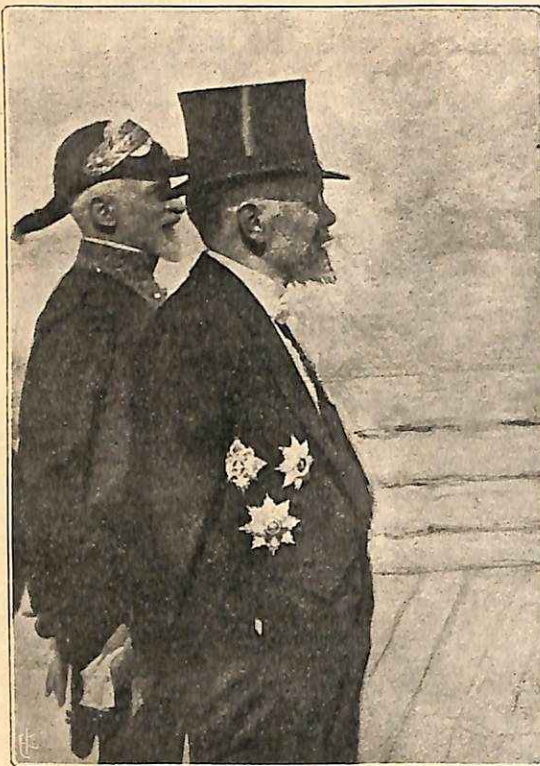
ταύτη καὶ ἤδη, κυρία τῆς ἀνατολικῆς ἀκτῆς μέχρι Μαυροβουνίου, προσπαθεῖ νὰ κατέλθῃ ἐπὶ νοτιώτερον πρὸς τὰς ἀλβανικὰς ἀκτὰς καὶ καταλάβῃ καὶ τὴν Αὐλῶνα. Ἡ Ἀδριατικὴ εἶναι ἡ διάμεσος θάλασσα, ἡ ἄγουσα πρὸς τὴν Μεσόγειον καὶ τὸ Αἰγαῖον. Τὸ Δυρράχιον καὶ ἡ Αὐλὼν ἐνούμενα ὑπὸ τὴν Αὐστρίαν μὲ τὸ Cattaro καὶ Pola ἀποτελοῦσι σημεῖα ὀχυρώτατα καὶ ἐπιφοβὰ διὰ τὴν Ἰταλίαν, ὅπως εἶναι καὶ ἡ γαλλικὴ Τύνις ἐν τῇ Μεσογείῳ. Κατὰ τὴν παρομοίωσιν Ἰταλοῦ διπλωμάτου, ἡ Ἰταλία θὰ ἦτο τότε ὡς εἶδος τι ἀλεξιβρόχου, τὸ ὁποῖον θὰ ἔμενε κατ' ἀνάγκην πάντοτε κλειστόν, χωρὶς νὰ δύναται νὰ ἀνοίξῃ πρὸς κανὲν μέρος.

Ἡ κατάστασις ἐν τῇ Ἀδριατικῇ

Δὲν ὑπάρχει ἐπισηφάλεστον πρᾶγμα ἀπὸ τὸ νὰ ἐπικαλῆται τις ἀπηρχαιωμένας ἱστορικὰς

παραδόσεις. Ἡ Ρώμη τὸ πάλαι ἦτο κοσμοκράτειρα, καθυποτάξασα ὅλον σχεδὸν τὸν τότε γνωστὸν κόσμον. Ἡ Γαλλία καὶ ἡ Αὐστρία, ἡ Ἑλλὰς καὶ ἡ Χερσόνησος τοῦ Αἴμου, μέγιστον τμήμα τῆς Γερμανίας καὶ αὐτῆς τῆς Ἀγγλίας, ἡ Μικρὰ Ἀσία καὶ ἡ Βόρειος Ἀφρική καὶ ἄλλαι ἀκόμη χῶραι ἀπετέλουν ἐπαρχίας τῆς Ρωμαϊκῆς Αὐτοκρατορίας. Ὁ ἰσχυρισμὸς ὅτι ὅλαι αἱ χῶραι αὗται δέον νὰ ὑπαχθῶν καὶ πάλιν ὑπὸ τὴν νέαν Ρώμην, καταντᾷ αὐτόχρημα ἀστεῖος καὶ δὲν χρήζει ἀνασκευῆς.

Εἰς τὸνλάχιστον ἡ Ἰταλία εἶχε καὶ σήμερον τὰ πρωτεῖα ἐν τῇ Ἀδριατικῇ ἢ ἡ δύνατο νὰ στηριχθῇ εἰς τὰς ἰδίας δυνάμεις, αἱ περὶ ἡγεμονίας ἐν τῇ θαλάσῃ ταύτῃ ἀξιώσεις της θὰ ἦσαν ὅπως δῆποτε ἀξίαι προσοχῆς τινος καὶ συζητήσεως. Ὅποια ἡ σημερινὴ θέσις της ἐν τῇ Ἀδριατικῇ; Ὁ ταξιδιώτης, ὅστις περνᾷ ἀπὸ τὰς Μεσογειακὰς ἀκτὰς τῆς Ἰταλίας πρὸς τὰς τῆς Ἀδρια-

Ο πρωθυπουργός κ. Βενιζέλος και ο υπουργός των Ύδατος κ. Κορομηλάς εις τὴν ἐξέδραν τοῦ Ν. Φαλήρου περιμένουν τὸν ἐρχομὸν τοῦ Βασιλέως — Φωτογρ. Κ. Α.

τικῆς, γράφει ὁ Ἰταλὸς Manfroni, νομίζει ἑαυτὸν μεταφερόμενον ἀπὸ τὰς θορυβώδεις καὶ κοσμοβριθεῖς ὁδοὺς μεγαλοπόλεως εἰς τὰς σιωπηρὰς καὶ μονήρεις νεκροπόλεως.

Ἡ ἐμπορικὴ ναυτιλία τῆς Ἰταλίας ἐν τῇ Ἀδριατικῇ ὀπισθοχωρεῖ ὁσημέραι πρὸ τῆς αὐστριακῆς. Ἐν Ἰταλίᾳ συμβαίνει τὸ ἐξῆς παράδοξον· ἡ δυτικὴ πλευρὰ τῆς, ἡ ἐκτεινομένη πρὸς τὴν Μεσόγειον (Τυρρηνικὸν πέλαγος), ἔχει τὴν αὐτὴν κατὰ μῆκος ἑκτασιν, ὅσην καὶ ἡ ἀνατολική, ἡ πρὸς τὴν Ἀδριατικὴν· ἡ δυσαναλογία ὅμως, ἥτις ὑπάρχει μεταξὺ τῶν ἀτμοπλοίων, τῶν νηολογημένων εἰς τοὺς λιμένας τῆς δυτικῆς πλευρᾶς καὶ τῶν νηολογημένων εἰς τοὺς τῆς ἀνατολικῆς, εἶναι δώδεκα πρὸς ἓν. Ὑπὸ ἔποψιν λιμενικῆς κινήσεως ἡ Βενετία, ἡ παλαιὰ κυρίαρχος τῆς Ἀδριατικῆς, κατέχει τὴν ἑβδόμην περίπου θέσιν, ἐρχομένη μετὰ τὴν Savonne καὶ τὸ Chiavari. Ἡ Βενετία εἶναι τὴν σήμερον ἡ ξεπεσμένη βασιλισσα τῆς Ἀδριατικῆς· ἡ ἀρχαία ἀντιζήλος τῆς, ἡ Ἀγκῶνα, ὑπνώττει τελείως μέχρι τοῦ 1898 ἐν μόνον μικρὸν ἀτμόπλοιον ἦτο νηολογημένον εἰς τὸν λιμένα τῆς. Τὸ Brindisi, ἡ

ἀφιετορία τοῦ ταχυδρομείου τῶν Ἰνδιῶν, δὲν δεικνύει μεγάλην πρόοδον· τὸ Bari ἐλαχίστην κίνησιν παρουσιάζει. Τὸ αὐστριακὸν Lloyd, ἡ οὐγγρική Adria, τὸ ἀγγλικὸν Peninsular ἀπορροφοῦν τὰ τέσσαρα πέμπτα τῆς ὅλης ἐμπορικῆς κινήσεως. Τὸ Lloyd τῆς Τεργέστης, ἡ Adria καὶ Hungaro-Croate τῆς Φιούμης καὶ ἡ Ragusea ἀριθμοῦσι τὸ 1900 ἀτμόπλοια τετραπλάσια τοῦ ὅλου ἀριθμοῦ τῶν ἰταλικῶν. Αἱ ἰταλικαὶ ἀτμοπλοῖαι Navigazione Generale καὶ ἡ Puglia δὲν δύνανται νὰ συναγωνισθῶν μετὰ τὰς αὐστριακάς. Εἰς κάθε περίστασιν, κατὰ τὴν ὁποίαν προσπαθοῦν νὰ ἐγκαινιάσουν νέας γραμμὰς καὶ νέα δρομολόγια, αἱ αὐστριακαὶ ἐταιρεῖαι τὰς παρακολουθοῦν, θέτουσαι πυκνοτέρας καὶ εὐθηνότερας γραμμὰς.

Ἡ Βενετία δὲν ἔχει ἰδικὸν τῆς ἐμπορίου· λόγῳ τῆς γεωγραφικῆς θέσεώς της ὁ φυσικὸς προορισμός της ἦτο διὰ νὰ χρησιμεύῃ ὡς μέσον διαμετακομίσεως διὰ τὴν Ἑλβετίαν καὶ τὴν Γερμανίαν· τὸν προορισμὸν ὅμως τοῦτον ἐν τῇ Ἀδριατικῇ ἐκπληροῖ τὴν σήμερον ἡ Τεργέστη· οἱ ναῦλοι εἶναι εὐθηνότεροι διὰ Τεργέστην, διότι τὰ ἀτμόπλοια ἐκφορτώνοντα, εὐρίσκουν αὐτόθι ἕτερα ἐμπορεύματα διὰ νέαν φόρτωσιν, τοῦθ' ὅπερ δὲν συμβαίνει ἐν Βενετίᾳ. Ἐμπορικὴ ναυτιλία βενετικὴ δὲν ὑφίσταται. Ἀπὸ τὰ τόσον περιφρημα ἄλλοτε καὶ ὑπὸ τῶν ποιητῶν ἐξυμνηθέντα ναυπηγεῖα τῆς ἐξέρχονται τὴν σήμερον μόνον γόνδολοι, καὶ οἱ μόνον ναυτικοὶ της εἶναι οἱ gondolieri.

Τὸν προορισμὸν, ὃν ἄλλοτε ἐξεπλήρου ἡ Βενετία καὶ εἰς ὃν ὤφειλε τὴν ἀκμὴν της, ἐκπληροῖ τὴν σήμερον διὰ τὴν Ἰταλίαν ἡ Γένουα· αὕτη κειμένη ἐπὶ τῆς ἐτέρας πλευρᾶς της, τῆς δυτικῆς καὶ εἰς τὸ βάθος τῆς τυρρηνικῆς θαλάσσης (Λιγυρικὸς κόλπος) ὀφείλει ἰδιαιτέρως τὴν ἀκμὴν καὶ σημασίαν της ὡς κέντρον διαμετακομίσεως, ἀφότου αἱ ὑψηλαὶ ὀροσεῖραι τῶν Ἀλπεων, τὰς ὁποίας νομίζει τις ὅτι ἔθεσεν ἡ Φύσις ἵνα διαχωρίζουν διὰ παντὸς τὴν Ἰταλίαν ἀπὸ τῆς Ἑλβετίας καὶ τῆς Γερμανίας, διὰ τῆς διατρήσεως τῶν κορυφῶν Saint Gottard, Brenner καὶ Simplon καὶ τῆς κατασκευῆς ὑπ' αὐτὰς σιδηρῶν δι' ὧν διέρχεται ὁ σιδηρόδρομος, ἤνοιξαν εἰς τὸ διεθνὲς ἐμπόριον καὶ κατέστησαν εὐχερὲς μέσον συγκοινωνίας. Αἱ εἰσπράξεις τῶν τελωνείων Γενούης κατὰ τὸ 1899 ἀνῆλθον εἰς τὸ ἐν τρίτον τῶν γενικῶν τελωνειακῶν προσόδων τῆς ὅλης Ἰταλίας, τὸ σύνολον δὲ τῶν τῶν τῶν ἀτμοπλοίων, τῶν νηολογημένων ἐν τῷ λιμένι τῆς Γενούης ὑπερέβη κατὰ πεντήκοντα χιλιάδας τόνων ὅλα τὰ ἄλλα ἀτμόπλοια ὑπὸ ἰταλικὴν σημαίαν. Καὶ εἰς τὸ σημεῖον, ὅμως

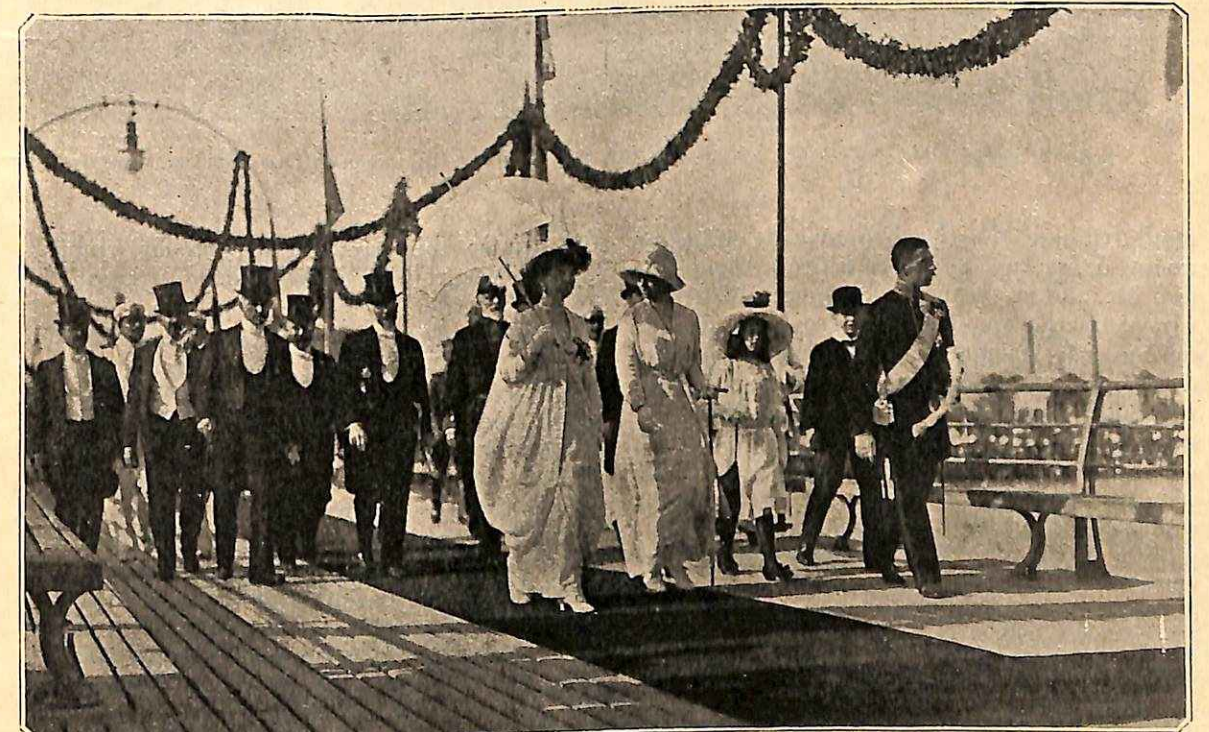
τοῦτο τῆς διαμετακομίσεως συναγωνίζεται τὴν Γένουαν ἡ Γερμανία, ἥτις χάρις εἰς τὴν τεραστίαν ἀνάπτυξιν τῆς ναυτιλίας της καὶ τὴν θαυμασίαν καὶ ἐπιστημονικὴν χρησιμοποίησιν τῆς ποταμοπλοίας κατάρθωσεν, ἵνα τὰ ἐξ Ἀνατολῆς ἐμπορεύματα μεταφέρῃ διὰ τῆς Βορείου Θαλάσσης εἰς τὸ ἐσωτερικὸν τῆς Γερμανίας μέχρι καὶ αὐτῆς τῆς Ἑλβετίας κατὰ πολὺ εὐθηνότερον τῆς διὰ μέσου Γενούης μεταφορᾶς. Συνάμα ἡ γερμανικὴ ναυτιλία συναγωνίζεται ἐπιτυχῶς καὶ ἐν αὐτῇ τῇ Γενούῃ τὴν ἰταλικήν. Τῷ 1900 πλέον τοῦ ἡμίσεως τοῦ ἐξαγωγικοῦ ἐμπορίου τῆς Ἰταλίας διεξήγετο μετὰ ἀτμόπλοια ὑπὸ ξένην σημαίαν.

Ἡ Γερμανία καὶ ἡ Ἀδριατικὴ

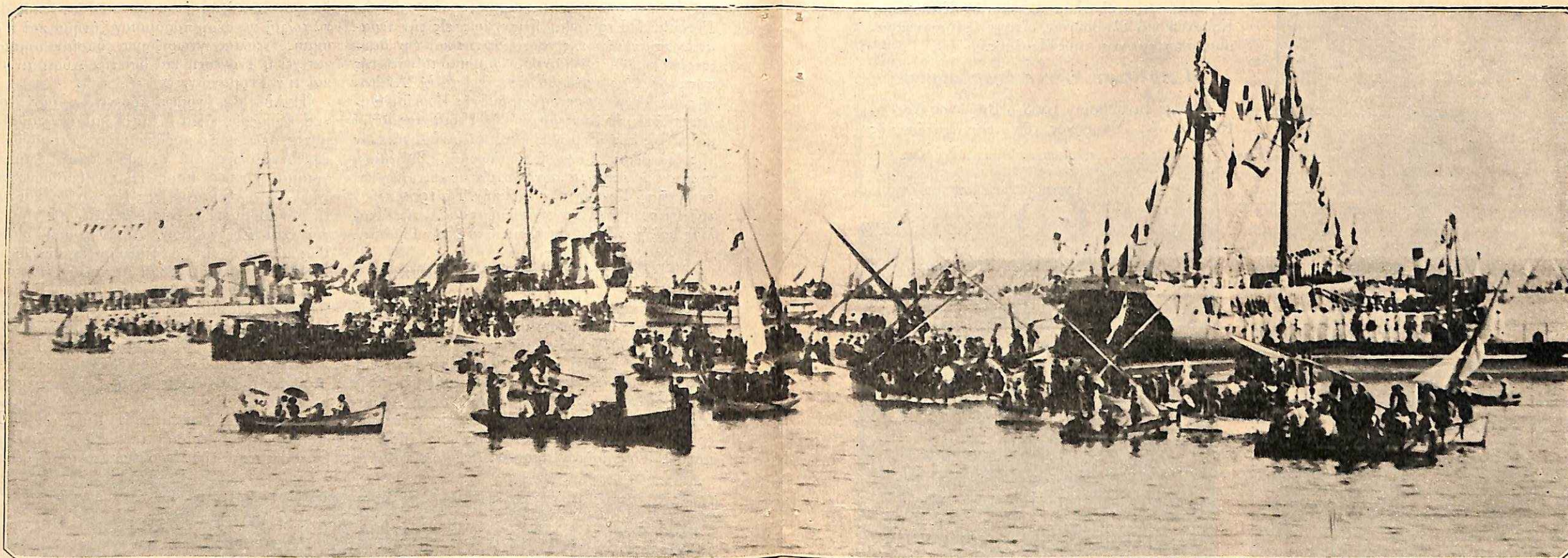
Ὁλόκληρος ἡ ἐκτεταμένη ἀνατολικὴ πλευρὰ τῆς Ἰταλίας περιβρέχεται ὑπὸ τῆς Ἀδριατικῆς. Δὲν εἶναι λοιπὸν αἱ παραλίας καὶ οἱ λιμένες ἐν τῇ θαλάσῃ ταύτῃ, οἵτινες λείπουσιν ἀπὸ τὴν Ἰταλίαν, διὰ νὰ προαχθῇ καὶ εὐημερήσῃ ἐν αὐτῇ. Ἐὰν θὰ ἐξῆται νὰ κυριαρχήσῃ μόνῃ ἐν τῇ Ἀδριατικῇ, ἔδει πρὸ παντὸς νὰ ἐκδιώξῃ τὴν Αὐστρίαν ἐκ τῆς Τεργέστης καὶ τῆς Ἰστρίας ἢ καὶ τῆς Δαλματίας. Τὸ τοιοῦτον ἀποτελεῖ βεβαίως τὸ μέγα

ὄνειρον τῶν ἐξημμένων πατριωτῶν, χωρὶς ὅμως νὰ τολμᾷ νὰ θέσῃ παρόμοιον ζήτημα καὶ ἡ ἐπίσημος Ἰταλία, γνωρίζουσα ὁποίαν σημασίαν κατέχει ἡ Τεργέστη καὶ διὰ τὴν Αὐστρίαν ἀλλὰ καὶ τὴν Γερμανίαν.

Ἡ Αὐστρία, ἔγραφε πρὸ τινων ἐτῶν γερμανικὴ ἐφημερίς, εἶναι ἡ πιστὴ καὶ ἀναγκαία σύμμαχος, ἀλλὰ καὶ ὁ πρόσκοπος τῆς Γερμανίας διὰ τὴν Ἀνατολήν. Διὰ ταύτης ἐκτελεῖται τὸ πρόγραμμα Drang nach Osten (κάθοδος πρὸς τὴν Ἀνατολήν). Διὰ τῆς Γερμανίας καὶ χάρις εἰς τὸν Βίσμαρκ ἡ Αὐστρία κατέλαβε τὴν Βοσνίαν καὶ Ἑρζεγοβίνην. Αἱ αὐστριακαὶ κτήσεις, ἰδίᾳ αἱ παρὰ τὴν Ἀδριατικὴν ἔχουσι διὰ τὴν Γερμανίαν μεγίστην καὶ ἀνυπολόγιστον σημασίαν. Δέκα ἕως δώδεκα ἑκατομμύρια Γερμανῶν ζῶσιν ἐν Αὐστρίᾳ. Ἐὰν ἡ ἐνέργεια καὶ ἡ δραστηριότης τῶν γερμανικῶν στρατιῶν δέον νὰ γίνωνται αἰσθηταὶ πρὸς νότον καὶ ἀνατολὰς, ἡ Γερμανία πρέπει νὰ στηρίζεται καὶ ἐπὶ στόλου ἐν τῇ Ἀδριατικῇ καὶ τῇ Μεσογείῳ. Τὸ στρατιωτικὸν μέτωπον τῆς Γερμανίας δέον νὰ ἐκτείνεται ἀπὸ Βαλτικῆς μέχρι Τεργέστης. Ἡ Γαλλία καὶ ἡ Ρωσία ἔχουν τὸ μεριδίον τῶν καὶ ἐν τῇ Βορείᾳ Θαλάσῃ καὶ τῇ Μεσογείῳ· τὸ αὐτὸ δέον νὰ

Ἡ Βασίλισσα Σοφία, τὰ πριγκιπόπουλα καὶ τὸ Ὑπουργικὸν Συμβούλιον εἰς τὴν ἐξέδραν τοῦ Ν. Φαλήρου, διὰ νὰ ὑποδεχθῶν τὸν Βασιλέα Νικητὴν — Φωτογρ. Κ. Ἀναγνώστου

Ο ΕΛΛΗΝΙΚΟΣ ΣΤΟΛΟΣ ΚΑΤΑΠΛΕΕΙ ΕΙΣ ΤΟΝ ΟΡΜΟΝ ΤΟΥ ΦΑΛΗΡΟΥ ΜΕ ΤΟΝ ΝΙΚΗΤΗΝ ΒΑΣΙΛΕΑ ΕΠΙ ΤΟΥ "ΑΒΕΡΩΦ", ΑΠΕΙΡΑ ΠΛΟΙΑΡΙΑ ΚΑΙ ΒΑΡΚΕΣ ΤΡΙΓΥΡΙΖΟΥΝ ΤΗΝ ΝΑΥΑΡΧΙΑΝ. ΔΕΞΙΑ ΤΟ ΙΣΤΟΡΙΚΟΝ ΠΛΟΙΟΝ "ΑΡΗΣ". — Φωτογρ. Δ. Γαλάνη

συμβαίνει καὶ διὰ τὴν Γερμανίαν. Ἄλλως τε πόσον ἀπέχει ἡ παραλία τῆς ἄνω Ἀδριατικῆς ἀπὸ τὰς καθ'αυτὸ γερμανικὰς χώρας; Μόλις ἑκατὸν χιλιόμετρα χωρίζουν τὴν Τεργέστην ἀπὸ τὰ σύνορα τῆς μεσημβρινῆς Καρινθίας, ὁπόθεν ἀνερχόμενός τις πρὸς βορρᾶν καὶ παρακάμπτων τὴν Βοεμίαν, ἀπαντᾷ πολυπληθεῖς δμάδας Γερμανῶν. Ἐπ' οὐδενὶ λόγῳ θὰ ἠδύνατο νὰ δεχθῇ ἡ Γερμανία, ἵνα ἡ Τεργέστη περιέλθῃ εἰς χεῖρας τῶν Λατίνων ἢ τῶν Σλαύων. Ἐν ἐναντίᾳ περιπτώσει θὰ ἐπῆρχετο ἡ ὑπερφαλάγγις τῆς Γερμανίας, ἐκ τῆς ὁποίας δὲν θὰ ἠδύνατο νὰ ἀνακύψῃ ἐπὶ αἰῶνας. Δι' ὅλην τὴν Γερμανίαν, γράφει ὁ Dr. Hasse, ἡ Τεργέστη ἀποτελεῖ τὴν μόνην ἐμπορικὴν διέξοδον πρὸς τὴν Ἀνατολὴν καὶ τὴν διώρυγα τοῦ Σουέζ. Ὅπως ἡ Τεργέστη διὰ τὴν ἐμπορικὴν ναυτιλίαν, οὕτω καὶ ἡ Πόλα εἶναι ὁ μέγας ναύσταθμος διὰ τὸ πολεμικὸν ναυτικὸν τῆς Γερμανίας. Ὁ γερμανικὸς λαὸς δὲν δύναται νὰ ἀφήσῃ τὴν Ἀδριατικὴν, χωρὶς νὰ ἀπολέσῃ

διὰ παντὸς τοὺς τίτλους του, ἐφ' ὧν στηρίζει τὰς αξιώσεις του ὅτι ἀποτελεῖ δύναμιν μεγάλην.

Ἡ ἰσορροπία τῆς Ἀδριατικῆς καὶ ἡ Ἀλβανία

Υστερεῖ λοιπὸν ἡ Ἰταλία ἐμπορικῶς καὶ ναυτικῶς ἀπέναντι τῆς Αὐστρίας ἐν τῇ Ἀδριατικῇ καὶ δὲν δύναται νὰ ἐκδιώξῃ ταύτην ἐξ αὐτῆς, εἶναι δὲ πολὺ ἀσθενεστέρα ἢ ὥστε νὰ θέσῃ τοιοῦτον ζήτημα καὶ ἐναντίον τῆς Αὐστρίας καὶ ἐναντίον τῆς Γερμανίας, συνενδιαφερομένης. Ποῦ ἔγκειται λοιπὸν τὸ ζήτημα τῆς ἰσορροπίας τῆς Ἀδριατικῆς διὰ τὴν Ἰταλίαν; Ἀπλούστατα εἰς τὸ νὰ παρεμποδίσῃ τὴν σύμμαχόν της Αὐστρίαν ἀπὸ τοῦ νὰ κατέλθῃ νοτιώτερον καὶ καταλάβῃ τὰς ἀλβανικὰς ἀκτᾶς, αἵτινες τὴν ἀντικρύζουν, ἢ τοῦλάχιστον νὰ καταλάβῃ καὶ αὕτη τὴν Αὐλῶνα καὶ τὴν νότιον Ἀλβανίαν καὶ ἐν τῇ νοτίῳ Ἀλβανίᾳ περιλαμβάνεται καὶ μέγιστον τμήμα τῆς

ἐλληνικῆς Ἠπείρου. Εἰς τοῦτο συνοψίζεται ὅλον αὐτὸ τὸ πολυθρύλητον ζήτημα!

Ἡ Ἀλβανία, λέγουσιν οἱ Ἰταλοί, περιλαμβάνεται ἐν τῇ φυσικῇ περιοχῇ τῆς ἀκτινοβολίας τῆς Ἰταλίας· εἰς μόνος θαλάσσιος βραχίον χωρίζει τὰς δύο χώρας, τὰς ὁποίας πολλαὶ ἱστορικαὶ παραδόσεις συνδέουν ἀναποσπᾶστος. Πέριξ τοῦ Δυρραχίου ἡ Βενετία ἐσχημάτισε τὸν προμαχῶνα τῆς πάλης, τὴν ὁποίαν διεξήγαγεν ἐναντίον τοῦ Ἰσλαμισμοῦ. Τὰ ἔχνη τοῦ ἀποικισμοῦ τῶν Βενετῶν, πλεῖστα μνημεῖα καὶ ἱστορικαὶ παραδόσεις πολλοὶ καὶ αἱ συμπάθειαι τῶν Ἀλβανῶν διατηροῦνται μέχρι τῆς σήμερον. Ἐν αὐτῇ τῇ Ἰταλίᾳ καὶ ἰδίᾳ ἐν Σικελίᾳ καὶ Καλανρίᾳ ὑπάρχουν πολλοὶ Ἰταλοί, ἀνάγοντες τὴν καταγωγὴν των εἰς Ἀλβανούς, μεταναστεύσαντας ἐξ Ἀλβανίας κατὰ τὸν δέκατον πέμπτου αἰῶνα. Πολλὰ κομιτᾶτα (Comitato nazionale Albanese, Società nazionale Albanese) ὡς μόνον σκοπὸν ἐπιδιώκουν νὰ καλλιεργοῦν τὴν *fratel-*

lanza μὲ τοὺς Ἀλβανούς. Οἱ Ἀλβανοὶ καλοῦνται παρὰ τῶν Ἰταλῶν «*nostri Albanesi*».

Ἡ ἰταλικὴ σημαία ἐν τῇ Ἀδριατικῇ διπλοχωρεῖ ὁσημέραι πρὸ τῆς αὐστριακῆς. Καὶ ὁμως, προσθέτουν οἱ Ἰταλοί, ἡ ἰταλικὴ φυλὴ εἶναι ἡ παρέχουσα εἰς τὰς αὐστριακὰς ἀτμοπλοῖας τὰ πληρώματα καὶ τοὺς ἀξιωματικούς τῶν πλοίων των· ἡ ἰταλικὴ γλῶσσα εἶναι ἡ ὁμιλουμένη ἐπὶ τῶν ἀτμοπλοίων τοῦ Lloyd. Οἱ Ἰταλοὶ τῆς Τεργέστης, τῆς Φιούμης, τῆς Ζάρας καὶ τοῦ Σπολάτου ὡς ἔμποροι, προμηθευταὶ καὶ ἐφοπλισταί, συντηροῦν κατὰ μέγα μέρος τὴν ναυτικὴν κίνησιν τῆς Αὐστρίας. Ἐν αὐτῇ τῇ Ἀλβανίᾳ αἱ πρῶται ἀρχαὶ καὶ βάσεις τοῦ πολιτισμοῦ καὶ τῆς ἐξημερώσεως ἐτέθησαν ὑπὸ τῆς Ρώμης καὶ τῆς Βενετίας· ἡ ἰταλικὴ γλῶσσα εἶναι σχεδὸν μέχρι τῆς σήμερον τὸ μόνον μέσον τῆς θρησκευτικῆς διδασκαλίας παρὰ τοῖς Καθολικοῖς Ἀλβανοῖς· ἡ Ἀλβανία συνείησε πλέον νὰ ἀρέσκειται εἰς τὴν λατινικὴν ἐπιρροήν.

Κωνστ. Τσιριγιώτης, ταγματάρχης. Ἐλαβε μέρος εἰς ὅλας τὰς μάχας τοῦ Ἑλληνοβουλγαρικοῦ πολέμου καὶ ἔπεσε μαχόμενος ἡρωϊκῶς κατὰ τὴν ἐπίθεσιν τῆς Τζουμαγιᾶς.

Με τοιαῦτα ἐπιχειρήματα καταπολεμεῖ ἡ Ἰταλία τὰς ἐπὶ τῆς Ἀλβανίας βλέψεις τῆς συμμάχου τῆς Αὐστρίας. Ἀλλὰ καὶ ἡ Αὐστρία, τῆς ὁποίας αἱ βλέψεις αὐταὶ καὶ ἡ ἀλβανικὴ ἐν γένει πολιτικὴ ἤρχισαν καὶ ἐξακολουθοῦσιν ἀπὸ ἐτῶν πολλῶν, μὲ ἀγρυπνον ὄμμα παρακολουθεῖ τὰς σχετικῶς νεωτέρας ἀντενεργείας τῆς Ἰταλίας, καταπολεμοῦσα διὰ παντὸς τρόπον αὐτὰς καὶ προσπαθοῦσα νὰ τὰς ἐξουδετερώσῃ. Διατηρεῖ πολυάριθμον καὶ πολυτελὲς προσωπικὸν εἰς τὰ ἐν Ἀλβανίᾳ προξενεῖα τῆς, ἐξοδεύει ἀφειδῶς χρήματα, πολλαπλασιάζει τὰς γραμμὰς τῶν ἀτμοπλοίων τῆς, τῶν προσεγγιζόντων εἰς τὰς ἀλβανικὰς ἀκτᾶς. Αὐτὴ ἔχει ἀναλάβει τὴν συγκαταθέσει τοῦ Βατικανοῦ καὶ τῆς Πύλης καὶ τὴν ὑψηλὴν προστασίαν (protectorat) τῶν συμφερόντων τοῦ καθολικισμοῦ ἐν Ἀλβανίᾳ. Ὁ Καθολικὸς Κλήρος, ὁ ἐργαζόμενος πρὸς ἐξυπηρέτησιν τῆς αὐστριακῆς πολιτικῆς, ἀποτελεῖται ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ἀπὸ Φραγκισκανοῦς καὶ ἄλλα

τάγματα, στρατολογούμενα ἐκ τῶν Καθολικῶν Κροατῶν καὶ Σλαβούνων, οἵτινες ἐξ ἰδιοσυγκρασίας ἀπεχθάνονται τοὺς Ἰταλοὺς.

Ἡ πολιτικὴ τῶν σιδηροδρόμων

Τὴν 27 Ἰανουαρίου 1908 ὁ Βαρόνος Aeren-thal, κοινὸς Ὑπουργὸς τῶν Ἐξωτερικῶν τῆς

Καλαπόθος Π. Ἀνμπέρης, λοχαγὸς, διοικητὴς εὐζωνικοῦ τάγματος. Ἐπεσε εἰς τὴν μάχην τῆς Δοϊράνης.

Αὐстроουγγαρίας, ἐκθέτων ἐνώπιον τῆς Ἐπιτροπῆς τῶν ἑξωτερικῶν ὑποθέσεων τὸ πολιτικὸν πρόγραμμα τῆς Κυβερνήσεως, ἐχαρακτήριζε τὴν πολιτικὴν τῆς Αὐστρίας ὡς μὴ ἐπιδιώκουσαν κατακτήσεις νέων χωρῶν ἐν τῇ Χερσονήσῳ τοῦ Αἴμου, ἀλλ' ὡς καθαρῶς ἐκπολιτιστικὴν καὶ οἰκονομολογικὴν, εὐνοοῦσαν μὲν τὴν πολιτικὴν ἀνεξαρτησίαν καὶ εὐημερίαν τῶν Κρατῶν τοῦ Αἴμου, τείνουσαν δὲ νὰ ἀναπτύξῃ πρὸς κοινὸν ὄφελος τὰς μετ' αὐτῶν ἐμπορικὰς σχέσεις καὶ συναλλαγὰς πρὸς τὸν σκοπὸν τοῦτον ἀποβλέπουσα ἡ Αὐστρία, θέλει συντόμως ἐπιδιώξῃ τὴν συγκαταθέσει καὶ τῆς Πύλης τὴν πραγματοποιήσιν τοῦ ἀπὸ πολλοῦ μελετωμένου σχεδίου, τῆς ἐνώσεως

δηλονότι τοῦ σιδηροδρόμου Μιτροβίτσας-Θεσσαλονίκης μετὰ τῶν βοσνιακῶν σιδηροδρόμων (γραμμὴ Βιέννης-Σεραγέβου).

Καὶ τὸ δικαίωμα τῆς Αὐστρίας, ἵνα κατασκευάσῃ τοιαύτην ἐνωτικὴν γραμμὴν, ἦτο ἀνεγνωρισμένον εἰς αὐτὴν καὶ ἐκ τῆς Συνθήκης τοῦ Βερολίνου (ἄρθρον 25^{ον}) καὶ πάντοτε ἐμελετᾶτο ἡ τοιαύτη γραμμὴ, ἡρογοπορεῖ δὲ ἡ ἐκτέλεσίς της ἔνεκα τῶν φυσικῶν δυσκολιῶν, ἃς ἀπῆντησεν ἡ Αὐστρία κατὰ τὴν κατασκευὴν τῶν σιδηροδρόμων τῆς Βοσνίας. Καὶ ὅμως ἡ δῆλωσις τοῦ

Κωνσταντῖνος Γ. Ἀγγελόπουλος, ἐφεδρὸς ἀνθυπολοχαγὸς τοῦ Πεζικοῦ. Ἐπεσε εἰς τὸ Κιλκίς διοικῶν τὸν λόχον τοῦ τοῦ ὁποίου ὅλοι οἱ ἀξιωματικοὶ εἶχαν φονευθῇ ἢ τεθῇ ἐκτὸς μάχης.

Aerenthal περὶ τῆς ἐνώσεως τῶν σιδηροδρόμων ἐξηφνίασε τὴν κοινὴν γνώμην τῆς Εὐρώπης καὶ ὡς βόμβα ἐξερράγη παρὰ τῷ διεθνεῖ πολιτικῷ καὶ διπλωματικῷ κύκλῳ καὶ σύσσωμος ὁ σλαβικὸς ἰδία κόσμος συνεταράχθη καὶ κατεθορυβήθη.

Μικρὰ μόνον σιδηροδρομικὴ γραμμὴ μῆκους ἑκατὸν ἐξήκοντα περίπου χιλιομέτρων ἐπρόκειτο νὰ κατασκευασθῇ, ἐνώνουσα τὸ Ὑναι, τέρμα

τῶν βοσνιακῶν σιδηροδρόμων, μὲ τὴν Μιτροβίτσαν, ὁποῦθεν ἄρχεται ἡ γραμμὴ Μιτροβίτσας-Θεσσαλονίκης. Διὰ τῆς μικρᾶς ταύτης ἐνωτικῆς γραμμῆς ἡνοῦτο ἡ Βιέννη ἀπ' εὐθείας μετὰ τῆς Θεσσαλονίκης. Ὁ σκοπός, ὃν ἐπεδίωκεν ἡ αὐστριακὴ πολιτικὴ, ἐγίνετο καταφανής. Ἦθελε νὰ πλησιάσῃ ἀπ' εὐθείας τὴν Θεσσαλονίκην, κέντρον τῶν βλέψεων τῆς καὶ τέρμα τῆς καθόδου τῆς πρὸς τὴν Ἀνατολήν, χωρὶς νὰ ἔχη πλέον τὴν ἀνάγκην νὰ διέρχεται διὰ τῆς Σερβίας, ὅπως ἐγίνετο μέχρι τοῦδε· ἐξημιούτο οὕτω ἡ Σερβία καὶ ἐκέρδιζεν ἡ Αὐστρία διὰ τῆς ἄνευ διαμέσου καὶ ἀπ' εὐθείας συγκοινωνίας, δυναμένης νὰ χρησιμεύσῃ ἐν ἀνάγκῃ καὶ εἰς σκοποὺς στρατιωτικούς. Ἡ γραμμὴ θὰ διήρχετο διὰ τοῦ Σαντζάκ (ἐπαρχίας) τοῦ Νόβι Παζάρ, ὅπερ δια-

Γεώργιος Λέας, ὑπολὸχ. τοῦ Πεζικοῦ. Ἐφονεύθη κατὰ τὴν ἐπίθεσιν ἐναντίον τῶν βουλγαρικῶν χαρακωμάτων τοῦ Κιλκίς.

Ἀντώνιος Κουτήφαρης, ταγματάρχης τοῦ 9ου πεζικοῦ συντάγματος, ἔπεσε εἰς τὸ Κιλίκις. Τὴν στιγμήν ποῦ ξεψυχοῦσε, βρέθηκε στὸ πλάϊ του ὁ Βασιλεὺς. Καὶ ὁ Κουτήφαρης ρώτησε: — Μεγαλειότατε, προχωροῦμε;

χωρίζει τὴν Σερβίαν ἀπὸ τοῦ Μαυροβουνίου καὶ ἐπὶ τοῦ ὁποίου κατὰ τὴν Συνθήκην τοῦ Βερολίνου ἰδιαίτερα πλεονεκτήματα καὶ δικαιώματα εἶχαν ἀναγνωρισθῇ εἰς τὴν Αὐστρίαν διὰ τῆς στρώσεως τῆς σιδηροδρομικῆς γραμμῆς ἐν μέσῳ τῆς ἐπαρχίας ταύτης, αὕτη ἐνεδυνάμωνε κατὰ πολὺ τὰ δικαιώματά της καὶ θὰ ἐκράτει οὕτω ἑσπεῖ κεχωρισμένα τὰ δύο μικρὰ σλαβικά Κράτη. Διὰ τῆς ἐνωτικῆς συνάμα γραμμῆς Унаς-Μιτροβίτσας ἀπεκλείετο καὶ ἀπεχωρίζετο ἐκ τῆς Χερσονήσου τοῦ Αἴμου ἡ Ἀλβανία, διότι αὕτη θὰ ἔμενεν ἐκτὸς τοῦ σιδηροδρομικοῦ δικτύου καὶ ὅλη ἡ ἐμπορικὴ κίνησις θὰ διεξήγετο χωρὶς νὰ εἶχε νὰ ὠφεληθῇ τι ἐξ αὐτῆς καὶ ἡ χώρα αὕτη.

Τὸ τρίτον τοῦτο σημεῖον συνεκίνησε κυρίως τὴν ἰταλικὴν διπλωματίαν· ἐκ τῶν σχεδίων τοῦ Aerenthal ἡ Ρώμη ἐταράχθη ὅχι ὀλιγώτερον τῆς Πετροπόλεως καὶ τοῦ Λονδίνου· διὰ τοῦ σχεδιασθέντος σιδηροδρόμου ἡ Ἀλβανία, χώρα φύσει πτωχὴ καὶ ἄγονος θὰ καθίστατο ἀμέτοχος πάσης ἐμπορικῆς κινήσεως, καὶ οὐ μόνον αὐτό, ἀλλὰ καὶ θὰ ἀπεχωρίζετο ὑπὸ ἔποψιν ταχείας καὶ εὐκόλου συγκοινωνίας ἀπὸ τῆς λοιπῆς χερσονήσου καὶ οἱ ἄλβανικοὶ λιμένες κατεδικάζοντο εἰς τελείαν ἀπομόνωσιν καὶ ἀπονέκρωσιν. Καὶ ἡ Ἰταλία θὰ ἤθελε τὴν Ἀλβανίαν καθισταμέ-

Ἀναστ. Κ. Γιώτης, λοχαγὸς 1ου πεζικοῦ συντάγματος. Ἐπεσε εἰς τὸ Κιλίκις.

νην κέντρον ἐμπορικῆς τινος κινήσεως, παρεχούσης τροφὴν εἰς τὴν ἀναιμικὴν ναυτιλίαν της καὶ ἀφετηρίαν σιδηροδρόμων, ἀγόντων διὰ τῆς Χερσονήσου τοῦ Αἴμου καὶ διευκολυνόντων τὰς μετ' αὐτῆς συναλλαγάς. Οὕτω μόνη ἡ Ἀλβανία θὰ καθίστατο ὅτι ἦτο καὶ κατὰ τοὺς χρόνους τῆς Ρωμαϊκῆς Αὐτοκρατορίας καὶ θὰ ἠνοιέτο εἰς τὴν Ἰταλίαν νέα Ἑγνατία ὁδὸς διεισδύσεως (penetration) εἰς τὴν χερσόνησον.

Αἱ τοιαῦται βλέψεις τῆς Ἰταλίας ἔφερον αὐτὴν εἰς προσέγγισιν πρὸς τὴν Ρωσίαν, προστάτιδα τῶν σλαβικῶν Κρατιδίων τοῦ Αἴμου, πρὸς ἐξουδετέρωσιν δὲ τοῦ αὐστριακοῦ σχεδίου προέτεινε τὴν σιδηροδρομικὴν γραμμὴν, δι' ἧς θὰ ἠνοῦτο ἡ Ἀδριατικὴ μετὰ τοῦ Εὐξείνου· διὰ ταύτης, ἐχούσης ὡς ἀφετηρίαν λιμένα τινὰ τῆς Ἀλβανίας ἢ καὶ τοῦ Μαυροβουνίου, τὸ Ἀντίβαρι, τὸ Δυρράχιον, τὸν Ἅγιον Ἰωάννην τῆς Μεδούνης ἢ τὴν Αὐλῶνα καὶ διασχίζούσης ἐγκαρσίως τὴν Χερσόνησον τοῦ Αἴμου, θὰ ἤρχετο εἰς στενὴν ἐπικοινωνίαν ἡ Ἰταλία μέσῳ τῆς Ἀλβανίας μετ' ὅλης τῆς χερσονήσου καὶ τῆς Ρωσίας, θὰ ἐξωγονεῖτο τὸ ἐμπόριον ἐν τῇ Ἀδριατικῇ καὶ θὰ εὕρισκε τροφὴν ἡ ἰταλικὴ ναυτιλία, τὰ δὲ ἰταλικά ἐμπορεύματα καὶ προϊόντα θὰ διαμετακομίζοντο διὰ ξηρᾶς μέχρι Ρωσίας, χωρὶς νὰ διέρχονται διὰ τῆς Αὐστρίας. Οὕτω θὰ ἠῤῃσεν

ἀναλόγως καὶ ἡ πολιτικὴ ἐπιρροὴ τῆς Ἰταλίας ἐφ' ὅλης τῆς χερσονήσου καὶ θὰ ἠδύνατο αὕτη ἀργότερον νὰ ἐπωφεληθῇ ἔτι περισσότερον, ὑποθάλλουσα τὰς πολιτικὰς καὶ φυλετικὰς ἀντιζηλίας τῶν διαφόρων λαῶν, τῶν κατοικούντων ἐν αὐτῇ καὶ προσπορίζομένη ἐξ αὐτῶν ἰδιαίτερα ὠφελήματα.

Καὶ ἐματαιώθη μὲν ἔνεκα τῶν ἐπελθόντων πολιτικῶν γεγονότων καὶ μεταβολῶν τὸ αὐστριακὸν σχέδιον καὶ σὺν αὐτῷ καὶ ἡ σιδηροδρομικὴ ἔνωσις τῆς Ἀδριατικῆς μετὰ τοῦ Εὐξείνου, ἐδόθη

ὅμως ἐκ τούτου ἡ εὐκαιρία, ἵνα ἀκριβέστερον κατανοηθοῦν τὰ σχέδια τῆς Ἰταλίας ἐπὶ τε τῆς Ἀλβανίας καὶ τῆς Χερσονήσου τοῦ Αἴμου καὶ ἀκριβέστερον καθορισθοῦν αἱ πολιτικαὶ βλέψεις της. Καὶ ὅλα τὰ ἰταλικά σχέδια πᾶν ἄλλο ἔχουν ὑπ' ὄψιν, ἐκτὸς τῶν συμφερόντων τῆς Ἑλλάδος καὶ τοῦ Ἑλληνισμοῦ. Διὰ τὴν ἐπίσημον Ἰταλίαν καὶ τὴν διπλωματίαν της ἡ Ἑλλάς, ἐπεκτεινόμενη πρὸς τὴν Ἀδριατικὴν, ἔστω καὶ ἀνακτῶσα καὶ ἀπελευθερώνουσα χώρας ἑλληνικὰς, ματαιοῖ ὅλας τὰς βλέψεις καὶ σκοπούς της.

Βασίλειος Πλαστήρας, ἑφεδρὸς ἀνθυπολοχαγὸς τοῦ 16ου πεζ. συντάγματος. Θῦμα τῆς μάχης τοῦ Κιλίκις, ἀπέθανε εἰς τὸ Σαρινγκὺλ ψιθυρίζων: «Πεθαίνω εὐχαριστημένος».

Θεόδωρος Ι. Λάσκαρης, ἑφεδρὸς ἀνθυπολοχαγὸς τοῦ πεζικοῦ. Ἐπεσε εἰς τὴν μάχην τῆς Τζουμαγιάς.

Αἱ δύο χερσόνησοι

Ἡ Κυρηναϊκή, χώρα τῆς Ἀφρικῆς ἀρκετὰ εὐλίμενος, ἔχουσα λόγῳ τῶν ὁροπεδίων της κλίμα εὐκρατον καὶ ἔνεκα τούτου διατελοῦσα κατάλληλος πρὸς ἐγκατάστασιν Εὐρωπαίων ἐν αὐτῇ, σχηματίζει γεωγραφικῶς μεγάλην προεξοχήν, εἰσχωροῦσαν πρὸς τὴν Μεσόγειον, περιοριζομένην δυτικῶς ὑπὸ τῆς μεγάλης Σύρτεως, ἀνατολικῶς δὲ συνορεύουσιν πρὸς τὴν Αἴγυπτον. Μικρὰ σχετικῶς ἀπόστασις χωρίζει ταύτην διὰ θαλάσσης ἀπὸ τῆς Κρήτης καὶ τοῦ νοτίου Αἰγαίου· καὶ ἡ Ἰταλία συνεπεία τοῦ τελευταίου Ἰταλοτουρκικοῦ πολέμου ἐγκαθίσταται ἡ μᾶλλον εὐρίσκεται εἰσέτι ὑπὸ ἐγκατάστασιν ἐν τῇ Κυρηναϊκῇ, ἀποκτήσασα ἤδη νομίμους τίτλους ἐπ' αὐτῆς, ἀνεγνωρισμένους διὰ συνθήκης. Ἀπαξ ὁμως ἐγκαθισταμένη ὀριστικῶς καὶ τελειωτικῶς ἡ Ἰταλία καὶ ἡσυχάζουσα ἐν αὐτῇ καὶ χρησιμοποιοῦσα τοὺς λιμένας της καὶ κατασκευάζουσα ναυστάθμους, περιβάλλει τὴν Ἑλλάδα ἐκ δύο μερῶν, ἐκ δυσμῶν καὶ ἐκ νότων καὶ ἀπειλεῖ τὴν Κρήτην καὶ τὸ Αἶγαϊον.

Ἦδη ἐμποδίζει τὴν Ἑλλάδα νὰ ἐπεκταθῇ εἰς χώρας ἑλληνικὰς, κειμένας πρὸς τὴν Ἀδριατικὴν καὶ ζητεῖ νὰ ἐγκατασταθῇ ἡ ἰδία ἐν Αὐλῶνι. Ἡ ἐγκατάστασις ὁμως τῆς Ἰταλίας ἐν Αὐλῶνι, ἥτις ἀποτελεῖ τὴν κλεῖδα τῆς Ἀδριατικῆς καὶ κεῖται κατὰ τὴν ἔξοδον τῆς θαλάσσης ταύτης πρὸς τὴν Μεσόγειον (Ἰόνιον πέλαγος), ἀποκλείει ἐν αὐτῇ τὴν Αὐστρίαν καὶ συνάμα ἀπειλεῖ ἀπέναντι τῆς Γαλλίας καὶ τῆς Ἀγγλίας καὶ τὴν ἰσορροπίαν τῆς Μεσογείου. Ὅπως ἔγραφεν ἡδη ἀπὸ τοῦ 1903 ὁ René Pinon, ἡ Ἰταλία κατέχουσα τὴν Κυρηναϊκὴν καὶ ἀποκτῶσα καὶ τὴν Αὐλῶνα, ἐπιτυγχάνει ἐκεῖνο, ὅπερ μάτην ἐπεζητήσε διὰ τῆς καταλήψεως τῆς Τύνιδος. Διὰ τῆς κατοχῆς ὀχυρῶν θέσεων ἐπὶ ἑκατέρας τῶν πλευρῶν τῆς Μεσογείου, κειμένων ἀντικρῦ, ἀποκόπτει ταύτην καθέτως εἰς δύο καὶ οὕτω ἀποκτᾷ ἰδιαίτερα στρατηγικὰ πλεονεκτήματα πρὸς ζημίαν τῶν ἄλλων. Τὸ τοιοῦτον ἀποτελεῖ διατάραξιν τῆς ἰσορροπίας.

Ἀλλ' ἡμᾶς ἰδίᾳ τοὺς Ἕλληνας ἡ ἐγκατάστασις τῆς Ἰταλίας ἐπὶ τῶν ἀλβανικῶν ἀκτῶν πλήττει καιρίως. Ὡς εἴρηται, ἡ Ἰταλία περιβάλλει ἤδη ἡμᾶς καὶ ἐκ δυσμῶν καὶ ἐκ νότου καὶ διὰ τῆς κατοχῆς τῆς Ρόδου καὶ τῶν ἄλλων Σποράδων μᾶς περιβάλλει καὶ ἐξ ἀνατολῶν καὶ ζητεῖ νὰ μᾶς περιβάλῃ διὰ ξηρᾶς τε καὶ θαλάσσης καὶ ἐκ βορρᾶ καὶ οὕτω καθίσταται δι' ἡμᾶς ἡ ἐπικινδυνωδεστέρα καὶ ὀχληροτέρα γείτων.

Εἰς τοὺς Γάλλους, τοὺς συμπαθοῦντας πρὸς τὴν Ἰταλίαν καὶ ἐπικαλουμένους τοὺς πολλὰ

πλοὺς συγγενικοὺς δεσμούς, οὔτινες συνδέουν τὰ δύο λατινικὰ ἔθνη, ὁ P. J. Proudhon ἤδη ἀπὸ τοῦ 1861, προμαντεύων τοὺς μέλλοντας ἐξ Ἰταλίας κινδύνους διὰ τὴν Γαλλίαν ἔγραφεν: «Τὰ ἔθνη τὰ μᾶλλον ἀνταγωνιζόμενα εἶναι τὰ γειννιάζοντα καὶ ὅσον περισσότερον τὰ ἔθνη ὁμοιάζουν πρὸς ἄλληλα, ἐπὶ τοσοῦτον καὶ ἡ μεταξὺ τῶν ἑνώσις καθίσταται δυσκολωτέρα· ἐν τῇ πολιτικῇ ἰσχύει τὸ ἀξίωμα: οἱ γείτονές μας εἶναι οἱ ἐχθροί μας».

Ἀλλὰ καὶ ἡ γεωγραφικὴ θέσις τῆς Ἑλλάδος εἶναι τοιαύτη, ὥστε νὰ προκαλῇ τὴν δυσμένειαν τῶν Ἰταλῶν. Δι' αὐτοὺς ἡ φύσις οὕτω κατεσκεύασε τὰς δύο χερσονήσους, τὴν Ἰταλικὴν καὶ ἑλληνικὴν, ὥστε νὰ διατελοῦν πάντοτε ἀντίζηλοι· ἀμφοτέραι βλέπουσι καὶ τείνουσι πρὸς τὴν Ἀνατολήν, μὲ τὴν διαφορὰν ὅτι ἡ ἑλληνικὴ χερσονήσος ἀποτελεῖ τὸ μᾶλλον προκεχωρημένον καὶ ἀκρότατον σημεῖον τῆς Εὐρώπης πρὸς τὴν Ἀσίαν καὶ Ἀφρικὴν. Ὁ Πειραιεὺς εἶναι πλησιέστερος πρὸς τὸ Σουέξ ἢ τὸ Brindisi, πρὸς τὸ ὁποῖον θάττον ἢ βράδιον θὰ διεκδικήσῃ τὰ πρωτεῖα διὰ τὴν μεταφορὰν τοῦ ταχυδρομείου τῶν Ἰνδιῶν. Ὅχι μόνον ἡ Ἰταλία ἀλλὰ καὶ ἡ Ἑλλὰς εἶναι ἰδίᾳ ἡ κατ' ἐξοχὴν κλασικὴ χώρα, πλήρης μνημείων ἱστορικῶν μὲ κοσμοϊστορικὰς ἀναιμνήσεις, δυναμένη λόγῳ τούτων καὶ τοῦ ὠραίου οὐρανοῦ της καὶ τῆς μεγάλης ποικιλίας τῶν χωρῶν της νὰ προσελκύσῃ τοὺς ξένους περιηγητάς. Ζηλοτυπεῖ δι' ὅλα ταῦτα ἡ Ἰταλία τὴν Ἑλλάδα ὡς ἐπίσης καὶ διὰ τὴν ναυτικὴν καὶ ἐμπορικὴν ἐπίδοσιν της. Ἡ μικρὰ Ἑλλὰς καθίσταται κάρφος εἰς τοὺς ὀφθαλμούς τῆς μεγάλης Ἰταλίας. Ἡ ζωὴ της, ἡ ἀκμὴ της ἐξηγοῦνται παρὰ τῶν Ἰταλῶν ὡς ἡ παρακμὴ τῆς Ἰταλίας!

Βατικανὸν καὶ Κυρηνάλιον

Ἐξηγήσαμεν ἐν ὀλίγοις τὴν πολιτικὴν τῆς Ἰταλίας καὶ εἶδομεν ὅτι αὕτη εἶναι πολυμερὴς καὶ πολυσύνθετος. Ἀντιφέρεται εἰς τὴν Γαλλίαν, τὴν πραγματικὴν εὐεργέτιδά της. Ζητεῖ τὴν συμμάχίαν τῆς Αὐστρίας καὶ ἐν τῇ συμμαχίᾳ τὴν καταπολεμεῖ. Ἀντιτάσσει τὴν Γερμανίαν ἐναντίον τῆς Γαλλίας καὶ ἐπιζητεῖ τὴν φιλίαν τῆς Ρωσίας, ἵνα ἀντιτάξῃ ταύτην ἐναντίον τῆς συμμάχου της Αὐστρίας. Θέλει καὶ τὴν συνεννόησιν μετὰ τῆς Ἀγγλίας.

Ἐπισήμως ὑφίσταται διακοπὴ σχέσεων καὶ ἔχθρα μεταξὺ Βατικανοῦ καὶ Κυρηναλίου. Καὶ ὁμως ἡ Ρώμη εἶναι ὑπερήφανος, διότι κατέχει τὸν Πάπαν καὶ ὠφελεῖται ἐξ αὐτοῦ. Ἡ Ἰταλία θέλει τὸν Πάπαν Ἰταλὸν καὶ ζητεῖ νὰ κατα-

στήσῃ τοῦτον ὄργανον διὰ τὸ μέλλον μεγαλεῖον της καὶ μέσον πρὸς ἐκπλήρωσιν τῶν σχεδίων της ἐν τῇ καθ' ἡμᾶς Ἀνατολῇ. Θέλει τὸν Πάπαν ἀναλαμβάνοντα κατὰ τύπους τὴν γενικὴν προστασίαν τοῦ Καθολικισμοῦ, ἐνεργομένην ὁμως μέσῳ της καὶ πρὸς ὄφελος αὐτῆς. Καὶ ὁ Πάπας εἶναι ὁ παλαιὸς καὶ προαιώνιος ἐχθρὸς

τῆς ἑλληνικῆς Ὁρθοδοξίας καὶ τοῦ Ἑλληνισμοῦ. Ὁμολογουμένως ἡ ἰταλικὴ πολιτικὴ ἐπιτυχάνει καὶ κατορθώνει μετὰ μεγάλης τέχνης νὰ συνδυάξῃ τὰ ἀσυνδύαστα. Θὰ ἔλεγέ τις ὅτι ὁ Μακιαβέλης, ὅστις ἦτο γέννημα καὶ θρέμμα της, χρησιμεύει εἰς τὴν ἐπίσημον Ἰταλίαν ὡς διδάσκαλος καὶ ὁδηγὸς ἐν τῇ διπλωματίᾳ της.

Ἰούνιος 1913

N. Π. ΕΛΕΥΘΕΡΙΑΔΗΣ

ΠΑΛΙΕΣ ΣΕΛΙΔΕΣ

Μιὰ μάνα λυγισμένη ἀπὸ τὸν πόνο, ἀδύνατη, κουρελιασμένη. Ἀπὸ ὅλη τὴ ζωὴ της δὲν τῆς μένει παρὰ ἡ δύναμις νὰ βγάξῃ τὸ χέρι, τρέμοντας, ἀπὸ τὰ μαῦρα κουρέλια της καὶ νὰ ρίχνῃ στὸν κόσμον μιὰν ἀπελπισμένη ζητιάνικη φωνή. Νὰ ἡ Μοῖρα τῆς ὁμορφῆς Θράκης. Ἡ προχθεσινὴ, ἡ χθεσινὴ, ἡ σημερινή. Ὁ Βιζυηνός, ἡ ἀγία καὶ πονετικὴ ψυχὴ ποὺ ἐχάρισεν ἡ Θράκη στὰ Νεοελληνικὰ γράμματα, ἐδῶ καὶ τριάντα χρόνια τὴν ἐτραγοῦδῃσε σ' ἓνα τραγοῦδι γεμάτο ἀπὸ τὴν ἀπλότητα καὶ τὴ δύναμι τοῦ μεγάλου πόνου:

Η ΕΠΑΙΤΙΣ ΤΗΣ ΒΙΖΥΗΣ

Τῆς Θράκης τὰ χωριά πολλά,
σὰν τὴν Βιζώ, κανένα,
μὲ γειτονεῖα στὰ χαμηλά,
ποῦ Πλάτσα τήνε λένα.
Στῆς Πλάτσας τὴν ἀγελαριά
μιὰ πέτρα, νὰ κοτρώνι
δίπλα στὴν πέτρα μιὰ γρηά
τὴν φούχτα της ἀπλόνει:
— ὦ, δώστε μ' εὐσπλαχνὴ καρδιά
ἐν' ἄσπρο καὶ σ' ἔμένα,
νὰ μνημονέψω τὰ παιδιὰ,
ποῦ μ' ἔχουν σκοτωμένα! —

Ἀνεμοζάλας τὴν χτυποῦν,
φουρτούναις τήνε δέρνουν·
καὶ τὰ φακιόλια της ἀρποῦν,
καὶ τὰ μαλιά της σέρνουν.
Μά, σὰν τὴν πέτρ' αὐτὴ στεριά,
δὲν σειέται, δὲν σαλεύει,
μόνο θλιμμένα καὶ βαριά
τὰ χεῖλη γαργαλεῖ:
— ὦ, δώστε μ' εὐσπλαχνὴ καρδιά
ἐν' ἄσπρο καὶ σ' ἔμένα,
νὰ μνημονέψω τὰ παιδιὰ,
ποῦ μ' ἔχουν σκοτωμένα! —

Ἡ θλίψη ἔσκαψε πολλὰ
στὴν ὄψη της αὐλάκια,
ποῦ τῆς ἔρρευσαν τὰ θολὰ
ποτάμι' ἀπ' τὰ ματάκια.

Ἐχάλασε, κ' ἔχει σταθῇ
τοῦ νοῦ της τ' ὥρολόγι.
Στὸ καύκαλό του τὸ βαθὺ
γυρνοῦν μόνον οἱ λόγοι:
— ὦ, δώστε μ' εὐσπλαχνὴ καρδιά
ἐν' ἄσπρο καὶ σ' ἔμένα,
νὰ μνημονέψω τὰ παιδιὰ,
ποῦ μ' ἔχουν σκοτωμένα! —

Σὰν λυσσιασμένα τὰ σκυλιὰ
ἔχυμήσανε, προφθάξαν!
Σὰν φίδια ἔμπηκαν στὴν φωλιά
καὶ μοῦ τὴν ἐρημάξαν!
Σὰν κουκουβάγια μοναχὴ,
ποῦ μέσ' στὸν κάμπο κλαίει,
μ' ἀφῆκαν ἔμένα τὴν φτωχὴ
χωρὶς ψωμί καὶ στέγη!
— ὦ, δώστε μ' εὐσπλαχνὴ καρδιά
ἐν' ἄσπρο καὶ σ' ἔμένα,
νὰ μνημονέψω τὰ παιδιὰ,
ποῦ μ' ἔχουν σκοτωμένα!

Ἐμπρός μου εἶδα ἡ ὄρφανὴ
τῶνά μου παλληκάρι,
πῶς ἔσπαρταροῦσε, σὰν ἀρνὶ
ἔμπροστὰ στὸν μακελλάρη!
Τ' ἄλλο τοὺς Τούρκους κυνηγεῖ,
σὰν θαρρετὸ ἔαφτέρι...
Μιὰ σφαῖρα τῶρριψε στὴν γῆ
μὲ τὸ σπαθὶ στὸ χέρι!...
— ὦ, δώστε μ' εὐσπλαχνὴ καρδιά
ἐν' ἄσπρο καὶ σ' ἔμένα,
νὰ μνημονέψω τὰ παιδιὰ,
ποῦ μ' ἔχουν σκοτωμένα!

Χωρὶς θυμιάμα καὶ κερί,
χωρὶς παππᾶ καὶ διάκο,
ἔσκαψα μόν' ἡ θλιβερὴ
στὸν κηπὸ μ' ἓνα λάκκο...
Δυὸ μ' ἔσκοτῶσαν τὰ σκυλιὰ,
τὰ δυὸ μου τ' ἀγοράκια·

μά, τρία ἴθ' ἄψαν ἀγκαλιὰ
τὰ χέρια μ' ἀδερφάκια!...
— "Ω, δώστε μ' εὐσπλαχνη καρδιά
ἐν' ἄσπρο καὶ σ' ἑμένα,
νὰ μνημονέψω τὰ παιδιά,
ποῦ μ' ἔχουν σκοτωμένα!

Τὴν κόρη ἴθ' ἔλεαν μοναχὴ
γερὴ νὰ τὴν ἀρπάξουν·
νὰ τῆς μολέψουν τὴν ψυχὴ
τὴν πίστι τῆς ν' ἀλλάξουν!
Ποιανοῦ βαστᾷ ποτε καρδιά,
ποιὰ μάνα τὸ πομένει,
νὰ διτῇ σφαγμένα δυὸ παιδιά,
μιὰ κόρη τουρκεμμένη;
— "Ω, δώστε μ' εὐσπλαχνη καρδιά
ἐν' ἄσπρο καὶ σ' ἑμένα,
νὰ μνημονέψω τὰ παιδιά,
ποῦ μ' ἔχουν σκοτωμένα!

Βοήθεια ἢ κόρη μὲ ζητᾷ,
βοήθεια μὲ γυρεύει!
Μὲ τὸ θεριὸ ποῦ τὴν κρατᾷ
τοῦ κάκου πιά παλεύει!
«"Ω, μάνα! Τρέξε στὴν στιγμή
καὶ γλύτωσ' μ' ἀπ' τὸ κρῖμα!
Παρὰ γερὴ χωρὶς τιμὴ,
κάλλιο μ' αὐτὴ στὸ μνημα!»

— "Ω, δώστε μ' εὐσπλαχνη καρδιά
ἐν' ἄσπρο καὶ σ' ἑμένα,
νὰ μνημονέψω τὰ παιδιά,
ποῦ μ' ἔχουν σκοτωμένα!

Σὰν μαχαιριαὶς οἱ λόγ' αὐτοὶ
τὰ σπλάχνα μου σπαράζουν.
Οἱ σπαραγμοὶ μ' οἱ δυνατοὶ
τὰ σίδερά μου σπάζουν.
Ὁ νοῦς μου μ' ἔχει ἵταλωθῇ·
γαῖμα παντοῦ ἵξανοίγω...
Τοῦ γνιοῦ μ' ἀρπάξω τὸ σπαθὶ
στὰ στήθη τῆς τὸ μῆγ' —
.....

Ἐδῶ, τῆς πνίγει τὴν φωνὴ
τῆς λύπης τὸ ποτάμι·
καὶ μιὰ τρεμούλα τὴν κλονεῖ,
σὰν ξέβαθο καλάμι!
Κι' ὦρα πολλὴ μὲν ἡ γερὰ
μὲ κρεμαστὸ κεφάλι
καὶ μὲ νεκρόχλωμη θωριά,
καὶ δὲν τολμᾷ νὰ ψάλλῃ:

— "Ω, δώστε μ' εὐσπλαχνη καρδιά
ἐν' ἄσπρο καὶ σ' ἑμένα,
νὰ μνημονέψω τὰ παιδιά,
ποῦ μ' ἔχουν σκοτωμένα!

ΓΕΩΡΓΙΟΣ Μ. ΒΙΖΥΗΝΟΣ

ΤΟ ΚΟΡΑΝΙΟΝ ΚΑΙ ΑΙ ΕΛΛΗΝΙΚΑΙ ΝΙΚΑΙ

Ὁ λόκληρον κεφάλαιον (σουράτα) τοῦ Κορανίου, τὸ τριακοστὸν, συγκείμενον ἀπὸ ἐξήκοντα ἐδάφια (ἀγιέτ), φέρει τὸν τίτλον «Οἱ Ἕλληνες» (Ρούμ).

Τὰ πέντε πρῶτα ἐδάφια τοῦ κεφαλαίου τούτου ἔχουσιν οὕτω:

1. «Οἱ Ἕλληνες ἐνικήθησαν.
2. Ἐνικήθησαν εἰς τὰ σύνορα. Θὰ νικήσουν ὁμως καὶ πάλιν.
3. Ἐν διαστήματι ὀλίγων ἐτῶν. Ὁ Θεὸς κανονίζει τὴν τύχην τοῦ πολέμου. Ἡ ἡμέρα τοῦ θριάμβου των ἔσται ἡμέρα χαρᾶς διὰ τοὺς πιστοὺς (Μουσουλμάνους).
4. Θὰ ὀφείλουν τὰς ἐπιτυχίας των εἰς τὸν βραχίονα τοῦ Παντοδυνάμου, ὅστις ὑπερασπίζεται ἐκείνους, οὓς Αὐτὸς θέλει. Οὗτος εἶναι ἰσχυρὸς καὶ σοφός.
5. Τοιαύτην ὑπόσχεσιν ἔδωκεν ὁ Θεός. Δὲν ἀναιρεῖ ποτὲ τὰς ὑποσχέσεις Του. Ἄλλ' οἱ πολλοὶ ἀγνοοῦν τοῦτο».

Τὸ Κοράνιον θεωροῦν οἱ Μουσουλμάνοι, οὐχὶ ὡς ἀπλὴν ἱερὰν βίβλον, γραφείσαν κατὰ θεῖαν ἔμπνευσιν ὑπὸ τοῦ Προφήτου Μωάμεθ, ἀλλ' ὡς περιέχουσιν αὐτὸν τοῦτον τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ, αὐτούσιον καὶ ἀπαράλλακτον, ὡς ἀπηγγέλη εἰς τὸν Προφήτην ὑπὸ τοῦ Ἀρχαγγέλου Γαβριήλ. Ὁ Θεὸς ἐξεδηλώθη ὡς «λόγος» καὶ ὁ λόγος τοῦ Θεοῦ, ὁ ἀδημιούργητος καὶ αὐθιπόστατος καὶ αἰώνιος, εἶναι τὸ Κοράνιον.

Οἱ Μουσουλμάνοι θεολόγοι ἐρμηνεύουν τὰ ὡς ἄνωθι χωρία τοῦ Κορανίου ὡς ἀναφερόμενα εἰς μελλούσας νίκας τοῦ Αὐτοκράτορος Ἡρακλείου ἐναντίον τῶν Περσῶν (Ἀδξέμ), οἵτινες ἦσαν τότε καὶ ἐχθροὶ τῶν Ἀράβων.

Ἀξιοσημεῖωτον σύμπτωσιν ἀποτελεῖ τὸ γεγονός, ὅτι αἱ σημεριναὶ ἐλληνικαὶ νικαὶ καὶ ὁ θριάμβος ἡμῶν, οὗ πρὸ ὀλίγων ἀκόμη ἐτῶν ἔχει προηγηθῇ ἡ ἥττα μας εἰς τὰ Θεσσαλικά πεδία, ἐθεωρήθησαν ἡμέρα χαρᾶς διὰ τοὺς Μουσουλμάνους.

Ν. Π. ΕΛ.

Ἐφοδος τοῦ 2ου λόχου τοῦ 5ου πεζικοῦ συντάγματος κατὰ τοῦ Λαχανᾶ

Ὁ 2ος λόχος τοῦ 5ου πεζικοῦ συντάγματος κατὰ τῶν βουλγαρικῶν θέσεων τοῦ Λαχανᾶ — Φωτογρ. Γ. Τσαπάλου δεκανέως

ΞΕΝΗ ΦΙΛΟΛΟΓΙΑ

ΣΦΥΡΟΚΟΠΑΤΕ ΤΟ ΤΟ ΣΙΔΕΡΟ...

Σφυροκοπάτε το τὸ σίδηρο, ὦ ἐργάτες·
μιά μέρα μέσ' στὰ σωθικά του θὲ νὰ τὸ βυθί-
Χύσετε τῶν πολυβόλων τὸ μολύβι [σωμε.
γιά τὴν ἡμέρα πού θὲ νὰ τοὺς διώξωμε.
Γεμίζει τὸν ἀέρα τὸ χνῶτο τῶν νεκρῶν.
Στὸν κάμπο καὶ στὶς βουνοπλάγιες
ἄς καίη τῆς ἐλπίδας τὸ ἅγιο φῶς.
Ἀμόνι ἄς εἶναι ἡ ἐκδίκηση·
τὸ μῖσος, ἀκούραστο σφυρί.

ΑΛΛΟΙΜΟΝΟ, ΓΙΑ ΠΕΣ...

Ἀλλοίμονο! Γιὰ πές, σκληρὲ τραγουδιστή,
ὡς πότε θὰ χωρῇ μέσ' στὴ ζωὴ τὸ μῖσος;
Ἡ δόξα ἡ ἀνθρώπινη πότε θὰ πάψη
νὰ εἶναι ἄδικος ἀλληλοσπαραγμός;
Νικηταὶ καὶ νικημένοι,
ὅλοι στάθηκαν ψηλά, σκύψανε κατόπι.
Ποιὰ μέρα τέλος, γιορτὴ παγκόσμια,
ἀπὸ τὸν ἕναν πόλο ὡς τὸν ἄλλον
μὲ εἰρήνη τοὺς ἀνθρώπους θὰ ἐνώση;

[Μετάφρ. Μ.]

ΛΕΩΝ ΝΤΙΕΡΕ

ΕΡΩΤΙΚΑ ΓΡΑΜΜΑΤΑ

Μιλώντας γιὰ τὴν ἀγάπη, μιλοῦμε γιὰ τὸ
πάθος. Μιὰ ἀγάπη ἔμορφη εἶναι αὐτούσιο τὸ
πάθος, ὅπως καὶ ἂν παρουσιάζεται, ὅποιο καὶ
ἂν εἶναι τὸ τέλος της: πάντα σχεδόν, καρδια
ματωμένη καὶ δυὸ μάτια ἔτοιμα νὰ κλάψουν.
Ἐπειδὴ σπάνιο εἶναι τὸ πάθος, λίγα εἶναι καὶ
τὰ ἐρωτικά γράμματα.

Πλῆθος εἶναι τὰ γράμματα πού δίνουν ἐρω-
τική συνέντευξι: γιὰτὶ ὁ μισὸς κόσμος γράφει
καὶ δίνει συνέντευξι ἀδιάκοπα καί, σχεδόν, χωρὶς
κακὴ σκέψι. Διαφέρει τὸ χαρτί καὶ τὸ μελάνι,
τὸ σχῆμα καὶ τὸ χρῶμα. Ἄλλο τίποτε· κ' αἰώ-
νια, ἡ ἴδια ἐπιστολὴ πού γράφει πάντα τὸ ἴδιο
πράγμα. Ὁ Μυσὲ δὲν γράφει περισσότερα ἀπὸ
ἄλλον· ὅσο καὶ ἂν εἶναι ἐνδοξος ἐραστής, ἔχει
τὸ ὕφος νεοπανδρεμένον: δὲν τοῦ ἀρέσει νὰ
βασανίζεται ὅλα τὰ λογαριάζει μὲ φρόνησι· οὔτε
κἂν νὰ περιμένῃ θέλει, ἐραστής! Καὶ οἱ τρόποι
του εἶναι πολὺ ἀνόητοι.

Τὸ πάθος εἶναι δρᾶμα, ὅπου οἱ ἄνθρωποι
τῶν ἐρωτικῶν συνεντεύξεων ἔχουν τὸν κρυφὸ

πόθο νὰ ἐπιτύχουν ἓνα ρόλον πού πάντα τὸν
ἀπαρνοῦνται, γιὰτὶ τοὺς μέλει ἡ ζωοῦλα τους
καί, νὰ εἰποῦμε καλύτερα, ἡ ἡδονὴ τῆς ἐρωτι-
κῆς συνεντεύξεως. Τὸ πάθος δὲν ἔχει εὐκολες
ἐπιτυχίες: σιὸ τέλος ἢ θὰ σκοτωθῇ· ἢ θὰ σκο-
τώσης, ἢ δῆμιος ἢ θῦμα· καὶ τὶς περισσότερες
φορὲς, καὶ τὰ δυὸ μαζί.

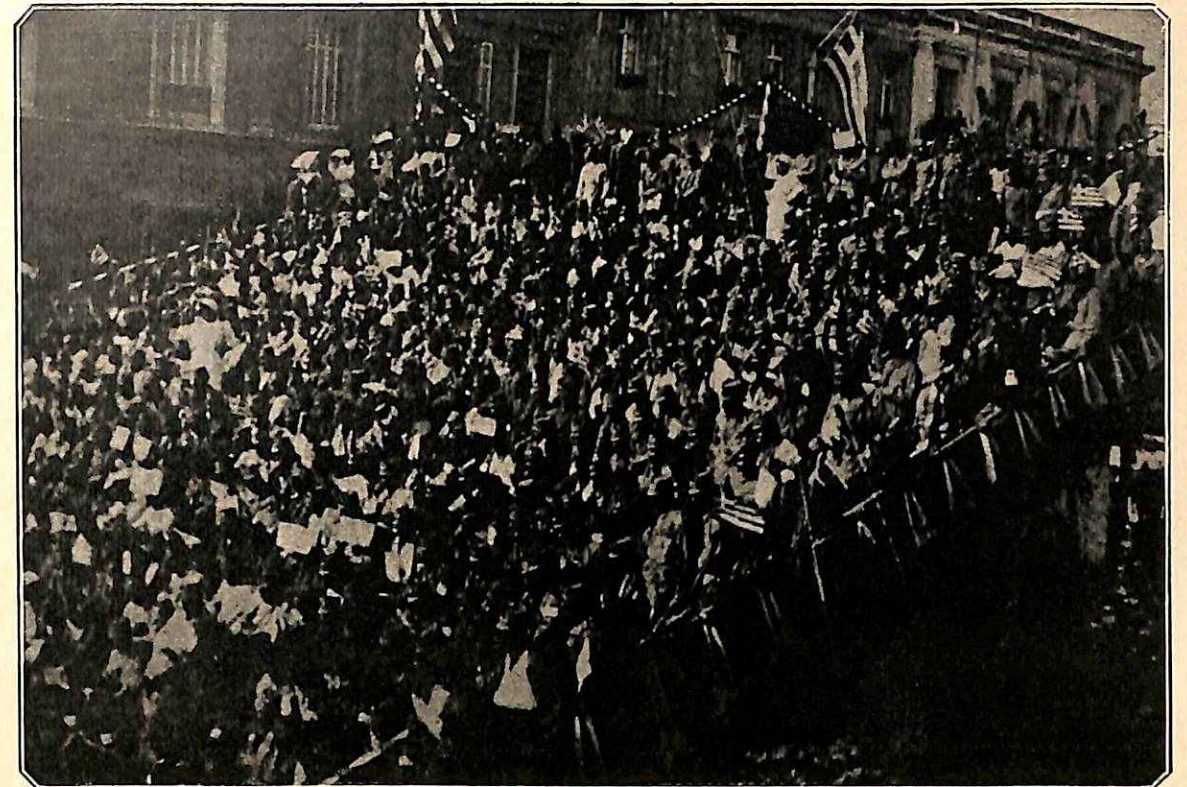
Τὴν ἔμορφη τῆς ἀγάπης τὴν κάνει ὁ βαθὺς
πόνος. Ὅπως ἡ ὀργωμένη γῆ, τὸ φθινόπωρον,
ἔχει τῆς στάχτης τὸ χρῶμα καὶ τοῦ πεθαμένου
τριαντάφυλλου, ἔτσι καὶ ἡ ἔμορφη ἀγάπη στο-
λίζεται μὲ αἶμα καὶ μὲ φῶς πένθιμο.

Ἐπιτέλους, ἡ ἀγάπη ἡ εὐτυχισμένη δὲν ἔχει
ἱστορία. Οἱ ἐρασταὶ πού δὲν ἔχουν βάσανα, δὲν
αἰσθάνονται τὴν ἀνάγκη νὰ γράψουν. Τὸ πάθος
τρέφεται ἀπὸ τὶς ἐναντιότητες. Ἡ ἀδιάκοπη λα-
χτάρα τῆς εὐτυχίας μεγαλύνει τὴ φλόγα του: ἂν
ὑπῆρχε τρόπος νὰ εὐτυχίσῃ, θὰ ἔπαυε καὶ ἡ
πνοὴ πού τρέφει τὴ φωτιά ἕως τὸν τάφο. Πολὺ
θὰ πονέσῃ ἡ ἔμορφη ἀγάπη· καὶ ἀπὸ τὴν
πρώτῃ στιγμὴ: οὐρανὸς μανιασμένος, ἀπειλητι-
κός, σύννεφα πού τρέχουν καὶ μαζεύονται πίσω
ἀπὸ τὸ βουνό.

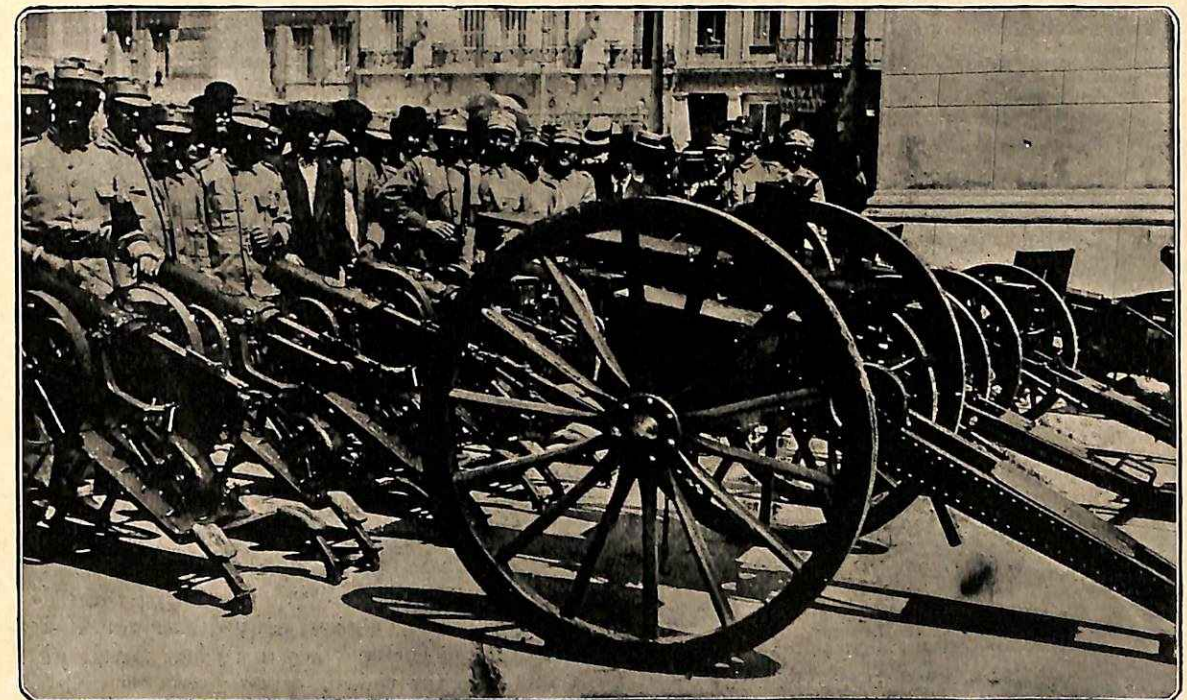
Τὰ ἐρωτικά γράμματα εἶναι γεμάτα κινδύ-
νους: τρομερὰ γιὰ κείνους πού τὰ λαβαίνουν·
τρομερὰ γιὰ κείνους πού τὰ γράφουν.

Κάθε γράμμα ἐρωτικό, σχεδόν πάντα κρύβει
μέσα του ἓνα διπλὸ ψέμα. Ἡ τὸ πάθος εἶναι
προσποιημένο, καὶ τότε τὸ γράμμα ἐγράφηκε
μὲ κάποια ἐπιτήδευσι. Ἡ τὸ πάθος εἶναι ἀλη-
θινό, καὶ τότε καταντᾷ περιττὸ νὰ τὸ διαβά-
σωμε. Οἱ ἐρασταί, πού εἶναι γεμάτοι πάθος,
δὲν ενδιαφέρονται γιὰ τίποτε στὸν κόσμον, ἐκτὸς
ἀπὸ τὸν ἑαυτὸν τους· καὶ τὶς περισσότερες φο-
ρὲς, τίποτε δικό τους ἀπὸ μακρυνὰ δὲν ἔχει ενδια-
φέρον γιὰ τοὺς ἄλλους. Γιὰτὶ ἐμᾶς δὲν μᾶς μέλει
τόσον τὸ πάθος, ὅσον τὸ πῶς ἀγαποῦν. Ἀλή-
θεια εἶναι πῶς τὸ πάθος καὶ τοῦ πιὸ ταπεινοῦ
ἀνθρώπου, εἶναι κάτι δυνατό.

Καὶ μεγάλος ποιητής, ὅταν ἀγαπᾷ μὲ πῆθος,
δὲν ἠμπορεῖ παρὰ νὰ κλάψῃ. Τί μουσικὴ μα-
γεία χρειάζεται γιὰ νὰ εἶναι θαυμαστὸ τὸ κλάμα!
Γενικῶς, οἱ συγγραφεῖς ὑποκρίνονται τὸ πάθος,
πού δὲν τὸ ἔχουν: ἀκούουν τὸν ἑαυτὸν τους πού
κλαίει. Θέλουν, μὲ κάθε τρόπο, νὰ ἐπιβάλλουν
τὴν ἀγάπη τους: καὶ πρώτα πρώτα θέλουν νὰ
πεῖσουν τὸν ἑαυτὸν τους. Ἐχουν πνεῦμα καὶ
φαντάζονται πῶς ἠμποροῦν τὸ πνεῦμα τους νὰ
τὸ μεταβάλουν σὲ φωτιά. Εἶναι φυσικόν, τὸ
προσποιημένον τους ὕφος στὴν ἀγάπην νὰ μὴν
ἀξίζει οὔτε ὅ,τι ἀξίζουν τὰ ἄλλα τους ἔργα. Τὰ

Ἡ ὑποδοχὴ τοῦ Νικητοῦ. Ἡ ἐξέδρα τῶν τραυματιῶν εἰς τὴν ὁδὸν Κοραῆ — Φωτογρ. Ἀδὸς Α. Κ.

Ἡ ὑποδοχὴ τοῦ Νικητοῦ. Λάφυρα βουλγαρικὰ ὡς διάκοσμος τῆς πλατείας τῆς Μητροπόλεως — Φωτογρ. Τριανταφυλλίδης

¹ Ἀπὸ τὸ τελευταῖον βιβλίον του «Τῆς Ζωῆς».

Ο ύπολογαγός του πυροβολικού Τάκης Ήλιάδης, ένας από τους αληθινά γενναίους του Έλληνοβουλγαρικού πολέμου. Είχε διαταχθή να κάμει κατόπτευση εις την Κρέσναν, έκτεθειμένος τελείως εις τὰ ἐχθρικά πυροβόλα. Ο Ήλιάδης ἐξετέλεσε τὴν ἐντολήν, ἐπέστρεψε ἀθικτός ἀπὸ τὴν βροχὴν τῶν σφαιρῶν, καὶ ἐτοιμάσθη νὰ κάμῃ τὸν ἴδιον δρόμον, μὲ τὴν πυροβολαρχίαν του τώρα. Δὲν ἠλπίζαν νὰ τὸν ξαναῖδουν. Βαδίζει ὁρμητικὸς, στήνει τὴν πυροβολαρχίαν, καὶ μὲ τὴν πρῶτην σφαῖραν ποὺ ξαποστελλεῖ, σιωποῦν τὰ ἐχθρικά πυροβόλα καὶ ἀνοίγει ὁ δρόμος εἰς τὸ πεζικὸν μας.

Ο νέος ὑπουργὸς τῶν Ἐξωτερικῶν κ. Δημήτριος Πανᾶς

γυναικεῖα γράμματα εἶναι καλὰ, ξέρουν κάπως καλύτερα νὰ παραλείψουν ὅτι εἶναι ψεύτικο· δὲν συλλογίζονται πάντα τὸν ἄλλον· ἡ ἀγάπη τοὺς τίς κατέχει περισσότερο παρὰ ἡ ἰδέα ποὺ μπορεῖ νὰ ἔχουν οἱ ἄλλοι γι' αὐτὲς· τέλος τολμοῦν νὰ περιφρονήσουν τὴν καλὴν ἰδέα ποὺ ὁ κόσμος εἶχε γι' αὐτὲς ἕως τώρα, καὶ ποὺ δὲν θὰ τίς συγχωρήσῃ, ὅτι τὴν ἔχασαν. Μιλῶ γιὰ τίς ἀληθινὰς γυναῖκες καὶ ὄχι γιὰ κεῖνες ποὺ κάνουν τὸ γράψιμο ἐπάγγελμα. Αὐτὲς δὲν ἔχουν καμιά ὀνομασία, σὲ καμιά γλῶσσα.

Ἡ ἔμορφη ἀγάπη εἶναι, τίς περισσότερες φορές, βουβή. Μιλεῖ αὐτὴ ἡ ἴδια. Γι' αὐτὴν ποίησις εἶναι ἡ παρουσία, τὸ φιλί, ὁ θάνατος, τὸ κλάμα.

Οἱ ἀληθινοὶ ἐρασταὶ ζοῦν ὁ ἓνας γιὰ τὸν ἄλλον. Κλαῖνε, σχίζονται, ἱκετεύουν. Δὲν ἔχουν καιρὸ νὰ γράψουν, οὔτε ξαναγυρίζουν σὲ ὅτι

ἔγραψαν. Εἶναι, μόνον ἐνέργεια. Δὲν προσέχουν τὸ τί κάνουν. Νοιώθουν πὼς οἱ ὄρες εἶναι μετρημένες. Ἡ ἔμορφη ἀγάπη δὲν βαστᾷ καθόλου· ἡ εὐτυχία δὲν εἶναι γι' αὐτὴν, ἴσως οὔτε ἡ ζωὴ.

Μόνον οἱ μεγάλοι καλλιτέχναι μπόρεσαν κάποτε νὰ εἰσδύσουν βαθειὰ στὸ μεθύσι ποὺ τοὺς παρασύρει. Ἄν, στὸν ἔρωτα, μπόρεσαν νὰ κυτᾶξουν μέσα τοὺς, τότε σημαίνει πὼς καὶ στὸν ἔρωτα ἀκόμα, ἡ ἀγάπη τῆς τέχνης εἶναι πιὸ δυνατὴ. Στὴ γυναῖκα ποὺ ἀγαπᾷ, ὁ γλύπτης δὲν ἠμπορεῖ νὰ ξεχάσῃ τὴν ἔμορφη τοῦ σώματος ποὺ λατρεύει· καὶ μέσα στὰ πιὸ θερμὰ χάδια του, βλέπει καὶ σχεδιάζει ἀκόμα ἓνα κίνημα, μιὰ στάσι, μιὰ συγκίνησι τῆς ἀγαπημένης μορφῆς.

Πολλὲς φορές καταδικάζουν τοὺς ποιητὰς πὼς γράφουν τὰ ἐρωτικά τῶν γράμματα σὰν νὰ ἐπρόκειτο νὰ δημοσιευθοῦν. Ἄδικη κατηγορία. Στὶς στιγμὲς τοῦ πάθους φαίνεται τὸ ἐγὼ μας περισσότερο παρὰ ἄλλου. Εἶναι δίκαιον, ὁ καλλιτέχνης ποὺ ἀγαπιέται γιὰ τὴν τέχνη του, νὰ μὴν ξεχνᾷ τὴν τέχνη μέσα στὴν ἀγάπη του. Καὶ τὰ ὠραιότερα ἐρωτικά λόγια τὰ λέει κανεὶς μὲ τὸν δικό του τὸν τρόπο.

[Μετάφρ. Μ.]

ANDRÉ SUARÉS

ΤΟ ΚΟΚΚΙΝΟ ΓΕΛΙΟ*

ΑΠΟΣΠΑΣΜΑΤΑ ΧΕΙΡΟΓΡΑΦΟΥ

Ἡπιαμε μιὰ γουλιὰ κονιάκ κ' ἔτσι ἐδιώξαμε τέλεια τὸν ὕπνο. Τὸ μεγάλο μαῦρο τετράγωνο τῆς θύρας ἔγεινε τριανταφυλλί, ἔπειτα κόκκινο· μακρυνά, πέρα ἀπὸ τοὺς λόφους, φάνηκε ἡ ἀνταύγεια πυρκαϊᾶς, πελώρια καὶ σιωπηλή, σὰν νὰ ἀνέτελλε ὁ ἥλιος μέσ' στὴν καρδιά τῆς νύχτας.

— Θάναί μακρυνά, εἴκοσι βέρστια τὸ λιγώτερο.

Ὁ φοιτητὴς ἐκύταξε ἀπὸ τὴ θύρα καὶ μοῦγνεψε νὰ πλησιάσω. Σὲ διάφορα σημεῖα τοῦ ὁρίζοντος παρόμοιες ἀναλαμπὲς ἀκίνητες, σὰν δέκα ἥλιοι ν' ἀνέτελλαν μονομιᾶς. Καὶ δὲν ἦταν πιά πολὺ σκοτάδι. Οἱ μακρυνοὶ λόφοι εἶναι σκεπασμένοι ἀπὸ ἓνα μαῦρο πυκνὸν ἥσκιον καὶ χώριζε καθαρά ἡ κυματιστὴ τῶν ῥάχων, καὶ κοντὰ μας καθεστὶ ἦταν πλημμυρισμένο ἀπὸ μιὰ ἡρεμὴ κόκκινη ἀνταύγεια, σιωπηλὴ καὶ ἀκίνητη. Ἐκύταξα τὸν φοιτητὴ· τὸ πρόσωπό του εἶχε τὸ ἴδιο κόκκινο χρῶμα, γεμάτο μυστήριο, τὸ χρῶμα τοῦ αἵματος ποὺ εἶχε μεταμορφωθῇ, μέσα στὴν ἀτμοσφαῖρα, σὲ φῶς.

— Εἶναι πολλοὶ πληγωμένοι; ρώτησα.

Ἀποκρίθη κάνοντας μιὰ κίνησι τοῦ χειριοῦ: — Πολλοὶ τρελοί, περισσότεροι παρὰ πληγωμένοι.

— Ἀληθινὰ τρελοί;

— Ἀμ' τί ἄλλο;

Μὲ κύταξε, καὶ στὰ μάτια του ὑπῆρχε ἡ ἴδια ἀκίνησι, ἡ ἄγρια, γεμάτη ἀπὸ κρύον φόβον, ὅπως στὸ στρατιώτη ποὺ εἶχε πάθει ἡλίασι.

— Καλὰ, εἶπα, στρέφοντας τὸ πρόσωπο.

— Καὶ ὁ γιατρός, εἶναι κι' αὐτὸς τρελός, πρόσεξε τον.

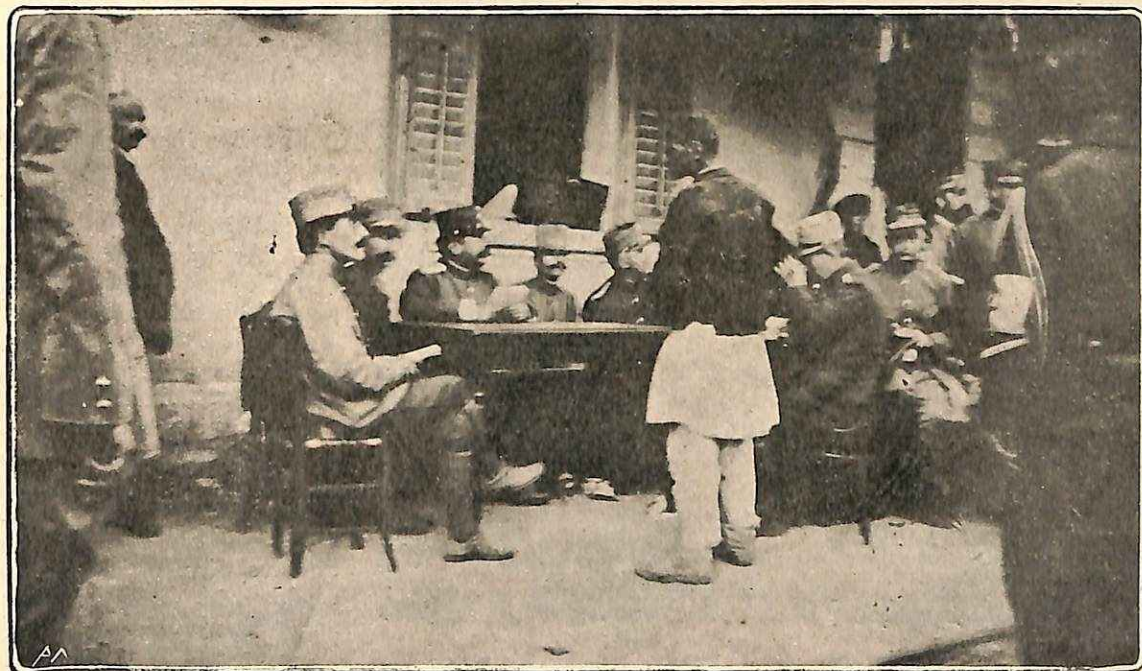
Ὁ γιατρός φαινότανε πὼς δὲν ἄκουε. Εἶχε τὰ πόδια σταυρωμένα ὅπως οἱ Τοῦρκοι κ' ἐκινεῖτο ρυθμικά· τὰ χεῖλη του καὶ τὰ δάχτυλά του ἐκινεῖτο ἐπίσης. Τὸ βλέμμα του εἶχε κάποιαν ἀκίνησι, σὰν ἀποβλακωμένο.

— Κρυνῶ, εἶπε, καὶ χαμογέλασε.

— Στὸ διάολο ὅλοι σας, ἐφώναξε ἀποσυρόμενος σὲ μιὰ γωνιά τοῦ βαγονιοῦ, τί μὲ φωνάζατε;

Κανεὶς δὲν ἀπήντησε. Ὁ φοιτητὴς ἐπρόσεχε τὴν σιωπηλὴν ἀνταύγεια, ποὺ μεγάλωνε ὀλοένα, καὶ ὁ λαιμός του μὲ τὰ κατσαρὰ μαλλιά ἔμοιαζε σὰν λαιμὸς παιδικὸς σχεδόν, καὶ ὅταν τὸν κύ-

* Ἡ ἀρχὴ εἰς τὸ τεῦχος τῆς 15-30 Ἰουνίου.

Ἐκτακτον στρατοδικεῖον εἰς Λεμνὸν· Ἰσὰρ δικάζει Βούλγαρον κομιτατζήν

ταξα, ενόμιζα πώς χέρι γυναικείο διόρθωνε τὰ μαλλιά του. Καὶ τὸ ὄραμα αὐτὸ μοῦ ἦταν τόσο δυσάρεστο πὺν ἔσχεδὸν τὸν συχαινόμουν, τὸν φοιτητή.

— Πόσων χρονῶν εἰσθε; ρώτησα. Δὲν γύρισε νὰ ἰδῇ οὔτε ἀποκριθῇ.

Ὁ γιατρός ὁλοένα ἐκινεῖτο ρυθμικά.

— Κρυόνω.

— Ὅταν συλλογίζομαι, εἶπε ὁ φοιτητής, ὅταν συλλογίζομαι, πὺν ἄλλοῦ ὑπάρχουν δρόμοι, σπίντια, πανεπιστήμιο...

Σταμάτησε ἐδῶ ὥσάν νὰ τὰ εἶχε εἰπῇ ὅλα. Τὸ

τραῖνο στάθηκε ξαφνικά, καὶ χτύπησα πάνω στὸν τοῖχο ἄκουσα φωνές. Βγήκαμε βιαστικά.

Μπροστὰ στὴ μηχανή, πλαῖ στὴ γραμμή, ἦταν κάτι πεσμένο, ἓνα δέμα, καὶ πρόβαλλε ἓνα πόδι.

— Πληγωμένος;

— Ὁχι, σκοτωμένος. Τὸ κεφάλι εἶναι παρμένο. Γιά κάθε ἐνδεχόμενο, θ' ἀνάψω τὸ μπροστινὸ φανάρι, μὴ τυχὸν καὶ κόψωμε κανένα.

Ἐσπρωξαν τὸ δέμα μὲ τὸ πόδι πὺν ξεπετοῦσε, καὶ γιά μιὰ στιγμή τὸ πόδι τεντώθηκε σάν νὰ ἤθελε νὰ τρέξῃ στὸν ἀέρα.

— Ἀκοῦστε, εἶπε κάποιος ἤσυχ, τρομαγμένος.

Πὺν δὲν εἶχαμε ἀκούσει τίποτε ὡς τώρα; Ἀπὸ παντοῦ—δὲν μπορούσα νὰ καταλάβω ἀπὸ ποῦ—ἐρχότανε κάτι σάν θρηῖνος, κομμένος, ὅπου ἔκανε αἰσθησι ἢ μονότονη ἡρεμία του. Ἀκούσαμε κλάματα πολλά, πολλές φωνές, ὅμως αὐτὸ δὲν ἔμοιαζε μὲ τίποτε πὺν νὰ εἶχαμε ἀκούσει ἄλλη φορά. Δὲν ἔβλεπε τίποτε σὲ ὅλη τὴν ἔκτασι, πὺν ἦταν σάν κοκκινωπή, καὶ ἔτσι νόμιζες πὺν ἢ γῆ εἶτε ὁ οὐρανός, φωτισμένος ἀπὸ ἓναν ἀόρατον ἥλιο, ὁλοένα βογγοῦσε.

— Τὸ πέμπτο βέρσι, εἶπε ὁ μηχανικός.

— Ἀπὸ κεῖ ἔρχεται, εἶπε ὁ γιατρός δείχνοντας μὲ τὸ χέρι.

Ὁ φοιτητής ἀνατρίχασε καὶ γύρισε πρὸς τὸ μέρος μας.

— Τί εἶναι λοιπόν; Κανείς δὲν καταλαβαίνει!

— Ἄς προχωρήσωμε.

Βαδίσαμε μπροστὰ στὴ μηχανή. Ἡ σκιά μας μεγάλη, μονοκόματη, δὲν ἦταν μαύρη, μὰ κόκκινη θαμπή ἀπὸ τὴν ὁμοιόμορφη καὶ ἀκίνητη ἀνταύγεια πὺν πλημμύριζε τὸ μέρος τὸ ἀντίθετο στὸν οὐρανό. Καὶ σὲ κάθε βῆμα ὁ θρηῖνος ὁ ἄγριος, ὁ ἀνήκουστος, πὺν δὲν ἔβλεπε ἀπὸ πὺν ἀνεβαίνει, μεγάλωνε, σάν νὰ θρηνοῦσε ὁ ἀέρας, ἢ γῆ καὶ ὁ οὐρανός. Ἐτσι ἔξακολουθητικός, παράδοξα ἡρεμος, ἐθύμιζε τὴ φωνὴ τοῦ

γρύλου μέσ' στὸ λειβάδι, τὸ καλοκαίρι, τὴ μονότονη καὶ θερμή. Καὶ ὁλοένα πὺν συχνά, ἀπαντούσαμε σκοτωμένους. Βιαστικά τοὺς κυτάξαμε, τοὺς τραβούσαμε ἔξω ἀπὸ τὴ γραμμή, τοὺς νεκροὺς αὐτοὺς πὺν ἐκοίτοντο ἀδιάφοροι, ἤσυχ, ἄτονοι, καὶ ἀφιναν πάνω στὸ χῶμα μαύρα πηχτὰ σημάδια ἀπὸ αἷμα πὺν ἢ γῆς τὸ εἶχε ρουφήξει.

Στὴν ἀρχὴ τοὺς μετρούσαμε, ἔπειτα ἀνακατώθηκαν καὶ τοὺς παρατήσαμε ἦταν πολλοί, παραπολλοὶ μέσα στὴν ἀπαίσια αὐτὴ νύχτα, πὺν ἦταν παγωμένη ἢ ἀνάσα τῆς καὶ βογγοῦσε ἀπὸ χίλιες μεριές.

— Τί εἶναι λοιπόν; ἐφώναξε ὁ γιατρός, φοβερίζοντας κάποιον μὲ τὴ γροθιά. Ἐσεῖς οἱ ἄλλοι, ἀκοῦστε...

Ἐσπλησιάζαμε τὸ ἔκτο βέρσι, καὶ ὁ θρηῖνος γινότανε πὺν καθαρὸς ἐνοιωθες τὰ σουρωμένα στόματα πὺν θρηνοῦσαν προσπαθοῦσαμε νὰ ἰδοῦμε ἀνάμεσα ἀπὸ τὸ τριανταφυλλὶ μισοσκόταδο, πὺν σὲ γελοῦσε μὲ τὴ ψεύτικη λάμψι του, ὅταν δίπλα μας, πλαῖ στὴ γραμμή, χαμηλά, ἀκούσαμε βαθὺν ἀναστεγμό.

Βρήκαμε γλήγορα τὸν πληγωμένο, πὺν τὸ πρόσωπό του ἦταν ὅλο μάτια, — μᾶς φάνηκαν πελώρια — καὶ τότε τὸ φῶς ἔπεσε πάνω του. Δὲν βογγοῦσε πιά. Ἐκύταξε ἓναν-ἓναν ἐμᾶς, καὶ ἔπειτα τὰ φανάρια μας, καὶ εἶδες μέσα στὰ μάτια του τὴν τρελλὴ χαρὰ του πὺν βρέθηκε μπροστὰ σὲ ἀνθρώπους καὶ σὲ φῶς, καὶ ἔπειτα τὸν φόβο μήπως ὅλα αὐτὰ σβύσουν σάν φαντάσματα. Ἰσως, κοιμισμένος νὰ εἶχε ἰδῇ πολλές φορές ἀνθρώπους νὰ σκύβουν ἀπάνω του, μὲ φανάρια, καὶ ἔπειτα νὰ χάνονται στὸ κόκκινο ἀόριστο ὄνειρο. Ἐναρχίσαμε τὸ δρόμο μας καὶ σὲ λίγο βρήκαμε δύο πληγωμένους. Ὁ ἓνας ἦταν ξαπλωμένος δίπλα στὴ γραμμή, ὁ ἄλλος βογ-

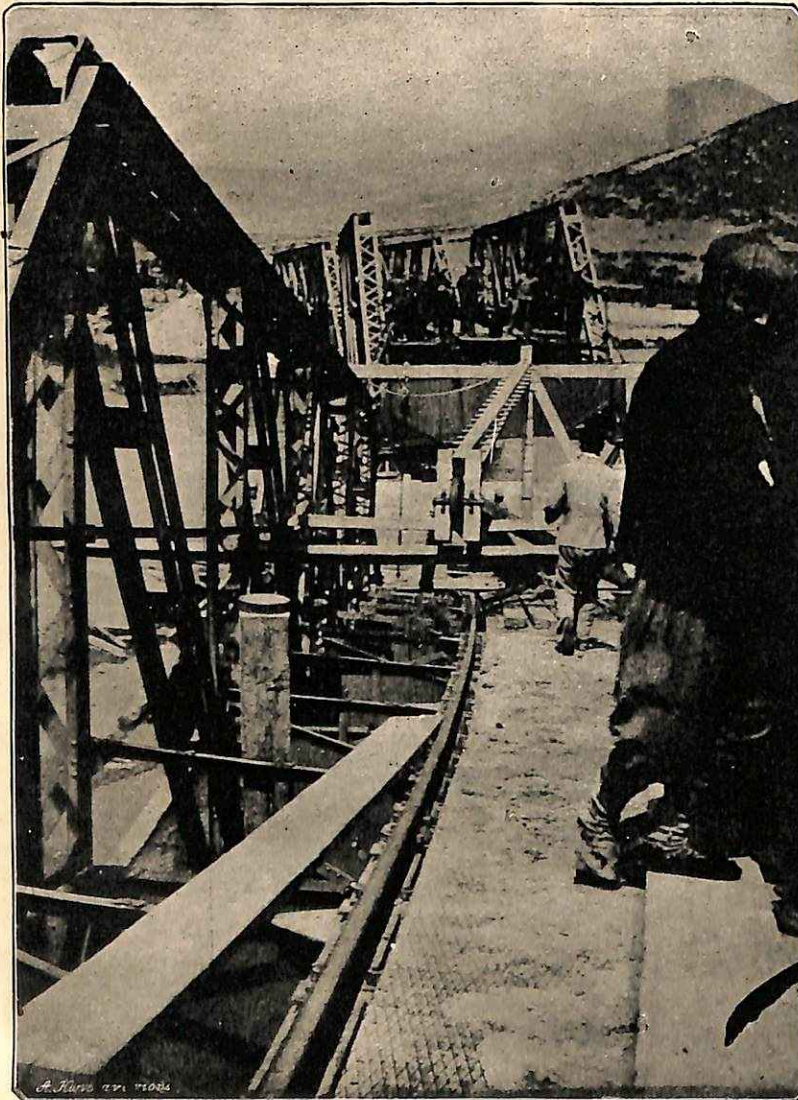
γοῦσε μέσα στὸ λάκκο. Ὅταν τοὺς σηκώσαμε, ὁ γιατρός, τρέμοντας ἀπὸ θυμὸ, εἶπε:

— Καὶ τώρα;

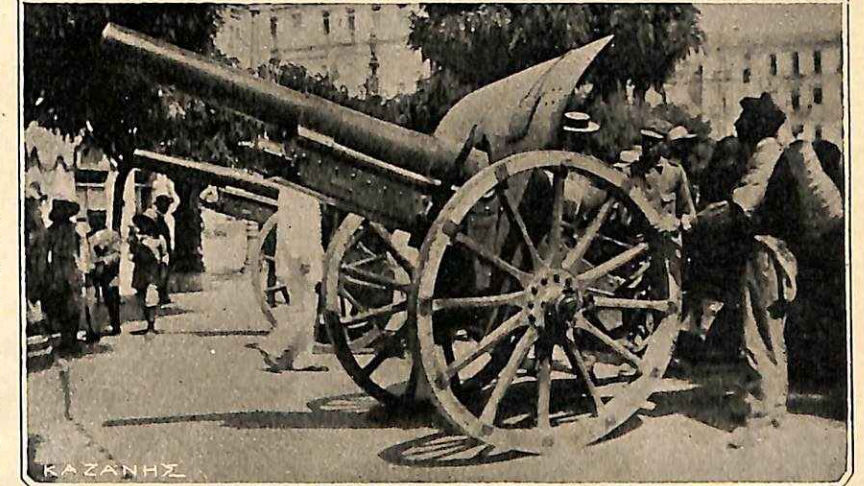
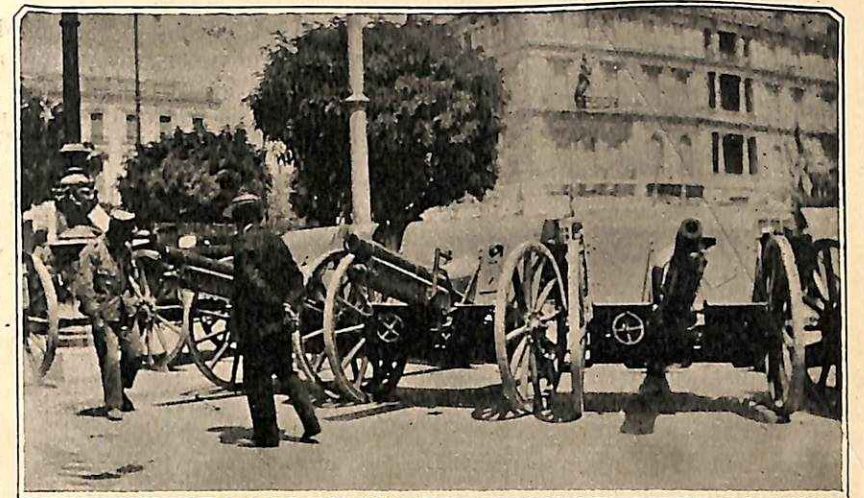
Καὶ γύρισε τὴ ράχι λίγα βήματα παρέκει ἀπαντήσαμε κάποιον ἐλαφρὰ πληγωμένον, πὺν βάδιζε ἀκουμπώντας τὸ χτυπημένο χέρι πάνω στὸ ἄλλο. Ἐρχότανε, μὲ τὸ κεφάλι πίσω, πρὸς τὸ μέρος μας καὶ φάνηκε πὺν δὲν μᾶς εἶδε τὴ στιγμή πὺν τραβηχθήκαμε γιά νὰ περάσῃ. Σταμάτησε μπροστὰ στὴ μηχανή, τὴν κύταξε γύρω γύρω καὶ προχώρησε κατὰ μῆκος τῶν βαγονιῶν.

— Καλὰ θὰ κάνης νὰ ἀνέβης στὸ τραῖνο, τοῦ εἶπε ὁ γιατρός, μὰ δὲν ἀποκριθῇ.

Ἦταν αὐτοί, οἱ πρῶτοι πὺν μᾶς ἐτρόμαξαν. Ἐπειτα εἶδαμε καὶ ἄλλους καὶ ἄλλους δίπλα στὴ γραμμή, καὶ ὅλος ὁ κάμπος βουτηγμένος

Τὸ μεγάλο γεφύρι τοῦ Στρυμῶνος πλησίον τοῦ Δεμιρ-Ἰσάκ, πὺν κατέστρεψαν οἱ Βούλγαροι φεύγοντες

Τὰ βουλγαρικὰ λάφυρα χρησιμοποιεῖντα ὡς διάκοσμος τῆς πλατείας τῆς Ὁμονοίας, διὰ τὴν ὑποδοχὴν τοῦ Βασιλέως Κωνσταντίνου

στην ακίνητη ανταύγεια που σκορποῦσαν γύρω οἱ φωτιές, ἐσάλεινε σὰν νὰ ἦταν ζωντανός, γεμάτος ἀπὸ τρομερές, φωνές, ἀπὸ κραυγές, ἀπὸ βογγητά, ἀπὸ βλαστήμιες. Τὰ μαῦρα αὐτὰ φαντάσματα ὁλοένα πληθύνονται καὶ σέρονται, ἴδια ἀποκοιμισμένα καβούρια πού βγαίνουν ἀπὸ πανέρι, σὰν ξεχαρλωμένα, παράξενα, ὁπὺν μὲ τις ἀβέβαιες καὶ κομμένες κινήσεις τους εἴτε μὲ τὴν βαρειά τους ἀκινήσια, μὲ μὲν ἔμοιαζαν μὲ ἀνθρώπους. Ἄλλοι ἦταν βουβοὶ καὶ ὑποτακτικοί, ἄλλοι ἐστέναζαν, οὐρλιαζαν καὶ μᾶς ἔδειχναν μῖσος, σ' ἐμᾶς πού τοὺς σώζαμε, σὰν νὰ εἶχαμε φέρεῖ ἐμεῖς τὴ νύχτα αὐτή, γεμάτη αἷμα καὶ ἀπονιά, καὶ τὴν ἐγκατάλειψι τους στὸ σκοτάδι, καὶ τοὺς νεκροὺς καὶ τις φοβερές πληγές. Δὲν ὑπῆρχε πιά θέσις στὰ βαγόνια. Τὰ ροῦχα μας ἦταν ποτισμένα μὲ αἷμα, καὶ ἀδιάκοπα ἔφερον πληγωμένους, καὶ ὁ κάμπος, ζωντανεμένος, βογγοῦσε ὁλοένα ἀπαίσια.

Ἄλλοι ἐπλησίαζαν σέροντας, ἄλλοι μὲν κρατιώντανε κ' ἐπερταν. Ἐνας στρατιώτης ἦρθε ὅλως διόλου κοντά μας. Τὸ πρόσωπό του ἦταν χαλασμένο· ἓνα μάτι μονάχα ἀπόμενε καὶ ἔλαμπε ἄγρια, φοβερά· ἦταν σχεδὸν γυμνός, σὰν νὰ

ἐβγαίνει ἀπὸ λουτρό. Μ' ἐσπρωξε, ἐκύταξε μὲ τὸ μάτι του τὸν γιατρό καὶ τὸν ἄρπαξε ἀπὸ τὸ στήθος.

— Θὰ σοῦ στρίψω τὸ λαρύγγι, ἐφώναξε τινάζοντας τον· καὶ εἶπε ἀκόμη μιὰ δυνατὴ, ἀδιάντροπη βρισιά.

— Θὰ σοῦ στρίψω τὸ λαρύγγι ἀτιμόκορμα ὅλοι σας.

— Θὰ σὲ πάω στὸ στρατοδικεῖο, παλιάνθρωπε! Φυλακή! Δὲ μ' ἀφίνεις νὰ δουλέψω! Παλιάνθρωπε! Κτῆνος!

Τοὺς χώρισαν, μὰ ὁ στρατιώτης φώναζε ὁλοένα:

— Ἀτιμόκορμα! Θὰ σοῦ στρίψω τὸ λαρύγγι!

Αἰσθανόμενος ἀποκαμωμένος καὶ τραβήχθηκα νὰ καπνίσω ἓνα τσιγάρο καὶ νὰ ξεκουρασθῶ. Τὸ αἷμα, πηγμένο πάνω στὰ χέρια μου, ἔμοιαζε μὲ γάντια μαῦρα, καὶ τὰ δάχτυλα μὲν ἐκινούντο καὶ δὲν μπορούσαν νὰ κρατήσουν τὰ σπύρτα ἢ τὸ τσιγάρο. Καὶ ὅταν κατῶρθωσα ν' ἀνάψω ἓνα, μοῦ φάνηκε κάτι καινούριο, παράξενο, πού δὲν τὸ εἶχα ποτὲ γευθῇ ὥς τώρα, οὔτε καὶ κατόπι. Ὁ φοιτητὴς πού ἦταν μαζί μας μ' ἐπλησίασε· μοῦ φάνηκε πὼς τὸν εἶχα

Τὰ θύματα τῆς βουλγαρικῆς θηριωδίας εἰς τὸ Δοξάτο

Οἱ Βούλγαροι φεύγοντες σκορποῦν τὴν καταστροφὴν εἰς τὰς Σέρρας

ξαναἰδῇ χρόνια τώρα, καὶ προσπαθοῦσα νὰ θυμηθῶ πού τὸν εἶχα ἰδῇ. Ἐβράδιζε σταθερά, σὰν νὰ ἦταν στὴ γραμμή, κ' ἐκύταξε ἀπὸ πάνω μου, μακρυνά.

— Καὶ κοιμοῦνται, εἶπε μὲ φαινομενικὴν ἡρεμία.

Ἐγὼ ἐθύμωσα σὰν νὰ τὸ εἶχε πῇ γιὰ μένα.

— Ξεχνάτε πὼς πολέμησαν δέκα ὁλόκληρες μέρες σὰν λεοντάρια.

— Καὶ κοιμοῦνται, ξαναεἶπε, κυτᾶζοντας ἀπὸ πάνω μου, μακρυνά. Ἐπειτα ἔσκυψε, καὶ κουνώντας τὸ δάχτυλό αὐστηρά, πάντα ἥσυχά καὶ μὲ ἀπάθεια:

— Θὰ σᾶς πῶ, θὰ σᾶς πῶ...

— Τί λοιπόν;

Μ' ἐκύταξε πάλι αὐστηρά, ἔβγαλε ἓνα περιστροφὸ ἀπὸ τὴν τσέπη του, τὸ πλησίασε στὸν κρόταφό του κ' ἐπυροβόλησε. Οὔτε παραξενεύθηκα, οὔτε φοβήθηκα. Ἐπῆρα τὸ τσιγάρο μου μὲ τὸ ἄλλο χέρι, ἔβαλα τὸ δάχτυλό μου πάνω στὴν πληγὴ καὶ τραβήξα τὸν δρόμο μου.

— Ὁ φοιτητὴς αὐτοκτόνησε, εἶπα τοῦ γιατροῦ. Φαίνεται πὼς ζῇ ἀκόμα.

Ὁ γιατρός ἔπιασε τὸ κεφάλι του μὲ τὰ δύο του χέρια κ' ἀναστέναξε:

— Ἀς πάη στὸ διάβολο. Δὲν ἔχομε θέσι. Νὰ κ' ἄλλος ἐκεῖ πού θὰ κἀνῇ τὸ ἴδιο. Καί, στὴν τιμὴ μου, ἐφώναξε θυμωμένα καὶ ἀπειλητικά, τὸ ἴδιο κ' ἐγὼ θὰ κἀνω. Ναί! Καὶ σεῖς, παρακαλῶ, νὰ γυρίσετε πεζῇ. Θέσις δὲν ὑπάρχει. Κάνετε τὰ παράπονά σας, ἂν σᾶς ἀρέσῃ.

Ἐπλησίασα ἐκείνον πού ἦταν ἐτοιμὸς ν' αὐτοκτονήσῃ. Ἦταν κ' αὐτὸς ἀπ' ἐκείνους πού κουβαλοῦσαν τραυματίες, ἔμοιαζε σὰν φοιτητὴς. Στεκότανε ἔχοντας τὸ μέτωπο ἀκουμπημένο στὸ χώρισμα τοῦ βαγονιοῦ καὶ τὸ στήθος του ἀνεβοκατέβαινε ἀπὸ τὸ κλάμα.

— Ἡσύχασε! τοῦ εἶπα καὶ τὸν ἄγγισα στὸν ὄμο.

Δὲν κινήθηκε, οὔτε εἶπε λέξι, μὰ ἔκλαιε. Ὁ λαιμός του ἔδειχνε πὼς ἦταν νέος σὰν τοῦ ἄλλου καὶ φοβερός μάλιστα· στεκότανε σὲ μιὰ ἡλίθια στάσι, μὲ ἀνοιχτὰ τὰ σκέλη, σὰν μεθυσμένος πού θὰ κἀνῃ ἐμετό· ὁ λαιμός του ἦταν ματωμένος, θὰ εἶχε βέβαια ματωθῇ μὲ τὰ δάχτυλά του.

Οι Τούρκοι των χωρίων που κατέστρεψαν οι Βούλγαροι καταφεύγουν εις τὸν ἑλληνικὸν στρατὸν νὰ ζητήσουν περίθαλψιν

— Λοιπόν! εἶπα ἀνυπόμονα.

Τραβήχθηκε ἀπὸ τὸ βαγόνι καί, μὲ τὸ κεφάλι σκυμένο, κυρτωμένος σὰν γέρος, χάθηκε στὸ σκοτάδι. Τὸν παρηκολούθησα, δὲν ἤξερω γιατί, πολλὴν ὥρα. Ἐκλαίει ὀλοένα. Ἦθελα κ' ἐγὼ νὰ κλάψω.

— Στάσου! τοῦ φώναξα σταματῶντας.

Μὰ ἐκεῖνος ἐπήγαινε, μὲ δυσκολία, κυρτωμένος σὰν γέρος, ζαρωμένος, σέρνοντας. Καί σέ λίγο, χάθηκε μέσα στὴν ομίχλη, τὴν κοκκινωπή, πού ἔμοιαζε μὲ φῶς, πού δὲν ἐφώτιζε ὅμως καθόλου. Ἐμείνα μόνος.

Ἀριστερά, λίγο παρακάτω, πέρασε μιὰ σειρά ἀπὸ θαμπὰ φῶτα· ἦταν ὁ σιδηρόδρομος, πού ἔφρευγε. Ἦμουν μόνος μέσα στοὺς νεκροὺς καὶ τοὺς μισοπεθαμένους. Πόσοι ἔμεναν ἀκόμα; Γύρω μου ὅλα ἦταν ἀκίνητα, πεθαμένα· καὶ μακριὰ ὁ κάμπος βογοῦσε σὰν κατὶ ζωντανὸ—ἢ μπορεῖ καὶ νὰ ἦταν τῆς φαντασίας μου ἐπειδὴ εἶχα μείνει μόνος. Μὰ ὁ θρῆνος δὲν σταματοῦσε. Σερνότανε πάνω στὴ γῆ, ἀδυνατισμένος, ἀπελπισμένος, σὰν κλαῖμα παιδιῶν ἢ χιλιάδων μικρῶν σκυλιῶν πού τὰ παράτησαν στὴν παγωνιά.

ΑΠΟΣΠΑΣΜΑ Ζ'

... ἦταν οἱ δικοί μας. Μέσα στὴν παράξενη αὐτὴ σύγχυσι πού βασιλευε, ἓνα ὀλόκληρο μῆνα, στὸ στρατό μας καὶ στὸν ἐχθρικό στρατό, τόσο

πού κάθε προσταγὴ καὶ κάθε σῆδιο ἐπήγαιναν χαμένα, ἤμαστε βέβαιοι πὼς ὁ κίνδυνος ἦταν κοντά, προπάντων γιὰ τὴν τετάρτη στρατιά. Καὶ ὅλα ἦταν ἔτοιμα γιὰ τὴν ἐπίθεσι, ὅταν κάποιος ξεχώρισε καθαρὰ τὴ στολὴ τῶν δικῶν μας καὶ σὲ λίγο βεβαιωθήκαμε πὼς ἦταν δικοί μας. Ἐδειξαν πὼς μᾶς εἶχαν ἀναγνωρίσει: προχωροῦσαν ἡσυχὰ πρὸς τὸ μέρος μας, καὶ στὴν ἡσυχὴ αὐτὴ πορεία ἐμάντενες τὸ ἴδιο χαρούμενο χαμόγελο γιὰ τὴν ἀνέλπιστη συνάντησι.

Καὶ σὰν ἄρχισαν νὰ πυροβολοῦν, δὲν μπορέσαμε ἀμέσως νὰ καταλάβουμε γιατί, καὶ χαμογελοῦσαμε ἀκόμα κάτω ἀπὸ τὶς σφαῖρες πού ἐπεφταν βροχὴ καὶ σάρωναν τόσους δικούς μας. Κάποιος εἶπε πὼς γελασθήκαμε καὶ—τὸ θυμοῦμαι καλὰ—εἶδαμε τότε πὼς ἦταν ὁ ἐχθρὸς, πὼς ἡ στολὴ πού εἶχαμε ἰδῆ ἦταν τοῦ ἐχθροῦ καὶ ὄχι τῶν δικῶν μας, καὶ ἀπαντήσαμε μὲ μιὰ συμπτωροκρότησι. Σὲ λίγη ὥρα, ἀπὸ τὴν παράξενη αὐτὴ μάχη μοῦ ἔλειπαν τὰ δύο μου πόδια, καὶ μόνον ὅταν βρέθηκα στὸ νοσοκομεῖο, ἔπειτα ἀπὸ τὴν ἐγχείρισι, ἦρθα στὸν ἑαυτό μου.

Ρώτησα πὼς εἶχε τελειώσει ἡ μάχη· μοῦ ἔδωσαν μιὰν ἀπάντησι ἐνθαρρυντική, ὅμως ἀόριστι: ἐσυμπέρανα πὼς εἶχαμε νικηθῆ· ἐγὼ—πού δὲν εἶχα πιά πόδια—ἐχάρηκα πού θὰ μ' ἔστελναν πίσω στὸ σπίτι μου, πού ἤμουν ὅπως δῆποτε ζωντανός. Καὶ μόλις ἔπειτα ἀπὸ μιὰν ἐβδομάδα ἔμαθα μερικὲς λεπτομέρειες πού μ' ἔκα-

μαν πάλι νὰ ὑποπεύωμαι καὶ νὰ αἰσθάνωμαι καινούριο φόβο.

Ναί, φαίνεται πὼς ἦταν δικοί μας, καὶ πὼς μιὰ ὀβίδα δική μας, ἀπὸ δικό μας κανόνι, ἀπὸ δικό μας πυροβολητὴ, μοῦ πήρε τὰ πόδια! Καὶ κανεὶς δὲν μπόρεσε νὰ μοῦ δώσῃ νὰ καταλάβω πὼς εἶχε γίνει αὐτό. Κάτι εἶχε συμβῆ, κάτι εἶχε σκεπάσει τὰ μάτια, καὶ δυὸ συντάγματα τοῦ ἴδιου στρατοῦ—ἀντιμέτωπα, πού τὰ χώριζε ἓνα βέροσι—ἐπὶ μιὰ ὀλόκληρη ὥρα ἀλληλοσκοτόνονταν, μὲ τὴν ἰδέα πὼς χτυποῦν τὸν ἐχθρό. Καὶ μιλοῦσαν γιὰ τὸ γεγονὸς αὐτὸ μὲ μισὸ στόμα, μασημένα λόγια, καὶ—αὐτὸ δὲ ἦταν τὸ πιὸ παράξενο—πολλοὶ δὲν καταλάβαιναν ἀκόμα τὸ λάθος πού εἶχε γίνει. Θαρρῶ ὅμως πὼς καταλάβαιναν, μὰ νόμιζαν ὅτι τὸ λάθος ἔγινε ἀργότερα καὶ ὅτι στὴν ἀρχὴ εἶχαν ἀληθινὰ χτυπηθῆ μὲ τὸν ἐχθρό, ὅτι ὁ ἐχθρὸς ἔφυγε δὲν ἤξερω πὼς, κ' ἔτσι χτυπηθήκαμε κατόπι μὲ τοὺς δικούς μας. Μερικοὶ τὰ ἔλεγαν καθαρὰ, καὶ ἐξηγοῦσαν τὰ πράγματα ὅπως τὰ νόμιζαν, φανερά. Κ' ἐγὼ ἀκόμα, ἕως σήμερα, δὲν ἤμπορῶ νὰ εἰπῶ πὼς εἶχε γίνει αὐτὴ ἡ σύγχυσις, γιατί εἶχα ἰδῆ καθαρὰ τὴν κόκκινη στολὴ τῶν δικῶν μας καὶ ἔπειτα τοῦ ἐχθροῦ—χρῶμα πορτοκαλλί. Καὶ ἀμέσως σχεδὸν τὸ λησμόνησαν, καὶ μιλοῦσαν γιὰ μάχη ἀληθινὴ, καὶ πολλὲς ἀνταποκρίσεις εἶχαν γραφῆ ἔτσι, καλῇ τῇ πίστει. Τὶς διάβασα, στὸ σπίτι μου. Στὴν ἀρχή, ἐμᾶς τοὺς πληγωμένους, μᾶς μεταχειρίσθηκαν λίγο παρὰ-

Ἡ κατάληψις τῆς Καβάλλας. Ὁ λαὸς παρακολουθεῖ μὲ ἀκράτητον χαρὰν τοὺς Ἑλληνας ἀξιωματικούς κ. Μαζαράκη καὶ Μαυρομυζάλην

ξενα, λὲς καὶ μᾶς λυπόντανε λιγώτερο ἀπὸ τοὺς ἄλλους· μὰ ὕστερα ἄλλαξαν τρόπο. Καὶ μόνον παρόμοιες συμπτώσεις, καὶ τὸ ὅτι δύο ἀποσπάσματα τοῦ ἐχθρικοῦ στρατοῦ ἀλληλοσκοτώθηκαν τὴ νύχτα, σῶμα μὲ σῶμα, μὲ κάνουν νὰ πιστέψω πὼς εἶχε γίνει λάθος.

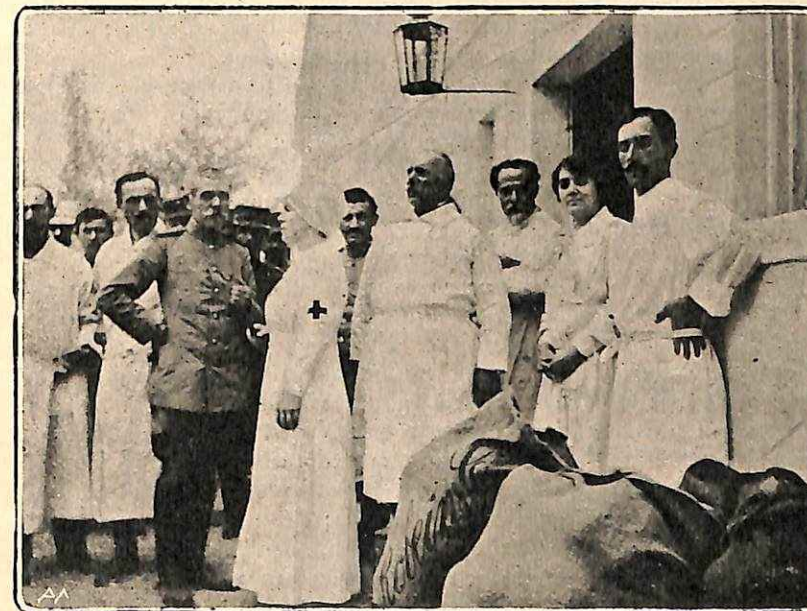
Ὁ γιατρός μας, αὐτὸς πού μοῦκοψε τὰ πόδια, γέρος κοκκαλιάρης, ξερακιανός, πού μύριζε ὅλος ἰοδofόρμιο, καπνὸ καὶ φενόλ, πάντα γελαστός, μοῦ εἶπε μισοκλείνοντας τὸ μάτι:

— Εἶσαι τυχερὸς πού θὰ γυρίσῃς στὸ σπίτι σου. Αὐτὸ πού γίνεται ἔδῳ, εἶναι κατὶ ἀλλοιώτικο.

— Μά, τί;

— Κατιτὶ ἀλλοιώτικο. Στὸν καιρὸ μας ἦταν ἀπλούστερα.

Εἶχε ὑπηρετήσῃ κατὰ τὸν

Τὸ πρῶτον νοσοκομεῖον Θεσσαλονίκης. Ὁ τρίτος δεξιὰ ὁ διευθυντὴς κ. Α. Ψαλτώφ

τελευταῖον εὐρωπαϊκὸ πόλεμο, πᾶνε τώρα εἰκοσιπέντε χρόνια, καὶ μιλοῦσε γι' αὐτὸν πάντα μ' εὐχαρίστησι· μὰ, δὲν καταλάβαινε αὐτὸν ἐδῶ, καὶ ἔβλεπα πὼς ἦταν φοβισμένος.

— Ναί, κατιτὶ ἀλλοιώτικο, ξαναεῖπε μὲ συννεφιασμένο μέτωπο· θάφηνγα κ' ἐγώ, ἂν μποροῦσα.

Καὶ σκύβοντας, εἶπε μέσα στὰ κιτρινωμένα δόντια του:

— Θάρρη γλήγορα στιγμή πού κανεὶς δὲν θὰ βγῇ ἀπὸ δῶ μέσα. Ναί. Οὐτ' ἐγώ, οὔτε ἄλλος κανεὶς.

Καὶ εἶδα μέσα στὰ μάτια του κάτι πού δὲν εἶχε ζωὴ, ἀποβλακωμένο. Καὶ τότε κάτι φοβερὸ πού δὲν μποροῦσα νὰ τὸ ἀντικρῦσω, ὅμοιο μὲ τὸ συναίσθημα πού γεννοῦν χιλιάδες σπῖτια πού γκρεμίζονται, πέρασε ἀπ' τὸ νοῦ μου, καὶ παγωμένος ἀπὸ φόβο, ἐψιθύρισα:

— Τὸ κόκκινο γέλιο.

Καὶ ἦταν ὁ πρῶτος αὐτὸς πού μὲ κατάλαβε. Ἐκοῦνησε πολλές φορὲς τὸ κεφάλι βιαστικά, καὶ ἀποκρίθη:

— Ναί, τὸ κόκκινο γέλιο.

Ἐπειτα ἐκάθησε δίπλα μου, ἐκύταξε γύρω καὶ εἶπε βιαστικά, ὅπως ὅλοι οἱ γέροι.

— Ἐσὺ θὰ φύγῃς, καὶ δὲν πειράζει νὰ σοῦ τὸ πῶ. Σοῦ ἔτυχε ποτὲ νὰ ἰδῇς τρελοὺς νὰ πιαθοῦν μεταξύ τους; ὄχι; Ἐγὼ ὅμως ἔχω ἰδῇ. Χτυπιώντανε σὰν ἄνθρωποι πού εἶναι στὰ καλά τους. Τ' ἀκοῦς; σὰν ἄνθρωποι πού εἶναι στὰ καλά τους. Καὶ ξαναεῖπε πολλές φορὲς τὴ φράσι ἐμφαντικά.

— Καὶ τί ἦταν τὸ ἀποτέλεσμα, ρώτησα φοβισμένος.

— Τίποτα. Χτυπιώντανε σὰν ἄνθρωποι πού εἶναι στὰ καλά τους.

— Τὸ κόκκινο γέλιο, εἶπα.

— Τοὺς χώρισαν μὲ νερό.

Θυμήθηκα τὴ βροχὴ πού μᾶς εἶχε τόσο πολὺ φοβίσει καὶ θύμωσα.

— Εἶσθε τρελός, γιατρέ;

— Ὁχι, οὔτε ἐσὺ. Ὅπωςδὴποτε ὄχι περισσότερο ἀπὸ σένα.

Ἐβαλε τὰ χέρια του γύρω στὰ σουβλερὰ γεροντικά του γόνατα καὶ γέλασε, καὶ κυτᾶζοντάς με λοξὰ πάνω ἀπ' τὸν ὦμο, ἐμισόκλεισε τὰ μάτια, σὰν νὰ ἔλεγε πὼς ἐμεῖς οἱ δύο ἤξεραμε κάτι παράδοξο πού ὅλοι τὸ ἀγνοοῦσαν. Ἐπειτα μὲ ἐπισημότητα θανατοουργοῦ, ἐσήκωσε τὸ χέρι, τὸ ξανακατέβασε ἄργα καὶ ἄγγιξε μὲ τὸ δάχτυλο τὸ σκέπασμα, στὸ μέρος πού θὰ βρισκόντανε τὰ πόδια μου ἂν δὲν μοῦ τὰ εἶχαν κόψει:

— Καταλαβαίνετε; ρώτησε μὲ κάποιο μυστήριο.

Ἐπειτα, πάντα ἐπίσημα καὶ σοβαρά, δείχνοντας τὰ κρεβάτια τῶν πληγωμένων:

— Καὶ αὐτό, τὸ καταλαβαίνετε;

— Πληγωμένοι, εἶπα πληγωμένοι.

— Πληγωμένοι, εἶπε κι' αὐτὸς σὰν ἡχώ.

Πληγωμένοι, χωρὶς χέρια, χωρὶς πόδια, ξεκοιλιασμένοι, μὲ στήθη κομματιασμένα, μὲ μάτια βγαλμένα. Λοιπὸν θὰ καταλάβῃς κι' αὐτό. Καὶ μ' εὐλυγισία σπάνια γιὰ τὴν ἡλικία του, ἔκανε μιὰ τούμπα, στηρίχθηκε στὰ χέρια μὲ τὸ κεφάλι κάτω καὶ κουνοῦσε στὸν ἀέρα τὰ πόδια γιὰ νὰ μὴ χάσῃ τὴν ἰσορροπία, κυτᾶζοντάς με ὁλοένα περίεργα, καὶ λέγοντας λόγια κομμένα:

— Κι' αὐτό... αὐτό... τὸ καταλαβαίνεις;

— Φτάνει, εἶπα τρομαγμένος, εἰδεμὴ θὰ φωνάξω.

Τότε σταμάτησε, ἐστάθηκε στὰ πόδια του, καὶ ἤρθε στὸ προσκέφαλό μου λέγοντας:

— Οὔτε κανέναν τὸ καταλαβαίνει!

— Χθές, ἔγινε πάλι μάχη.

— Καὶ χθὲς καὶ προχθὲς ἀκόμα.

— Θέλω νὰ φύγω, εἶπα ἀπελπισμένα. Γιατρέ μου, θέλω νὰ φύγω. Δὲν μπορῶ πιά νὰ μείνω ἐδῶ. Πᾶω νὰ ξεχάσω τὴν ὑπαρξί, τὴ ζεστασιά τοῦ σπιτιοῦ.

Κάτι ἐσυλλογίζετο καὶ δὲν ἀποκρίθη. Τότε ἄρχισα νὰ κλαίω.

— Θεέ μου, δὲν ἔχω πιά τὰ πόδια μου· ἐγὼ πού τόσο ἀγαποῦσα νὰ περπατῶ, νὰ τρέχω, δὲν ἔχω πιά τὰ πόδια μου· ἐχόρευα τὸ παιδί μου πάνω στὰ γονατά μου, καὶ τώρα... Καταραμένοι νᾶστε. Νὰ φύγω: καὶ τί νὰ κάνω; Εἶμαι τριάντα χρόνων. Καταραμένοι.

Καὶ μ' ἐπιασαν λυγμοὶ μὲ τὴ σκέψι πού εἶχα χάσει τὰ γλήγορα, τὰ δυνατὰ πόδια μου. Ποιὸς τόλμησε νὰ μοῦ τὰ πάρῃ;

Τότε, χωρὶς νὰ μὲ κυτᾶξῃ, μοῦ εἶπε ὁ γιατρός:

— Εἶδα χθὲς ἓνα στρατιώτη τρελό, πού ἤρθε σ' ἐμᾶς. Ἦταν ἀπὸ τὸ στρατὸ τὸν ἐχθρικό. Γυμνὸς σχεδόν, εἶχε σημάδια ἀπὸ τὸ ξύλο, μελανιασμένος, πεινασμένος σὰν θηρίο, γεμάτος μαλλιά, ὅπως εἴμαστε ὅλοι, ἐμοιάζε σὰν ἄγριος, σὰν πύθηκος. Κουνοῦσε τὰ χέρια, ἐφώναζε, ἔκανε μορφασμούς, τραγουδοῦσε, χτυποῦσε. Τοῦ ἔδωσαν νὰ φάῃ καὶ τὸν ἔδιωξαν στὸν κάμπο. Τί νὰ τοὺς κάνωμε; Νύχτα καὶ μέρα, κουρελιασμένα ἀπαίσια φαντάσματα, γυρίζουν παντοῦ ὅπου βρεθῇς, ἄστεγοι, χωρὶς νὰ ξέρουν πού πηγαίνουν. Τί τρῶνε; Τίποτε. Ἰσως τὸ κρέας τῶν πεθαμένων, σὰν σκύλοι πού νύχτες ὁλόκληρες ρίχνονται στὰ ψοφίμια καὶ γαυγίζουν. Τὴ νύχτα, ὅπως τὰ πουλιά πού τὰ ξυπνᾷ ἡ θύελλα, ἔρχονται πρὸς τὸ μέρος πού βλέπουν φωτιά. Φτάνει νὰ ἰδοῦν φωτιά γιὰ νὰ τρέξουν μὲ

φωνές, κουρελιασμένοι, ἄγριοι, ἴδιοι πύθηκοι, τουρτουρίζοντας. Πολλὲς φορὲς τοὺς πυροβολοῦν κατὰ λάθος, εἴτε καὶ ἐπίτηδες, τόσο πειράζουν οἱ φωνές τους οἱ φοβερές.

— Θέλω νὰ φύγω, εἶπα, βουλόνοντας τ' αὐτιά μου. Καὶ ἔτσι ὅμως, καινούριες ἀφηγήσεις, φοβερές, ἔρχόντανε ἀπὸ μακριά, νὰ σφυροκοπᾶνε τὸ μυαλό μου...

... Εἶναι πολλοί. Πεθαίνουν ἓνα σωρὸ στοὺς γκρεμούς, στοὺς λάκους πού ἔχουν σκαμμένους γιὰ τὸν ἐχθρό, πιασμένοι ἀπὸ τὰ σιδερένια ἀγκυρωτὰ πλέγματα, εἴτε ἀπὸ τοὺς πασάλους πολεμοῦν στίς κανονικὲς μάχες, ἡρωϊκά, στὴν πρώτη γραμμῇ, ἄφοβα καὶ τιμημένα, μὰ πολλὲς φορὲς τυχαίνει νὰ χτυποῦν τοὺς δικούς των. Μ' ἀρέσουν. Εἶμαι κ' ἐγὼ στὴν ἀρχὴ τῆς τρέλας καὶ κάθομαι καὶ μιλῶ μαζί σου· ὅταν θὰ χάσω τέλεια τὸ λογικό μου, θὰ βγῶ στοὺς κάμπους, θὰ τοὺς καλέσω καὶ θὰ μαζέψω γύρω μου τὰ παληκάρια αὐτὰ τὰ τιμημένα καὶ θὰ κηρύξω τὸν πόλεμο σ' ὅλο τὸν κόσμο. Χαρούμενοι, μὲ μουσικὲς καὶ τραγούδια, θὰ μποῦμε σὲ χῶρες καὶ χωριά, καὶ ὅπου διαβοῦμε θὰ βάψουμε ὅλα μὲ αἷμα, καὶ καθεὶ θὰ στριφογυρίσῃ σὰν τὴ φωτιά. Ὅσοι δὲν ἔχουν πεθάνει, θὰ ἔλθουν μαζί μας, καὶ ὁ γενναῖος στρατός μας θὰ μεγαλώσῃ γλήγορα καὶ θὰ καθάρισῃ τὸν κόσμο. Ποιὸς εἶπε πὼς δὲν πρέπει νὰ σκοτώνωμε, νὰ καίμε, ν' ἀρπάζωμε;

Ἐφώναζε, ὁ τρελὸς γιατρός, καὶ οἱ φωνές του ξυπνοῦσαν τὸν πόνο τὸν ἀποκοιμισμένο ἐκείνων πού εἶχαν χάσει τὰ πόδια τους, πού ἦταν σχισμένο τὸ στήθος τους, βγαλμένα τὰ μάτια. Ἡ αἰθουσα ἐγέμιζε ἀπὸ ἓναν πλατὺ θρήνο, κομμένο, καὶ τριγύρω μᾶς κύταζαν πρόσωπα χλωμά, κίτρινα, ἄσπρα, ἄλλα μὲ μάτια σβυσμένα, ἄλλα ἀπαίσια κολοβά σὰν νὰ ἀνέβαιναν ἀπὸ τὴν κόλασι. Καὶ ἀναστέναζαν καὶ ἄκουαν προσεχτικά, καὶ ἀπὸ τὴν ἀνοιχτὴ θύρα ἔμπαινε μὲ προφύλαξι ὁ πελώριος ἄμορφος ἡσκίος, πού ἦταν κρεμασμένος πάνω ἀπὸ τὸ σύμπαν, καὶ ὁ γέρο - τρελὸς ἐφώναζε, σηκώνοντας τὰ χέρια:

— Ποιὸς εἶπε πὼς δὲν πρέπει νὰ σκοτώνωμε, νὰ καίμε, ν' ἀρπάζωμε; θὰ σκοτώσωμε, θ' ἀρπάζωμε, θὰ κάψωμε. Χαρούμενοι καὶ ξενοιαστοὶ θὰ χαλάσωμε καθεὶ: τὰ σπῖτια τους, τὰ πανεπιστήμιά τους, τὰ μουσεῖα τους· παληκάρια ὅλο χαρά, μὲ γέλιο τρελό, θὰ χορέψωμε πάνω στὰ συντρίμια. Πατρίδα μας τὸ φρενοκομεῖο, καὶ ἐκεῖνοι πού δὲν ἔχασαν ἀκόμη τὸ λογικό τους, ἐχθροὶ μας καὶ τρελοί. Καὶ ὅταν μεγάλος, ἀνίκητος, χαρούμενος θὰ κυβερνῶ τὸν κόσμον ἀπόλυτος κύριος, τί γέλιο, τί χαρὰ θὰ ἀντηχήσῃ στὴν οἰκουμένη!

— Τὸ κόκκινο γέλιο, ἐφώναξα. Σῶστε με. Ἀκούω πάλι τὸ κόκκινο γέλιο.

— Παιδιά, εἶπε ὁ γιατρός στίς κολοβωμένες σκιὲς πού στέναζαν. Παιδιά, τὸ φεγγάρι μας θὰ εἶναι κόκκινο, ὁ ἥλιος κόκκινος, καὶ τὰ ζῶα θὰ ἔχουν κόκκινο μαλλί, καὶ ἐκεῖνα πού θὰ εἶναι πολὺ ἄσπρα, πολὺ ἄσπρα, θὰ τὰ γδάρωμε. Δὲν δοκιμάσατε ποτὲ νὰ πιῇτε αἷμα; Εἶναι λίγο πηχτό, χλιαρό, μὰ εἶναι κόκκινο, ἔχει ἓνα τόσο χαρούμενο κόκκινο γέλιο.

ΑΠΟΣΠΑΣΜΑ Η'

... ἦταν ἀπάνθρωπο καὶ παράνομο. Ὁ Ἐρμυθρὸς Σταυρὸς παντοῦ εἶναι σεβαστός, σὰν κάτι ιερό, καὶ τὸ ἔβλεπαν πὼς ὁ σιδηροδρόμος δὲν κοιβαλοῦσε στρατὸν ἀλλὰ πληγωμένους· ἔπρεπε νὰ προλάβουν τὴν ἐκρηξί τῆς ὑπανάστασις. Κακόμοιροι ἄνθρωποι, πού ὄνειροπολοῦσαν τὸ σπῖτι τους.

ΑΠΟΣΠΑΣΜΑ Θ'

... γύρω στὸ σαμοβάρι, ἀληθινὸ σαμοβάρι ὅπου ἔβγαίνει ὁ αἰμὸς πυκνὸς σὰν ἀπὸ τὴ μηχανὴ τοῦ σιδηροδρόμου· τόσο πυκνὸς ἦταν, πού τὸ γυαλὶ τῆς λάμπας γέμιζε ἀπὸ μικρὲς σταγόνες. Καὶ τὰ φλιτζάνια ἦταν τὰ ἴδια, γαλάζια ἀπ' ἔξω καὶ ἄσπρα ἀπὸ μέσα, κάτι πολὺ ἔμορφα φλιτζάνια πού μᾶς τὰ εἶχαν δώσει στὴν ἐποχὴ τοῦ γάμου μας. Μᾶς τὰ εἶχε χαρίσει ἡ ἀδελφὴ τῆς γυναίκας μου — καλὴ κι' ἀξία γυναίκα.

— Ὅλα ἀνέγγιχτα; ρώτησα μὲ δυσπιστία, ἀνακατόνοντας τὸ τσάι μου γιὰ νὰ λυώσῃ ἡ ζάχαρη.

— Ἦταν ἓνα σπασμένο, εἶπε ἡ γυναίκα μου ἀφηρημένη· εἶχε ἀνοιχτὴ, τὴ στιγμήν ἐκεῖνη, τὴν κάνουλα, καὶ ἔτρεχε τὸ νερὸ ἐλαφρά.

Ἐγὼ ἐγέλασα.

— Τί γελᾷς; ρώτησε ὁ ἀδελφός μου.

— Τίποτε. Πάρτε με λοιπὸν ξανά ὡς τὸ σαλονάκι. Κοπιάσετε λιγάκι γιὰ τὸν ἥρωα! Ἀρκετὰ ξαπλώσατε ὅταν ἔλειπα, τώρα θὰ σᾶς βάλω πάλι σὲ τάξι... Καὶ κάνοντας τὸ ἀστεῖο μου, ἐφώναξα: Ἐμπρός, παληκάρια, ἐφοδοί!

— Χαμογέλασαν γιὰ τὸ ἀστεῖο· μόνον ἡ γυναίκα μου, σκυμμένη, ἐσκούπιζε τὰ φλιτζάνια μ' ἓνα πετσετάκι, κεντημένο στίς ἄκρες. Στὸ σαλονάκι ξαναεῖδα τὰ γαλάζια χαρτιά, τὴ λάμπα μὲ τὸ πράσινο ἀμπαζοῦρ καὶ τὴ μικρὴ καράφα γεμάτη νερό, ἐλαφρὰ σκονισμένη.

— Δόστε μου νὰ πιῶ ἀπ' αὐτὴν τὴν καράφα, ἐπρόσταξα μὲ χαμόγελο.

— Μόλις πῆρες τσάι.

— Δὲν πειράζει. Δόστε μου. Καὶ σύ, εἶπα τῆς γυναίκας μου, πάρτε τὸ παιδί στὴν πλαϊνὴ κάμαρα. Σὲ παρακαλῶ.

Κ' ἐπῖνα γουλιὰ-γουλιὰ, μὲ ἡδονή, καὶ στὸ

πλαϊνὸ δωμάτιο ἦταν ἡ γυναίκα μου καὶ τὸ παιδί μου καὶ δὲν τοὺς ἔβλεπα.

— Τώρα, ἔλα ἐδῶ. Μά, γιατί δὲν ἐπλάγιασε ἀκόμα; Εἶναι ἀργά.

— Ἀπ' τὴ χαρά του ποὺ σὲ εἶδε. Πήγαινε, ἀγάπη μου, στὸ μπαμπά.

— Ὅμως ἐκεῖνο ἄρχισε νὰ κλαίῃ καὶ κρύφθηκε.

— Γιατί κλαίει; ρώτησα μὲ ἀπορία, καὶ κύταξα γύρω μου. — Καὶ γιατί εἴστε ὅλοι ἔτσι γλωμοί, καὶ σωπαίνετε καὶ μὲ παρακολουθεῖτε σὰν σκιές;

— Ὁ ἀδελφός μου ἐγέλασε δυνατά.

Καὶ ἡ ἀδελφή μου εἶπε:

— Ἀδιάκοπα μιλοῦμε.

— Πάω νὰ κυτᾶω τὸ φαί, εἶπε ἡ μητέρα, καὶ βγήκε βιαστικά.

— Ναί, ὅλο σωπαίνετε, ξαναεἶπα μ' ἐπιμονή. Ἀπὸ τὸ πρῶτ' οὔτε λέξι δική σας δὲν ἀκουσα. Μονάχος φλυαρῶ, γελῶ, εἶμαι εὐχαριστημένος. Δὲν εἴστε ἐσεῖς εὐχαριστημένοι ποὺ εἶμαι μαζί σας; Καὶ γιατί δὲν γυρίζετε νὰ μὲ κυτᾶτε; Τόσο πολὺ εἶμαι ἀλλαγμένος; Ναί, εἶμαι ἀλλαγμένος. Δὲν βλέπω πουνενὰ καθρέφτη. Τοὺς πῆρατε ἀπὸ δῶ; Δόστε μου ἓνα καθρέφτη.

— Πάω νὰ σοὺ φέρω, εἶπε ἡ γυναίκα μου, καὶ βγήκε, μὰ ἀργοῦσε νάρθῃ, καὶ ἔφερε τὸν καθρέφτη ἡ ὑπηρέτρια. Ἐκύταξα καὶ — εἶχα κυτᾶξει καὶ στὸν καθρέφτη τοῦ σταθμοῦ καὶ μέσα στὸ βαγόνι — εἶδα τὴν ἴδια μορφή, λίγο γερασμένη, ὅμως ἡ ἴδια, ἡ συνηθισμένη. Καὶ νόμιζες πὼς περίμεναν νὰ βγάλω καμιά φωνή καὶ νὰ λιγοθυμήσω. Καὶ χάρηκαν ὅταν τοὺς εἶπα ἡσυχά:

— Δὲν βλέπω τίποτε παράξενο.

Γελῶντας ὁλοένα δυνατὰ ἡ ἀδελφή μου βγήκε βιαστικά, καὶ ὁ ἀδελφός μου εἶπε ἡσυχά καὶ σταθερά:

— Ναί. Εἶσαι λίγο ἀλλαγμένος. Ἐχεις λίγη φαλάκρα.

— Νὰ εἶσαι εὐχαριστημένος ποὺ τὸ κεφάλι εἶναι γερό, εἶπα μὲ ἀπάθεια. Μά, γιατί φεύγουν ἔτσι δὰ ὅλες τους; Πάρε με στὶς κάμαρες. Τί ἀναπνευστικὴ πολυθρόνα, δὲν κάνει καθόλου θόρυβο. Πόσο ἐστοίχισε; Τέτοια πόδια θὰ βάλω, καλύτερα παρά... τὸ ποδήλατο! — Ἦταν κρεμασμένο στὸν τοῖχο, ὁλοκαίνουριο. Στὸν πεινὸ τροχό, ἦταν ἀκόμα κολλημένο ἓνα κομμάτι λάσπη, ἀπ' τὸν τελευταῖο μου περίπατο. Ὁ ἀδελφός μου δὲν ἔλεγε τίποτε, οὔτε ἔσπρωξε τὴν πολυθρόνα μου· κατάλαβα τὴ σιωπή του καὶ τὸ δισταγμὸ του.

— Ἀπὸ τὸ σύνταγμα μας τέσσερις μόνον ἀξιωματικοὶ ἀπόμειναν, εἶπα μελαγχολικά. Εἶμαι εὐχαριστημένος... Πάρε το, πάρε το, αὐριο μάλιστα.

— Καλά, τὸ παίρνω, ἀποκρίθη ὑποτακτικά

ὁ ἀδελφός μου. — Ναί, εἶσαι εὐχαριστημένος. Ἡ μισὴ χώρα εἶναι μαυροφορεμένη. Ὅσο γιὰ τὰ πόδια, ἀλήθεια, εἶναι...

— Βέβαια, δὲν εἶμαι ταχυδρόμος.

— Ἐξαφνα μὲ ρώτησε:

— Μά, γιατί τρέμει τὸ κεφάλι σου;

— Κουταμάρες. Θὰ περάσῃ, τὸ εἶπε ὁ γιατρός.

— Καὶ τὰ χέρια σου τρέμουν.

— Ναί, ναί, καὶ τὰ χέρια μου. Θὰ περάσῃ.

Σὲ παρακαλῶ, σπρῶξε με στὴν ἄλλη κάμαρα. Βαρεῖμαι νὰ βρισκῶμαι ὅλο στὸ ἴδιο μέρος.

Μὲ τάραξαν οἱ ἄνθρωποι αὐτοί, μὰ ἡ χαρὰ μὲ ξαναπῆρε σὰν ἄρχισαν νὰ μοῦ ἐτοιμάζουν τὸ κρεβάτι μου, ἀληθινὸ κρεβάτι, ποὺ τὸ εἶχα ἀγορασμένο πρὶν πανδρευνῶ, πᾶνε τώρα τέσσερα χρόνια. Ἔστρωσαν καθαρὰ σεντόνια, ἐτίναξαν τὰ μαξιλάρια, ἔβαλαν τὰ σκεπάσματα. Ἐγὼ ἐκύταξα τὴν ἐπίσημη αὐτὴ προετοιμασία καὶ γελούσα, τόσο ποὺ δάκρυσα.

— Καὶ τώρα γδύσε με καὶ πλάγιασέ με, εἶπα τῆς γυναίκας μου. Τί ὥραϊα!

— Ἀμέσως, ἀγάπη μου.

— Πιὸ γλήγορα!

— Ἀμέσως!

— Τί ἔχεις λοιπόν;

— Ἀμέσως, ἀγάπη μου.

Στεκότανε πίσω μου, μπροστὰ στὴν τουαλέτα, μὰ ἄδικα γύριζα τὸ κεφάλι νὰ τὴν ἰδῶ. Ἄξαφνα ἔβαλε μιά φωνή. Τέτοια φωνή μονάχα στὸν πόλεμο ἀκούς:

— Τί εἶναι λοιπόν;

— Ὁρμησε πάνω μου, μ' ἀγκάλιασε καὶ ἔπεσε κατόπι δίπλα μου. Ἐχῶσε τὸ κεφάλι της στὴ θέσι ποὺ ἦταν κοιμένα τὰ πόδια μου, τραβήχθηκε ἔπειτα τρομασμένη, ξαναγύρισε πίσω φιλῶντας τὰ συντρίμια αὐτὰ καὶ κλαίνοντας:

— Πῶς ἔγινες! Μόλις τριάντα χρόνων.

— Ἦσουν νέος, ἔμορφος. Τί σκληροὶ ποὺ εἶναι οἱ ἄνθρωποι! Γιατί; Ποιὰ ἡ ἀνάγκη; Πῶς ἔγινες ἡρεμος, ἀξιολύπητος, ἀγαπημένε μου, ἀγάπη μου...

Καὶ τότε, μὲ τὶς φωνὲς αὐτές, ὥρμησαν ὅλες, ἡ μητέρα, ἡ ἀδελφή, ἡ ὑπηρέτρια, καὶ ὅλες ἔκλαιαν, μιλοῦσαν, σερνόντανε μπροστὰ μου, μὲ λυγμούς. Καὶ στὴν θύρα στεκότανε ὁ ἀδελφός μου γλωμός, ἄσπρος, κ' ἔτρεμε τὸ χεῖλι του, καὶ φώναζε: Θὰ τρελαθῶ ἐδῶ μέσα. Θὰ τρελαθῶ!

Καὶ ἡ μάνα σερνότανε μπροστὰ στὴν πολυθρόνα, μὰ δὲν ἐφώναζε πιά, μὰ ἦταν σὰν ἀγγομαχητό. Καὶ τὸ λευκὸ κρεβάτι περίμενε μὲ τὰ καθαρὰ σεντόνια καὶ τὰ δροσερὰ προσκέφαλα τὸ ἴδιο ἐκεῖνο ποὺ εἶχα ἀγοράσει, τέσσερα χρόνια τώρα, πρὶν ἀπὸ τὸ γάμο μου... (Ἀκολουθεῖ)

[Μετάφρ. Κ. Μ.]

Λ. ΑΝΤΡΕΪΕΦ

ΣΤΟ ΦΑΛΗΡΟΝ

Δὲν θυμοῦμαι ποῖος Ἀθηναῖος ἐπρότεινε κάποτε νὰ τρυπήσουμε τὴν Ἀκρόπολι, γιὰ νὰ μᾶς ἔρχεται κατ' εὐθείαν ἡ δροσιὰ τοῦ Φαλήρου. Ὁ ἄνθρωπος αὐτὸς ἐθεωρήθη τρελλός, καὶ ἡ πρότασίς του διὰ τὸ ἀνοιγμὰ τοῦ δροσεροῦ αὐτοῦ παραθύρου ποὺ θ' ἄφινε τὴν πρωτεύουσαν ν' ἀναπνέῃ τὸν μπάτην τοῦ Σαρωνικοῦ, ἀναφέρεται ἀκόμη ὡς παράδειγμα μεγαλοπρεποῦς τρέλλας. Καὶ ὅμως οἱ Ἀθηναῖοι, κάθε Κυριακὴν τουλάχιστον, κάνουν πολὺ περισσότερα ἀπὸ ὅ,τι ἐπρότεινε ὁ μακαρίτης συμπολίτης μας. Βεβαίως δὲν τρυποῦν τὸν βράχον τοῦ Παρθενῶνος, ἀλλὰ ὑποβάλλονται ἐν τούτοις εἰς δοκιμασίας, ποὺ εἶναι ἔξ' ἴσου μεγάλαι καὶ κοπιαστικά. Τὸ Φάληρον, τὸ καλοκαιρινὸν Φάληρον δηλαδή, μολοντὶ ἐφέτος μὲ τὴν σκοτοῦραν τῆς διπλωματίας καὶ τῆς πυρίτιδος ὑπέστη μίαν μείωσιν κινήσεως καὶ ζωῆς, παρέμεινε ὁπωσδήποτε τὸ ἀγαπημένον ἀκρογιάλι τῆς Ἀθηναϊκῆς γειτονίας καὶ τῆς Ἀθηναϊκῆς ἀριστοκρατίας. Ἡ Κυριακή, ἡ ὁποία ἔρχεται ὡς μία καλόγνωμη καὶ εὐσπλαχνικὴ ἀρχόντισσα νὰ μᾶς ἀνοίξῃ μίαν παρένθεσιν ζωῆς ἀνάμεσα εἰς τὴν ἐπταήμερον πληγῆν, εἶναι ἡ ἀποθέωσίς του. Πηγαίνετε εἰς τὸν σταθμὸν τοῦ ηλεκτρικοῦ, εἰς τὰς στάσεις τοῦ τροχιοδρόμου, εἰς τὰ ἑμαξοστάσια, πηγαίνετε εἰς τὸν καταυλισμὸν τῶν αὐτοκινήτων διὰ νὰ ἰδῆτε πόσον βαθεῖα καὶ πόσον γλυκὰ ὁμιλεῖ εἰς τὴν ψυχὴν τοῦ Ἀθηναίου τὸ πρόσχαρον αὐτὸ τραγουδάκι, ποὺ εἶναι ἓνας ὥραϊος βραδυνὸς περίπατος κοντὰ εἰς τὸ καλοκαιρινὸν κύμα. Ἡ πρωτεύουσα εἰς ὅλας τὰς ὕψεις τῆς ἀθλιότητος καὶ τῆς εὐτυχίας της, μαζεύεται ὅλη τὸ δειλινὸν τῆς Κυριακῆς καὶ ἀνακατεύεται εἰς μίαν ἑξισωτικὴν τρικυμίαν δημοκρατίας παρὰ τὴν θυρίδα ἐνὸς σταθμοῦ διὰ τὸν ἀγῶνα τῶν εἰσιτηρίων.

Εἶναι ἡ ὥρα κατὰ τὴν ὁποίαν γίνεται Μελένικον ἡ Ἀθηναϊκὴ συνοικία. Οἱ κάτοικοί της μεταναστεύουν πρὸς τὸ Ἐλδοράδο ποὺ ὀνειρεύεται κατ' ὅλην τὴν ἐβδομάδα: Τὸ Φάληρον.

— Καλὲ δὲ θὰ κατέβετε στὸ Φάληρο; εἶναι ἡ ἐρώτησις τῆς κυρᾶ Φρόσως, ἡ ὁποία ἐρωτᾷ τὴν κυρὰ Περσεφόνῃ ἀπὸ τὰ μέσα τῆς ἐβδομάδος. Γεγονὸς πολυσήμαντον καὶ ἱστορικὸν διὰ τὸν κοσμάκην αὐτὸν τῆς γειτονίας ἡ Κυριακάτικη καθόδος εἰς τὸ Φάληρον, διὰ τὴν ὁποίαν αἱ προετοιμασίαι καὶ αἱ συνεννοήσεις ἀρχίζουν ἀπὸ πολὺ ἔνωρις. Καὶ πολὺ φυσικὸν διότι ἐν τῷ μεταξὺ θ' ἀναφυοῦν δυσχέρειαι, ὅχι ὀλιγώτεραι ἀπὸ τὰς περιφήμους ἐκείνας τῆς Εἰρήνης. Ὑπάρχει ὁ σύζυγος ὁ ὁποῖος πρέπει νὰ

καταπεισθῇ διὰ τὸ ἔξοδον, ἡ ἐξεύρεσις μιᾶς καλόβολης γειτόνισσας ποὺ θ' ἀναλάβῃ τὴν φύλαξιν τοῦ σπιτιοῦ, ἡ διαμετακόμισις τοῦ μωροῦ τῆς οἰκογενείας εἰς τὸ σπῖτι τῆς διπλανῆς φίλης, ἡ τακτοποίησις τῆς ἐπισήμου τουαλέτας καὶ ὁ καθαρισμὸς τοῦ δμῖλου μὲ τὸν ὁποῖον θὰ γίνῃ ὁ περίπατος, διότι ἡ γειτονία μετακινεῖται παντοῦ καὶ πάντοτε πανστρατιᾷ. Ἄλλοτε αὐτὸ ἐγίνετο ἀποκλειστικῶς μὲ κάρρα, τὰ ὁποῖα καθὼς ἐπορεύοντο κατὰ μακρὰν θεωρίαν καὶ ἀργὰ-ἀργὰ πρὸς τὸ Φάληρον, ἐνθύμιζαν τὰ καραβάνια τῶν ἀτσιγγάνων, ποὺ περιγράφουν τὰ παλαιὰ μυθιστορήματα.

Εὐρισκόμεθα εἰς τὴν πλατεῖαν ἢ καλύτερα εἰς τὴν «πλάζ» τοῦ Φαλήρου. Ἐὰν ἡ ἀκοή μας ἀντὶ τῶν δύο τυμπάνων εἰς τὸ σημεῖον αὐτὸ διέθετε ἓνα δίσκον γραμμοφώνου, θὰ κατωρθώναμεν νὰ ἔχωμεν εἰς τὴν κατοχὴν μας κάτι σοβαρώτατον. Θὰ ἠμπορούσαμεν εἰς κάθε στιγμὴν ν' ἀπολαύσωμεν τὴν μουσικὴν μιᾶς ὁλοκλήρου ζωῆς τοποθετημένης εἰς τὸ φόντον μιᾶς φύσεως, ποὺ τὴν κάνει νὰ φαίνεται πλέον ἔντονη πλέον ζωηρὴ, πλέον χαριτωμένη. Εἰς τὴν ἀμμουδιὰν ξεφωνίζει τὸ παιδάκι ποὺ παίζει μὲ τὶς ἀφρώδεις δαντέλλες τοῦ κύματος, δίπλα ἀκούονται τὰ θερμὰ λόγια τοῦ εἰδυλλίου ποὺ πλέκεται προχείρως ἐκεῖ μεταξὺ τῆς συνοδοῦ τοῦ μικροῦ καὶ κάποιου στρατιώτου, συγχρόνως εἰς τὸν ἀέρα πτερυγίζουν τὰ μετὰξίνα ὑπολείμματα κάποιας ὥραϊας γαλλικῆς φράσεως, μία στοργικὴ λέξις τῆς μητέρας τοῦ λαοῦ πρὸς τὸ παιδάκι της, τὰ κουνουνίσματα ἐνὸς σπαδιοῦ ποὺ κτυπᾷ ρυθμικά εἰς τὸ ἔδαφος, ἓνα βοητὸ τοῦ σιδηροδρόμου, μία γυναικεία φωνὴ ἑλαφροῦ τρόμου ἀπὸ κάποιαν βάρκα καί, καί, καί. Ἐφέτος ἠκούοντο ποῦ καὶ ποῦ καὶ πλατεῖες Ροιμελιώτικες λέξεις ἀκολουθούμεναι ἀπὸ τὸν κτύπον ἐνὸς δεκανικίου ἢ τὸ σύρσιμον ἐνὸς ποδιοῦ. Ἦσαν οἱ τραυματίαι εὐζωνοί, ποὺ κατέβαιναν ἀπὸ τὸ Ναυτικὸν νοσοκομεῖον τοῦ σταθμοῦ εἰς τὴν κίνησιν τοῦ Φαλήρου. Καὶ μὲ αὐτὸ ὅμως τὸ ἑλαφρὸν κτύπημα μὲ τὸ ὁποῖον τὸ ἐφιλοδώρησεν ὁ πόλεμος τὸ ὥραϊον Ἀττικὸν ἀκρογιάλι, ἀντὶ νὰ ὑποστῇ μείωσιν, προσέθεσεν ἓνα ἐπὶ πλέον τόνον εἰς τὴν μορφήν του. Μὲ μίαν λέξιν, εἰς τὸ Κυριακάτικον Φάληρον, μέσα ἀπὸ τὰ μεταξωτά της ἢ καὶ γυμνόπους, ζωηρὴ καὶ παιδικὴ ἢ ράθυμος καὶ κυρτωμένη ἢ ζωὴ τῆς Ἀθήνας, ἀναπνέει τὸν αἰθέρα ποὺ ἔρχεται φιλτραρισμένος εἰς τὸ κύμα ἀπὸ τὸν Σαρωνικόν.

Ἐκτὸς ἀπὸ κάποιον στίχον τοῦ Παλαμᾶ, τὸ Φάληρον δὲν ἔχαρη τὴν δόξαν τοῦ τραγουδιοῦ. Τί ἀνάγκην ὅμως ἔχει ἀπὸ τὸν ἀδύνατον ἦχον τῆς ποιητικῆς κιθάρας; Διὰ τὸν θανατάσιον

αὐτὸν ἐξώστην τῆς πρωτεύουσας εἶναι ἀρκετὴ χαρὰ ἡ ζωὴ ποὺ ἀπλώνεται ἐπάνω του καὶ τὸ τραγοῦδι ποὺ συνθέτουν οἱ ἀφροὶ τοῦ κύματος μετὰ τὴν αὐραν τοῦ Σαρωνικοῦ.

Γ. ΓΑΛΗΝΟΣ

ΙΣΤΟΡΙΕΣ

Ἀπόστολοι ἐκ περάτων συναθροισθέντες ἐνθάδε συζητοῦν περὶ Ἐθνικοῦ Θεάτρου. Τί εἶναι Ἐθνικὸν Θεάτρον, παρακαλῶ; Ἀπάντησις μαθητοῦ ἀξίζοντος δύο τουλάχιστον ἄριστα: Κάτι περὶ τοῦ ὁποίου ὁμιλοῦν ὅλοι ἀπὸ καταβολῆς κόσμου καὶ σιωποῦν ὅλοι πρὸ τῆς καταβολῆς κόπων ἢ ὀλίγων δεκαρῶν. Κατόπιν τούτου εἶναι λίαν φυσικὸν τὸ Ἐθνικὸν Θεάτρον νὰ ὁμοιάξῃ καταπληκτικῶς μετὰ τὸν κόσμον τῶν τυφλῶν.

Διαρκῶς τὸ ἀκούομεν καὶ ποτε δὲν τὸ βλέπομεν. Ἴσως ὅμως ἡ στέρησις του νὰ μὴν εἶναι καὶ τόσο μεγάλη δυστυχία μας. Ποῖος ξεύρει ἐάν καὶ αὐτὸ δὲν ὁμοιάξῃ μετὰ τὸν κόσμον. Ὅσοι ἔχομεν δύο μάτια καὶ τὸν βλέπομεν, ἡμποροῦμεν νὰ βεβαιώσωμεν τοὺς τυφλοὺς ὅτι δὲν εἶναι κάτι τόσο ὠραῖον καὶ ἀξιαγάπητον ὥστε νὰ θρηνηλογοῦν διότι χάνουν τὸ θεᾶμα του. Τὸ ζήτημα ὅμως εἶναι ἄλλο. Οἱ ἀπόστολοι τοῦ Ἐθνικοῦ Θεάτρου ἀγωνίζονται νὰ ἐξεύρουν ποῖος ἔχει τὰ προσόντα διὰ νὰ καθίσῃ εἰς τὴν ἑδραν τοῦ διευθυντοῦ. Ἰδοὺ τὸ σφάλμα. Ἀπὸ ὅσα ἐγράφησαν ἕως τώρα ἀποδεικνύεται ὅτι ὡς ἀρετηρία τῆς συζητήσεως ἔπρεπε νὰ τεθῇ ἀκριβῶς τὸ ἀντίθετον ἐρώτημα: Ποῖος δὲν ἔχει τὰ προσόντα διὰ τὴν θέσιν τοῦ διευθυντοῦ τοῦ Ἐθνικοῦ Θεάτρου; Ἐγὼ τοῦλάχιστον ὅπου εἴκοσι σχετικὰ ἄρθρα ποὺ ἐγράφησαν ἕως τώρα, εἶδα νὰ προβάλλουν εἴκοσιν ἢ εἰκοσιπέντε σεβαστοὶ κύριοι μετὰ φρονήσεως, ὑπόκρισιν καὶ πόδι ἔτοιμον νὰ πατήσῃ ἐπαξίως τὴν βαθμίδα τῆς διευθύνσεως του. Ἐάν γραφοῦν καὶ ἄλλα τόσα, δὲν θὰ εἶναι ὀλιγώτεροι καὶ οἱ ὑποψήφιοι διευθυνταί, ἐάν δὲ ζητηθῇ καὶ ἡ γνώμη τοῦ πλήθους, θ' ἀποδειχθῇ δίχως ἄλλο ὅτι ὀλόκληρος ἡ Ἑλλὰς κατοικεῖται ἀπὸ διευθυντὰς τοῦ Ἐθνικοῦ Θεάτρου καὶ μερικὸς ἄλλους.

Ὅσῳ ἀκούσω ὅτι πρόκειται νὰ μεταφυτευθῇ ἐνταῦθα κάποια πρόοδος, χωρὶς νὰ τὸ θέλω ἔρχεται εἰς τὸν νοῦν μου τὸ παιχνίδι τῆς «κολοκυθιάς»:

— Ἐχομεν μίαν πρόοδον, κύριοι.

— Καὶ γιατί παρακαλῶ, νὰ ἔχωμεν μίαν καὶ ὄχι δύο;

— Καὶ γιατί νὰ ἔχωμεν δύο καὶ ὄχι τέσσαρες;

— Καὶ γιατί τέσσαρες καὶ ὄχι δεκατέσσαρες;

Καὶ ἐπειδὴ ἡ πρόοδος δὲν εἶναι κολοκυθία οὔτε ἀνήκει εἰς τὸ γένος τῶν κουνελίων, ποὺ γεννοῦν χωρὶς νὰ ἐξαντλοῦνται, εἴκοσι φορὰς τὸ ἔτος, εἶμαι βέβαιος ὅτι θὰ πάθῃ μαρasmus καὶ κολυμβῶ εἰς πέλαγος ἀπογορητέως. Καὶ ὁρίστε πρόσφατον παράδειγμα ἡ ὁπερέτα. Δὲν ἐνθυμοῦμαι ποτε ἀκριβῶς μὰς ἔφεραν ἀπὸ τὴν Βιέννην τὸ φυτώριον τοῦ ὠραίου αὐτοῦ θεατρικοῦ εἰδους. Ἐνθυμοῦμαι περίπου ὅτι ἐπὶ πολλὴν καιρὸν εὐρίσκετο εἰς τὴν κατάστασιν τῶν πιπεριῶν τῆς Δενδροστοιχίας. Καὶ ἐξοῦσε καὶ ἦτο μαρμαμένη. Ἐπὶ τέλους ἐφέτος ἀνέθαλε καὶ παρουσιάσθη εἰς τὸ «Πανελλήνιον» φουντωμένη, ζωηρά, γεμάτη χυμὸν καὶ δροσιά. Ἦτον ἡ ἀληθινὴ ὁπερέτα, ἡ πρόοδος μετὰ μίαν λέξιν ὑπάρχει ὅμως μετὰξὺ μας κάποιος κακὸς κηπουρός. Παρακολουθεῖ κάθε παρομοίαν βλάστησιν καὶ τὴν στιγμὴν ποὺ πρόκειται νὰ κρεμάσῃ τοὺς καρ-

πούς τῆς ἐπεμβαίνει καὶ μετὰ δύο τρία κτυπήματα τὴν κομματιάζει. Ἡ ὁπερέτα δὲν τὸν ἐξέφυγε. Μόλις ἤρχισε νὰ μὰς παρουσιάξῃ μερικὰ ἔργα μετὰ φωνὰς ὄχι ὀπωροπωλικὰς, μετὰ κόρου ποὺ διέφερε κάπως ἀπὸ πολυφώνον πρωτοπορείαν διαδηλώσεων, μετὰ σκηναὶ ἀπὸ τὰ ὁποῖα ἔλειπε τὸ πατροπαράδοτον ἰδένδρον τῆς ἐλληνικῆς σκηνῆς — ὑποθέτω ὅτι ὑπ' αὐτὸ διεπράχθη ἡ προγονικὴ ἁμαρτία τῆς ὁποίας τὰ ἔξοδα πληρώνει ἀκόμη τὸ ἀνθρώπινον γένος — ὁ κηπουρὸς κατέφθασε. Δύο τσεκουριὲς καὶ τὸ πᾶν ἐτελείωσε. Ἀντὶ τῆς μιᾶς ὁπερέτας ἔχομεν τέσσαρες. Χωρὶς νὰ ζητῶ δόξαν ὅτι ἀνεκάλυψα νέαν μαθηματικὴν ἐξίσωσιν, σὰς ὀρκίζομαι ὅτι αἱ τέσσαρες αὐταὶ μονάδες εἶναι ἴσων μετὰ μηδέν.

Ὀλίγοι λόγοι τοῦ Βασιλέως περὶ πολεμικῆς τακτικῆς ριφθέντες εἰς κάποιον κάμπον τῶν Στρατιωτικῶν γυμνασίων τοῦ Πότσδαμ ἦσαν τὸ φυτὶ ἐκατὸ βομβῶν ποὺ ἔσκασαν εἰς ὅλα τὰ σημεῖα τοῦ ὀρίζοντος. Εἰς τὰς Ἀθήνας συνέβη συγχρόνως καὶ τὸ ἐξῆς ἀλλόκοτον. Ἐνῶ κανεὶς δὲν εἶχεν ἀνησυχήσει μετὰ τὸν πόλεμον, ἐκινδυνεύσαμεν νὰ καταλήξωμεν εἰς ἐμφύλιον σπαραγμὸν διὰ τὴν τακτικὴν του. ἤκουσα εἰρηνικώτατον διάκονον τοῦ ἁγίου Νικολάου τοῦ Ραγκαβᾶ νὰ βομβαρδίσῃ τὸν φίλον του ὑπάλληλον φαρμακεῖον μετὰ τὰς ἐξῆς φράσεις.

— Ἄν δὲν ἐφηρμοζέτο ἡ Γερμανικὴ τακτικὴ ποὺ τὰ κομμάτιασε τὰ σκυλιά, δὲν θὰ κάναμε τίποτα. Ἐτοὶ χρειάζεται. Ἐκεῖ ποὺ δὲν σὲ περιμένει ὁ ἐχθρὸς νὰ ἐκσπᾷς ὡς θύελλα, νὰ ἐξαπολύῃς ἐναντίον του χειμάρρους χάλυβος καὶ νὰ τὸν κάνῃς στάχτη.

Τοιοῦτοτρόπως ἐχωρίσθημεν ἐπὶ ἡμέρας εἰς δύο στρατόπεδα, τὰ ὁποῖα μόνον διότι εὐτυχῶς δὲν ἐγνώριζαν οὔτε τὴν Γαλλικὴν οὔτε τὴν Γερμανικὴν τακτικὴν, ποὺ ὑπεστήριζαν τὸ καθέν, δὲν συνεπλάκησαν. Διαφορετικὰ μετὰ τὰς βιαίας συζητήσεις ποὺ ἐγένοντο γύρω ἀπὸ τὰς δύο τακτικὰς ἐκινδυνεύσαμεν νὰ ἔχωμεν Γαλλογερμανικὸν πόλεμον εἰς τὴν πλατεῖαν τοῦ Συντάγματος. Καὶ ὅμως ὅπως εἰς ὅλα σχεδὸν τὰ ζητήματα, ἡ ἀλήθεια εὐρίσκετο μετὰξὺ τῶν δύο ἀντιθέσεων. Ἰδοὺ τί μου ἔλεγε κάποιος φίλος μου ἀξιωματικός:

— Οὕτε Γαλλικὴ οὔτε Γερμανικὴ τακτικὴ ἐφηρμοσθῇ εἰς τὸν πόλεμόν μας.

— Γιατί;

— Μὰ ἀπλούστατα ἐγὼ ἐνθυμοῦμαι ὅτι σὲ κάποια ἐπίθεσι μὰς εἶχαν δοθῇ λεπτομερεῖς διαταγαί. Τὸ πεζικὸ θὰ ἔδρα ἔτσι, τὸ πυροβολικὸ ἔτσι, τὸ ἱππικὸ ἔτσι. Δὲν θυμοῦμαι ποῖα ἀκριβῶς τακτικὴ ἐφηρμοζέτο. Μόλις ὅμως πλησιάσαμε σ' ἕνα ὕψωμα ποὺ ὠχυρώνοντο οἱ Βούλγαροι, οἱ εὐζωνοὶ μου ἐφώνησαν ὅλοι μαζὶ «ἰαπάνου τους». Δὲν τοὺς ἐκρατοῦσα πειὰ. Σὲ τρία λεπτά χωρὶς πυροβολικὸν, χωρὶς ἄλογα, χωρὶς τίποτε ἔχαν σκαρφαλώσει στὸ βουνὸ καὶ οἱ Βούλγαροι ἐγκρεμίζοντο. Ξέρεις τί τακτικὴ εἶν' αὕτη; Εἶναι ἡ εὐζωνικὴ τακτικὴ τοῦ Μητρούση καὶ ἀπεδείχθη ἡ καλύτερη.

Ο ΒΡΑΔΥΝΟΣ